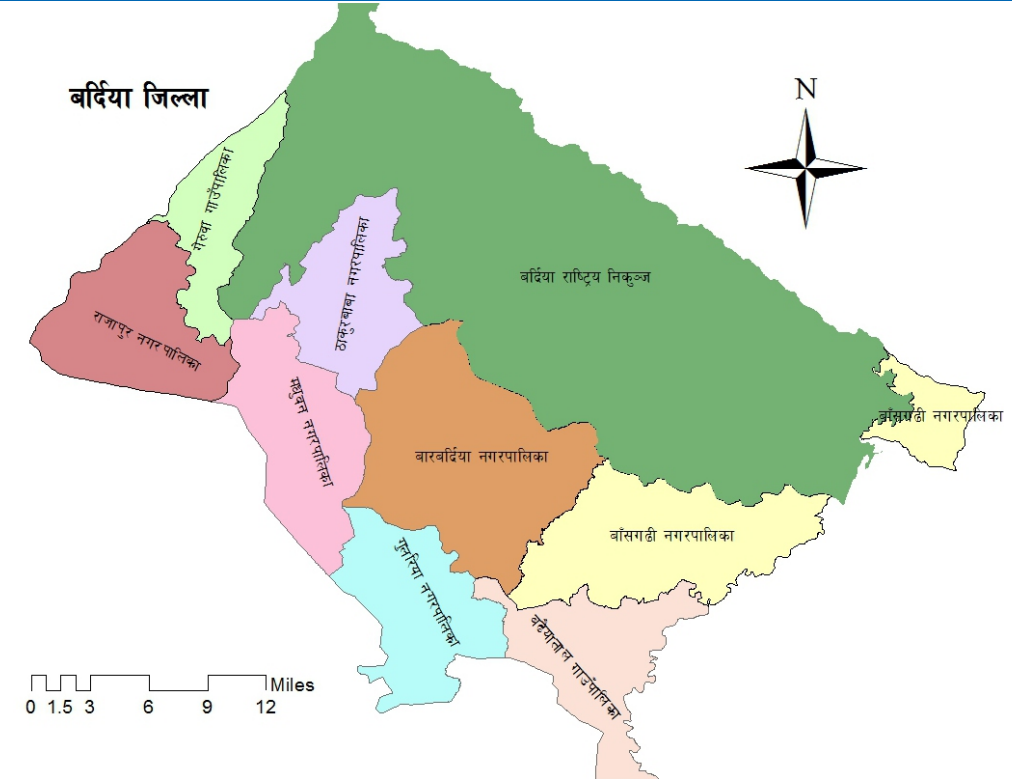

बर्दिया जिल्लाको
गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल
२०७५

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

प्रकाशक
नेपाल सरकार
राष्ट्रिय योजना आयोग
केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग
तथ्याङ्क कार्यालय, बाँके
(बाँके र बर्दिया)
फोन नं.: ०८१-५२३५६३
वेब साइट: www.cbs.gov.np

नेपाल सरकार
राष्ट्रिय योजना आयोग
केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग
तथ्याङ्क कार्यालय, बाँके
(बाँके र बर्दिया)
फोन नं.: ०८१-५२३५६३
वेब साइट: www.cbs.gov.np

बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज

कर्णाली पुल

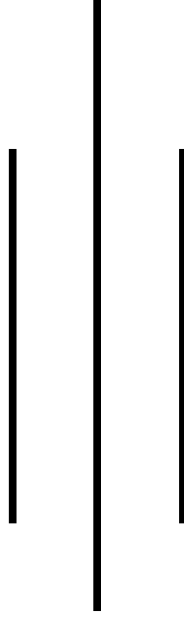
कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र

गैरुवा पुल

बर्दिया जिल्लाको
गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

प्रकाशक
नेपाल सरकार
राष्ट्रिय योजना आयोग
केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग
तथ्याङ्क कार्यालय
नेपालगञ्ज, बाँके
(बाँके र बर्दिया)

फोन नं. : ०८१-५२३५६३
वेब साइट : www.cbs.gov.np

प्रकाशक :

तथ्याङ्क कार्यालय, नेपालगंज, बाँके

तथ्याङ्क संकलन तथा टाइपिङ्ग :

अरुण भित्तु उपाध्याय

तथ्याङ्क संयोजन तथा सम्पादन :

पोम नारायण पौडेल

प्रकाशन वर्ष : २०७५ असार

प्रकाशन प्रति : ३००

लेआउट :

प्रिज्म डिजाइन एण्ड प्रिन्ट सोलुसन प्रा. लि.

मुद्रण :

प्रिज्म डिजाइन एण्ड प्रिन्ट सोलुसन प्रा.लि.

०८१-५२८०२२, prism528022@gmail.com

नेपाल सरकार
राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय
केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

फोन नं. : ९७७-१-४२४५९४६
९७७-१-४२४५९४७
९७७-१-४२४५९४८
९७७-१-४२२९४०६
फ्याक्स : ९७७-१-४२२७७२०

प.सं.: २०७४/७५

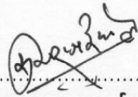
रामशाह पथ
थापाथली, काठमाण्डौ

च.नं.:

मन्तव्य

स्थानीय नीति निर्माता, योजनाकार, अनुसन्धानकर्ता, अध्येता र सञ्चारकर्मीहरूका लागि खण्डीकृत तथ्याङ्कको माग दिनानुदिन बढ्दै गईरहेको अनुभव हामीले गरेका छौं । खण्डीकृत तथ्याङ्कको यस्तो मागलाई राष्ट्रिय जनगणना, कृषिगणना र नमुना सर्वेक्षणमा आधारित विभिन्न सर्वेक्षणहरूले मात्र परिपूर्ति गर्न नसक्ने सन्दर्भमा गणना तथा सर्वेक्षणहरूबाट प्राप्त स्थानीय तहका तथ्याङ्क र स्थानीयस्तरका विभिन्न निकायहरूमा व्यवस्थापन गरिएका अभिलेखहरूमा छरिएर रहेका उपयोगी आँकडाहरूलाई तथ्याङ्क कार्यालयहरूले विगतका वर्षहरूमा पनि जिल्ला तहका वस्तुगत विवरणहरू तयार गरेका र तिनको अधिकतम माग तथा प्रयोग भएको अनुभव हामीले गरेका छौं । यसै सन्दर्भमा, देशको परिवर्तित स्थानीय तह अनुसारको तथ्याङ्क एकत्रित गरी आम प्रयोगकर्ताहरूको उपयोगको लागि उपलब्ध गराउने प्रयासस्वरूप केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग अन्तर्गतका तथ्याङ्क कार्यालयहरूले चालू आर्थिक वर्षमा गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल तयार गरेका हुन् । यसको तयारीबाट स्थानीय तहको तथ्याङ्क भण्डार समृद्ध हुनुका साथै प्रयोगकर्ताहरूको माग निकै हदसम्म सम्बोधन भई योजनाविद, अनुसन्धानकर्ता, विद्यार्थी, तथा सरोकारवाला हरूको निम्ति निकै सहयोगी हुने विश्वास मैले लिएको छु ।

स्थानीय तहहरूका वडास्तरसम्मका तथ्याङ्कहरू संग्रहित यस्तो महत्वपूर्ण गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल तयार गरी प्रकाशनमा ल्याउन लागेकोमा म यस कार्यको प्रशंसा गर्दछु र यसको तयारीमा संलग्न सम्पूर्ण कर्मचारी वर्गमा धन्यवाद दिन चाहन्छु । आगामी वर्षमा तथ्याङ्क कार्यालयहरूले यस प्रकाशनको अद्यावधिक नवीन संस्करणलाई पनि प्राथमिकता दिनेछन् भन्ने विश्वास मैले लिएको छु ।

सुमनराज अर्याल
(महानिर्देशक)

प्राक्कथन

सूचना एवं तथ्याङ्कको विकास योजनामा अत्यन्त महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ। तथ्याङ्कको अभावमा कुनैपनि विकासात्मक कृयाकलापको परिकल्पना गर्न कठिन पर्दछ। विकासका नीति एवं योजनाहरूको निर्माण, कार्यान्वयन, अनुगमन एवं मूल्याङ्कन कार्यलाई सजिवता प्रदान गर्ने मुख्य आधार नै तथ्याङ्क हो भन्न सकिन्छ। राष्ट्रको आर्थिक, सामाजिक अवस्था र विगत देखी यसमा भएका परिवर्तनहरूलाई रीतपूर्वक संकलन गरी तयार गरिएका सूचना र तथ्याङ्कको आधारमा लेखाजोखा गर्न सकिन्छ। “तथ्याङ्क विकासका लागि र विकास जनताका लागि” (Statistics for Development and Development for People) भन्ने उक्तिलाई यहाँ सान्दर्भिक रूपमा उल्लेख गर्न सकिन्छ।

केन्द्रीय स्तरमा तयार पारिएका तथ्याङ्क र सूचनाहरूले मात्र देशका सबै क्षेत्र एवं स्थानहरूको वृहत रूपमा जानकारी प्रदान गर्न सम्भव रहदैन। यसै कुरालाई मनन गरी तथ्याङ्क कार्यालय बाँकेले बर्दिया जिल्लाको आर्थिक, सामाजिक, जनसांख्यिक लगायत अन्य क्षेत्रका सूचना एवं तथ्याङ्कहरू एकतृत् गरी केही हदसम्म भएपनि जिल्लाको वस्तु स्थिति एउटै पुस्तकमा सारांशको रूपमा प्रस्तुत गर्ने जमर्को गरेको छ। यसबाट धेरै नभएपनि केही मात्रामा यस जिल्लाका तथ्याङ्क प्रयोगकर्ताहरू र यस जिल्लाको बारेमा अध्ययन गर्न चाहने सम्पूर्ण महानुभावहरूलाई सहयोग मिल्ने छ भन्ने हामीले आशा राखेका छौं। यसलाई अझ प्रभावकारी एवं तथ्यपरक बनाउन सबै पक्षबाट सहयोग र सुझावको अपेक्षा राखेका छौं। यसका साथै प्रकाशनका क्रममा हुनगएका त्रुटीहरू समेत औँल्याई सहयोग गरीदिनुहुन अनुरोध गर्दछौं।

बर्दिया जिल्लाको वस्तुगत विवरण तयार गर्ने सिलसिलामा हामीलाई तथ्याङ्क उपलब्ध गराई वा अन्य कुनै तवरबाट प्रत्यक्ष एवं परोक्ष रूपमा सहयोग गर्नुहुने यस जिल्लाका सरकारी एवं गैरसरकारी कार्यालय वा संघ संस्था, शैक्षिक संस्थाहरू, वित्तिय संस्थाहरू, उद्योगपति, व्यापारी महानुभावहरू र अन्य व्यक्तिहरूलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछौं। साथै जिल्ला वस्तुगत विवरण तयार गर्नको लागि यस कार्यालयबाट खटिई तथ्याङ्क संकलन, प्रशोधन र प्रकाशन कार्यमा समेत महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्नु भएका यस कार्यालयका गणक तथा सूचना अधिकारी श्री अरुण भित्तु उपाध्यायलाई म विशेष धन्यवाद दिन चाहान्छु। यसैगरी तथ्यांक कार्यालय बाँकेका सुपरीवेक्षकहरू लंक बहादुर बम, संगिता श्रेष्ठ, र हरिभक्त गौतम, लेखापाल रम्भा के.सि (खड्का), गणक उमेश राय यादव, खरीदार सुकदेव यादव र युवराज आचार्य र आफ्नो स्तरबाट सक्दो सहयोग गर्ने कार्यालय सहयोगीहरू संजय कुमार गुप्ता, नवराज रेग्मी र शिला रेग्मीलाई पनि हार्दिक धन्यवाद दिन चाहान्छु।

अन्तमा यस जिल्लाको वस्तुगत विवरण तयार गर्ने कार्यमा केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको प्रेरणादायी भूमिकाप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु।

२०७५, असार

पोम नारायण पौडेल
नि.निर्देशक
तथ्याङ्क कार्यालय, बाँके

विषय सूचि

विवरण	पृष्ठ
खण्ड १. अध्ययनको परिचय	
१.१ उद्देश्य	१
१.२ अपनाइएका विधिहरू	१
खण्ड २. बर्दिया जिल्लाको परिचय	
२.१ जिल्लाको सामान्य जानकारी	१
२.२ राजनैतिक तथा भौगोलिक अवस्था	२
२.३ नगरपालिका तथा गाउँपालिका अन्तर्गत पर्ने साविकका गा.वि.स. तथा वडाहरू	३-१८
२.४ गाउँपालिका तथा नगरपालिकाका वार्ड अनुसारको जनसंख्या र घरपरिवार विवरण	१८-२०
२.५ जलवायु र हावापानी	२०
२.६ मु-उपयोगको अवस्था	२१
२.७ प्रमुख नदीनाला र तालहरू	२१
२.८ प्रमुख धार्मिक तथा पर्यटकीय क्षेत्र	२२
२.९ व्यापारिक महत्त्वका स्थानहरू	२२
खण्ड ३. प्रमुख सामाजिक सूचकहरू	
३.१ आधारभूत जनसांख्यिक विवरण	२३-२८
३.२ जनसांख्यिक विवरण तालिका	२९
३.३ आधारभूत शैक्षिक विवरणहरू	२९-३४
३.४ मानव विकास सूचकाङ्क	३४-३५
३.५ मानव गरिबी सूचकाङ्क	३५
३.६ बर्दिया जिल्लाको HDI Report २०१४ अनुसारका केही महत्त्वपूर्ण सूचकहरू	३६
खण्ड ४. भौतिक पूर्वाधार विकासको अवस्था	
४.१ : सेवा तथा सुविधा उपयोग सम्बन्धि विवरण	३७
४.२ खानेपानी सम्बन्धि विवरण	३७
४.३ शौचालय प्रयोग सम्बन्धि विवरण	३८
खण्ड ५ : प्राकृतिक श्रोत तथा वातावरण	
५.१ वन सम्बन्धी विवरण	३८
खण्ड ६ : रोजगारी तथा गरीवको अवस्था सम्बन्धि विवरण	
६.१ रोजगारिको अवस्था सम्बन्धि विवरण	३९
६.२ गरीवको अवस्था सम्बन्धि विवरण	३९-४०
खण्ड ७ : जनसंख्या	
७.१ बर्दिया जिल्लाको साविकको गा.वि.स./न.पा. अनुसार वि.स. २०५८ र वि.स. २०६८ को जनसंख्या	४१
७.२ उमेर र लिंग अनुसार जिल्लाको जनसंख्या विवरण	४२
७.३ वि.स. २०३८ देखि २०६८ साल सम्मको बर्दिया जिल्लाको जनसांख्यिक अवस्था	४२
७.४ स्थानीय तह निर्वाचन २०७४	४२-४३

७.५ नेपालको जनसंख्या सन १९९१- सन २०११ सम्म

४३

७.६ नेपालमा बर्दिया जिल्लाको अवस्था

४३-४४

खण्ड ८: कृषि, मत्स्य तथा वन सम्बन्धि विवरण

८.१ राष्ट्रिय कृषि गणना २०६८ को सामान्य परिचय

४५-४८

खण्ड ९ : उत्पादन र व्यापारिक प्रतिष्ठान सम्बन्धि विवरण

९.१ उद्योग

४९

९.२ व्यापारिक तथा औद्योगिक प्रतिष्ठानहरूको प्रमुख सूचकहरू

५०

९.३ आ.व. २०७२ र ०७३ मा दर्ता कायम रहेका घरेलु तथा साना उद्योगको विवरण

५०

खण्ड १० : विविध

१०.१ त्रिवर्षिय सवारी दुर्घटना विवरण

५१

१०.२ त्रिवर्षिय सवारी कार्वाही र राजश्वको विवरण

५१

१०.३ बर्दिया जिल्लामा भएका घरेलू हिंसा सम्बन्धि विवरण

५१

१०.४ मासिक त्रिवर्षिय अपराध तालिका

५२

१०.५ त्रिवर्षिय अपराध तालिका

५२

१०.६ विभिन्न आ.व.को दर्ता, फ्र्याँचिस र बाँकी रहेको मुद्दाहरूको विवरण

५३

१०.७ त्रिवर्षिय महिला तथा बालबालिका सम्बन्धि अपराध तालिका

५३

१०.८ बर्दिया जिल्लाको पशुपंक्षिको विवरण

५३

१०.९ बर्दिया जिल्लाको पशु आहाराको उपलब्धता र स्थिति

५४

१०.१० बर्दिया जिल्लाको पशु जन्य पदार्थको उत्पादन स्थिती

५४

१०.११ स्वास्थ्य सेवा कभरेजको विवरण

५४

१०.१२ स्थानिय तह अनुसार स्वास्थ्य संस्थाहरूको विवरण

५४-५५

१०.१३ बर्दिया जिल्लाको विभिन्न स्थानिय तह अनुसारको आ.व. २०७४ आषाढ मसान्त सम्म तथा भएका सहकारीहरूको विवरण

५५

१०.१४ विगत ४ आर्थिक बर्षको बर्दिया जिल्लाको खर्च तथा राजश्व विवरण

५५

१०.१५ जिल्ला हुलाक कार्यालय बर्दियाको आ.व. २०७४/७५ को राजश्व विवरण

५५-५६

१०.१६ जिल्ला हुलाक कार्यालय बर्दियाको आ.व. २०७३/७४ को राजश्व विवरण

५६

१०.१७ आ.व. २०७३ र ७४ जिल्ला मालपोत कार्यालय बर्दियाको रजिष्ट्रेशन दस्तुरको असुली तथा बाँडफाडको विवरण

५६

१०.१८ आ.व. २०७३ र ७४ जिल्ला मालपोत कार्यालय बर्दियाको रजिष्ट्रेशन दस्तुरको असुली तथा बाँडफाडको विवरण

५७

१०.१९ जग्गा प्रशासन सम्बन्धी विवरण

५७

१०.२० विविध विवरण

५७-५८

१०.२१ लिखित पारित सम्बन्धी विवरण

५८

१०.२२ नयाँ पुर्जा वितरण सम्बन्धि विवरण

५८

१०.२३ आ.व. २०७३ र ७४ मालपोत कार्यालयमा लिखित पारित संख्या र राजश्व विवरण

५८-५९

१०.२४ बर्दिया जिल्लाको २०७४ सालको बाढी प्रभावितहरूको प्रभावित विवरण

६०

१०.२५ जिल्ला अस्पताल बर्दियाको आ.व. २०७३ /७४ को उमेर समुह अनुसारको सेवा प्रदान गरीएका विरामीहरूको विवरण

६०

१०.२६ जिल्ला अस्पताल बर्दिया आ.व. २०७३ /७४ उपलब्ध गराईएका सेवाहरू

६१-६२

खण्ड ११ : कार्यालय तथा कर्मचारी सम्बन्धी विवरण

११.१ कार्यालय सम्बन्धी	६३
११.२ कर्मचारी सम्बन्धी विवरण	६३-६४

अनुसूची :१

बर्दिया जिल्लाको विस्तृत जनसांख्यिक विवरणहरू

तालिका १ : स्वामित्वको आधारमा घरपरिवार विवरण	६४
तालिका २ : घरको जगको बनावटको आधारमा घरपरिवार विवरण	६५
तालिका ३ : घरको बाहिरी गारोको बनावटको आधारमा घरपरिवार विवरण	६५
तालिका ४ : घरको छानोको बनावटको आधारमा घरपरिवार विवरण	६६
तालिका ५ : पिउनेपानीको स्रोतको आधारमा घरपरिवार विवरण	६६-६७
तालिका ६ : बत्ति बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने इन्धनको आधारमा घरपरिवार विवरण	६७
तालिका ७ : खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धनको आधारमा घरपरिवार विवरण	६७-६८
तालिका ८ : परिवारले प्रयोग गर्ने चर्पीको आधारमा घरपरिवार विवरण	६८
तालिका ९ : घरपरिवारले प्रयोग गर्ने सुविधाहरूको आधारमा घरपरिवार विवरण	६९
तालिका १० : अनुपस्थित जनसंख्याको विवरण	७०
तालिका ११ : बर्दिया जिल्लाको विभिन्न गाँउपालिका तथा नगरपालिको घरपरिवार संख्या, जनसंख्या जन घनत्व तथा लिङ्ग अनुपात	७०
तालिका १२ : अपाङ्गताको आधारमा जनसंख्या विवरण	७१-७२
तालिका १३ : गा.पा./ न.पा. अनुसार ५ वर्ष उमेर समुहको लिङ्ग अनुसारको जनसंख्या	७२-७३
तालिका १४ : ५ वर्ष वा सो भन्दा माथीको जनसंख्याको शैक्षिक स्थिति	७४-७५
तालिका १५ : ५ वर्ष वा सो भन्दा माथीका साक्षर जनसंख्याले उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक योग्यताको तहगत विवरण	७५-७६
तालिका १६ : विद्यालय भर्नाको आधारमा ५-२५ वर्षको लिंग अनुसारको जनसंख्या	७७
तालिका १७ : ५ वर्ष वा सो भन्दा माथीका साक्षर जनसंख्याले उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक योग्यताको तहगत विवरण	७७-७९
Table 18 : Population by place of birth and sex	79
Table 19 : Native born population by place of birth and sex	80
Table 20 : Native born population residing in the district other than birth district by length of stay	80
Table 21 : Population aged 5 years & above, residing in enumerated area by residence 5 years ago	81
Table 22 : Ever Married female population 15-49 years of age by reported number of children ever born and age of mother	81-82
Table 23 : Reported number of children ever born, died and still alive by sex and age of mother	82
Table 24 : Ever married female population 15-49 years of age and children born alive in the last 12 months by age of mother and sex of child	83
Table 25 : Population 10 years of age and over by activity performed in the last 12 months (preceding the census) by sex and 5 year age groups	84-87
Table 26 : Population 10 years of age and over by type of activity performed in the last 12 months by duration of work	88
Table 27 : Economically active and not active population 10 years of age and over by sex	88
Table 28 : Usually active population 10 years of age and over by sex and 5 year age groups	89
Table 29 : Usually economically active population 10 years of age and over by status of employment and sex	90

Table 30 : Not economically active/not usually active population aged 10 years and over by major reasons for not being active	90
Table 31 : Population under 16 years of age by status of living arrangements and sex	91
३२. बर्दिया जिल्लाको स्थानीय तह अनुसार विभिन्न मातृभाषा बोल्नेको जनसंख्या	९२
३३. बर्दिया जिल्लाको स्थानीय तह अनुसार विभिन्न मातृभाषा बोल्नेको जनसंख्या	९३-९७
३४. बर्दिया जिल्लाको जात/जाती र लिङ्ग अनुसार बर्दिया जिल्लाको जनसंख्या	९७-९९
३५. बर्दिया जिल्लाको स्थानिय तहमा जात/जाती र लिङ्ग अनुसारको विवरण	९९-१०७

अनुसूचि २ : प्रदेश अनुसारको विविध जनसांख्यिक विवरणहरू

तालिका १ : स्वामित्वको आधारमा घरपरिवार विवरण	१०८
तालिका २ : घरको जगको बनावटको आधारमा घरपरिवार विवरण	१०८
तालिका ३ : घरको बाहिरी गारोको बनावटको आधारमा घरपरिवार विवरण	१०९
तालिका ४ : घरको छानोको बनावटको आधारमा घरपरिवार विवरण	१०९-११०
तालिका ५ : पिउनेपानीको स्रोतको आधारमा घरपरिवार विवरण	११०
तालिका ६ : खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धनको आधारमा घरपरिवार विवरण	१११
तालिका ७ : बत्ति बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने इन्धनको आधारमा घरपरिवार विवरण	१११
तालिका ८ : परिवारले प्रयोग गर्ने चर्पीको आधारमा घरपरिवार विवरण	११२
तालिका ९ : घरपरिवारले प्रयोग गर्ने सुविधाहरूको आधारमा घरपरिवार विवरण	११२-११३
तालिका १० : अनुपस्थित जनसंख्याको विवरण	११३
तालिका ११ : विभिन्न प्रदेश अनुसार घरपरिवार संख्या, जनसंख्या तथा लिङ्ग अनुपात	११४
तालिका १२ : ५ वर्ष वा सो भन्दामाथीको जनसंख्याको शैक्षिक स्थिति	११४-११५
तालिका १३ : अपाङ्गताको आधारमा जनसंख्या विवरण	११६-११७
तालिका १४ : प्रदेश ५ को विभिन्न भाषा भाषीहरूको जनसंख्याको विवरण	११७-११९
तालिका १५ : प्रदेश ५ को विभिन्न जात जातीहरूको विवरण	१२०-१२२

अनुसूचि ३ :

तालिका १: जिल्लागत रूपमा नेपालको जनसंख्याको अवस्था (७७ जिल्लाको)	१२३-१२५
---	---------

अनुसूचि ४ :

बर्दिया जिल्लामा रहेका सरकारी कार्यालयको नाम र टेलिफोन नं. हरु :	१२६-१२७
--	---------

अनुसूची ५

ब्याख्या र परिभाषा	१२८-१३०
--------------------	---------

सन्दर्भ सामाग्रीहरू	१३१
---------------------	-----

खण्ड १. अध्ययनको परिचय :

जिल्लाको वस्तुगत विवरण भनेको वास्तवमा जिल्लाको प्रतिविम्ब हो । जिल्लाको भौगोलिक, आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, धार्मिक आदि सम्पूर्ण पक्षहरू जस्तै जिल्लामा जनसंख्याको स्थिति के छ, एवम् विकासका पूर्वाधारहरूको स्थिति के कस्तो रहेको छ भन्ने पक्षहरूको जानकारी, प्रस्तुत वस्तुगत विवरणमा समेट्ने प्रयास गरिएको छ । जिल्लामा विकासका पूर्वाधारहरूको जानकारी सहित छरिएर रहेका जिल्ला स्तरीय सूचनाहरूलाई एकत्रित गर्ने प्रयास पनि गरिएको छ ।

१.१ उद्देश्य (Objectives) :

- १) जिल्लाको भौगोलिक एवं जनसंख्या सम्बन्धि सूचना प्रदान गर्ने ।
- २) जिल्लाको पूर्वाधार सम्बन्धि जानकारी दिने ।
- ३) विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी कार्यालय, संघ-संस्थाहरूले गरेका कार्य बारे जानकारी गराउने ।
- ४) जिल्लाको स्रोत-साधनहरूको स्थिति, महत्वपूर्ण क्षेत्र, सम्भाव्यता र समस्याहरू बारे अवगत गराउने ।
- ५) जिल्लाको सबै पक्षबारे सामान्य जानकारी दिने ।

१.२ अपनाइएका विधिहरू (Adopted Methodologies) :

- १) जिल्ला स्थित विभिन्न कार्यालयबाट प्रकाशित हुने पुस्तिकाहरूको अध्ययन र विश्लेषण गरिएको ।
- २) जिल्ला स्थित विभिन्न सरकारी कार्यालय तथा गैर सरकारी संघ-संस्थामा गई अन्तरवार्ता विधिद्वारा संकलन गरिएका तथ्याङ्कहरू विश्लेषण गरिएको ।
- ३) कतिपय सरकारी कार्यालय तथा गैरसरकारी पत्राचार गरी प्रश्नावली विधिको माध्यमबाट संकलन गरिएका तथ्याङ्कहरू विश्लेषण गरी समावेश गरिएको ।
- ४) केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागबाट संचालित राष्ट्रिय जनगणना, कृषि गणना, औद्योगिक गणना, तथा अन्य सर्वेक्षणहरूबाट प्राप्त महत्वपूर्ण नतिजाहरू समावेश गरिएको ।

खण्ड २. बर्दिया जिल्लाको परिचय :

२.१ जिल्लाको सामान्य जानकारी :

नेपालको मध्य-पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्र अन्तर्गत भेरी अञ्चलमा अवस्थित खाद्यन्नको भण्डारको रूपमा परिचित तराईका २० जिल्ला मध्ये एक बर्दिया जिल्ला पनि हो । सन १८५७ मा भारतमा भएको सिपाही विद्रोहको समस्या समाधान गर्न तत्कालीन प्रधानमन्त्री श्री ३ जंग बहादुर राणालेइष्ट इण्डिया कम्पनीलाई सहयोग गरे वापत वि.सं. १८७२ (3 March, 1816) को सुगौली सन्धीबाट गुमेको भू-भाग मध्ये पुरस्कार स्वरूप वि.सं. १९१७ मा बाँके, बर्दिया, कैलाली, कञ्चनपुर नेपाललाई फिर्ता आएकोले उपरोक्त बर्दिया लगायतका जिल्लाहरूलाई नयाँ मुलुकका रूपमा चिनिन्छ ।

पूर्वमा बाँके जिल्ला, पश्चिममा कैलाली जिल्ला, उत्तरमा सुर्खेत र सल्यान जिल्ला र दक्षिणमा भारतीय सीमा संग जोडिएको बर्दिया जिल्लालाई विशेषत बाघ र वन्यजन्तु संरक्षित बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज, खाता संरक्षण क्षेत्र, कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र, वढैया ताल, कर्णाली तथा भेरी नदी, प्राकृतिक तथा पर्यटकिय स्थल बोकेको तथा थारु संस्कृतिको मौलिकता भएको, जंगलै जंगलको जिल्लाको नामले परिचित छ ।

यस जिल्लाको केही भाग चुरे तथा मध्यवर्ति क्षेत्रमा पर्दछ भने धेरै जसो भू-भाग तराई क्षेत्र अन्तर्गत पर्दछ, करीव आधा जति क्षेत्र राष्ट्रिय निकुञ्जमा पर्दछ । कर्णाली, बबई नदी र मानखोला यसै जिल्ला भएर बगेकोले यो जिल्ला बाढीको हिसाबले उच्च जोखिममा रहेको छ । वन जंगलको ठूलो अंश ओगटेको नेपालकै तराईको सबैभन्दा ठूलो बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज यस जिल्लामा पर्दछ । यसर्थ पनि यो जिल्ला वन क्षेत्रको सवालमा तथा जैविक विविधताको संरक्षणको सवालमा धनी जिल्ला मध्ये एक हो ।

यस जिल्लाको नाम बर्दिया रहनुको पछाडी विभिन्न जनश्रुती, धार्मिक एवं पौराणिक आख्यानहरु रहेको पाईन्छ । ति मध्ये केही यस प्रकारका छन् :

स्थानीय थारु भाषामा गाई गोरुलाई वलिवर्द भनिने र यहाँका गाई गोरु राम्रा, मोटाघाटा र बलिया हुने हुँदा यो ठाउलाई वलिवर्द भनिएकोमा पछि अपभ्रंस भई बर्दिया भएको र यसै आधारमा जिल्लाको नामाकरण गरिएको मानिन्छ । ऐश्वर्य र सम्बृद्धिका प्रतिकका रूपमा रहेको गोरुलाई सस्कृतमा भाषामा पनि वलिवर्द नै भनिन्छ ।

पदनाह गा.वि.स.मा वारवर्दिया भन्ने गाउँ छ, पहिले यसै ठाउँमा हरीहर राजाको दरवार थियो । वारवर्दियामा खेतिको लागि उन्नत जमिन भएको कारण बाहिरबाट वसाई सराई गरी यसै ठाउँमा आउन थाले र यो ठाउँ प्रसिद्ध हुन थाल्यो, अन्तमा यसै ठाउको नामबाट बर्दिया जिल्ला नामकरण रहन गएको हो भन्ने भनाई छ । थारु भाषामा गाई गोरुलाई वर्दवा भनिन्छ । बर्दिया जिल्लामा गाई गोरुलाई प्रशस्त चरन क्षेत्र भएकोले धेरै गाई गोरु पाल्ने र वर्दवाहरु धेरै वसोवास गर्ने भएकोले पछि वर्दवाबाट अपभ्रंस भई बर्दिया जिल्ला नामाकरण गरिएको हो भन्ने पनि भनाई छ ।

२.२ राजनैतिक तथा भौगोलिक अवस्था :-

२.२.१ भौगोलिक अवस्था तथा सिमाना :

अक्षांस	:- २८°०७'' उत्तरदेखी २८° ३९'' उत्तर सम्म
देशान्तर	:- ८१°०३'' पूर्वदेखी ८१°४१'' पूर्व सम्म
सिमाना	:- पूर्व :- बाँके जिल्ला (मानखोला) पश्चिम :- कैलाली जिल्ला (कर्णाली नदी) उत्तर :- सुर्खेत र सल्यान जिल्ला दक्षिण :- भारतको उ.प्र.को बहराईच जिल्ला
क्षेत्रफल	:- २,०२५ वर्ग कि. मि.(२०,२५,०० हेक्टर)
औसत लम्बाई	:- ७४ कि.मि.
औसत चौडाई	:- ३५.७१ कि.मि.

२.२.२ भौगोलिक विभाजन :-

भु-वनोटको आधारमा बर्दिया जिल्लालाई दुई भागमा विभाजन गर्न सकिन्छ ।

क) समथर भाग :- ६८.७६%

ख) सिवालिक क्षेत्र:- ३१.२४%

२.२.३ राजनैतिक तथा प्रशासनिक विभाजन :-

बर्दिया जिल्ला मध्य पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्र, भेरी अञ्चल भित्र (हाल प्रदेश न. ५) मा पर्दछ । यस जिल्लाको गुलरीया शहर, अञ्चल तथा जिल्ला सदरमुकामको रूपमा रहेको छ । बर्दिया जिल्लामा ६ वटा नगरपालिका र २ वटा गाउँपालिका गरी जम्मा ८ वटा स्थानिय तहहरु रहेका छन् ।

सि.न.	विवरण	नाम / संख्या
१.	जिल्लाको सदरमुकाम	गुलरिया
२.	निर्वाचन क्षेत्र	
क)	प्रतिनिधी सभा	२ वटा
ख)	प्रदेश सभा	४ वटा
३.	ईलाका प्रशासन कार्यालय	२ वटा
४.	नगरपालिका संख्या	६ वटा
५.	गाउँपालिका संख्या	२ वटा
६.	जम्मा वडा संख्या	७५ वटा

२.३ नगरपालिका तथा गाउँपालिका अन्तर्गत पर्ने साविकका गा.वि.स. तथा वडाहरू :

सि. न.	न.पा. / गा.पा. को नाम	समावेश भएका साविक गा.वि.स तथा वडाहरू	केन्द्र
१	गुलरीया नगरपालिका	गुलरीया.न.पा. १-१४, महम्मदपुर गा.वि.स.वार्ड न.१-९ सबै	साविक गुलरीया न.पा.
२	मधुवन नगरपालिका	सानोश्री ताराताल न.पा.सुर्यपटुवा र ढोडरी गा.वि.स.	साविक सानोश्री ताराताल न.पा.को कार्यालय
३	राजापुर नगरपालिका	राजापुर न.पा.र खैरिचन्दनपुर गा.वि.स.	साविक राजापुर न.पा.को कार्यालय
४	ठाकुरबाबा नगरपालिका	बबई न.पा. शिवपुर र ठाकुरद्वारा गा.वि.स.	साविक बबई न.पा.को कार्यालय
५	बाँसगढी नगरपालिका	बाँसगढी नगरपालिका	साविक बाँसगढी न.पा.को कार्यालय
६	वारबर्दिया नगरपालिका	धधवार, मगरागडी, पदनाहा र बनियाभार गा.वि.स.	साविक मगरागडी गा.वि.स.को कार्यालय
७	बढैयाताल गाउँपालिका	जमुनी, सोरहवा, मैनापोखर र कालिका गा.वि.स.	साविक मैनापोखर गा.वि.स.को कार्यालय
८	गेरुवा गाउँपालिका	पाताभार, गोला, पशुपतिनगर र मनाउ गा.वि.स.	साविक पशुपतिनगर गा.वि.स.को कार्यालय

२.३.१ बर्दिया जिल्लामा रहेका स्थानीय तहहरू :

१.नगरपालिको नाम : गुलरिया नगरपालिका

समावेश भएका साविक गा.वि.स. वा न.पा.वा गा.वि.स.र न.पा.का वडाहरू : गुलरिया न.पा. र महम्मदपुर गा.वि.स.

जनसंख्या : ६६,६७९

क्षेत्रफल : ११८.२१ वर्ग कि.मि.

केन्द्र : साविक गुलरिया नगरपालिका कार्यालय

वडा संख्या : १२

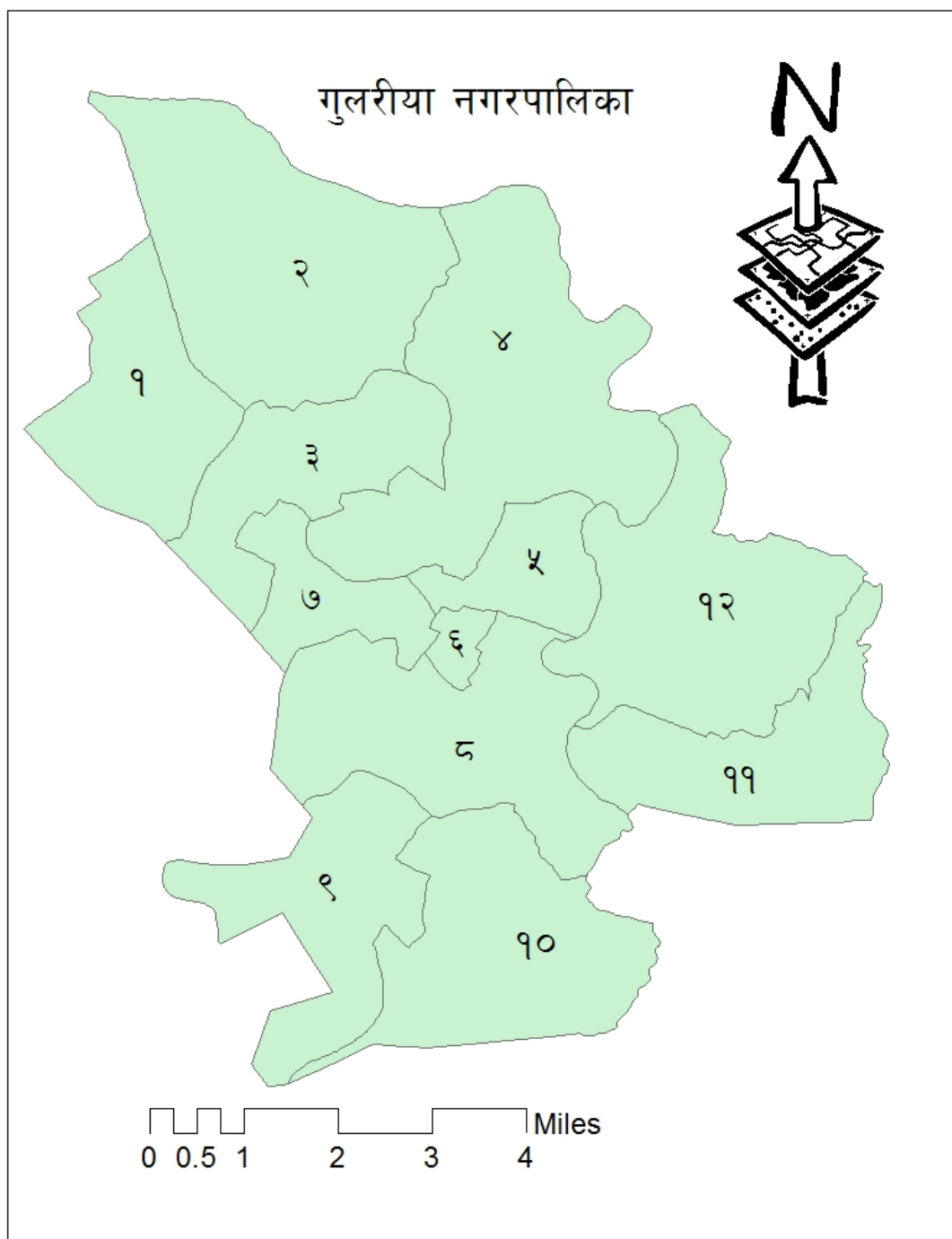
सीमाना :

पूर्व : बढैयाताल गा.पा.

उत्तर : वारबर्दिया न.पा.

पश्चिम : भारत

दक्षिण : भारत

वडा विभाजन

वडा न.	समावेश भएका गा.वि.स. र न.पा.हरू	साविक	साविक वडा न.	कैफियत
१	गुलरिया		१,३	
२	गुलरिया		२	
३	गुलरिया		४	
४	गुलरिया		५,७	
५	गुलरिया		६	
६	गुलरिया		८	
७	गुलरिया		९	
८	गुलरिया		१०,११	
९	गुलरिया		१२	
१०	गुलरिया		१३,१४	
११	महम्मदपुर		१-५,७	
१२	महम्मदपुर		६,८,९	

२.नगरपालिको नाम : मधुवन नगरपालिका

समावेश भएका साविक गा.वि.स. वा न.पा.वा गा.वि.स. र न.पा.का वडाहरू : सानोश्री न.पा. सूर्यपटुवा र ढोढरी गा.वि.स.

जनसंख्या : ४६४३७

क्षेत्रफल : १२९.७३ वर्ग कि.मि.

केन्द्र : साविक सानोश्री ताराताल नगरपालिका कार्यालय

वडा संख्या : ९

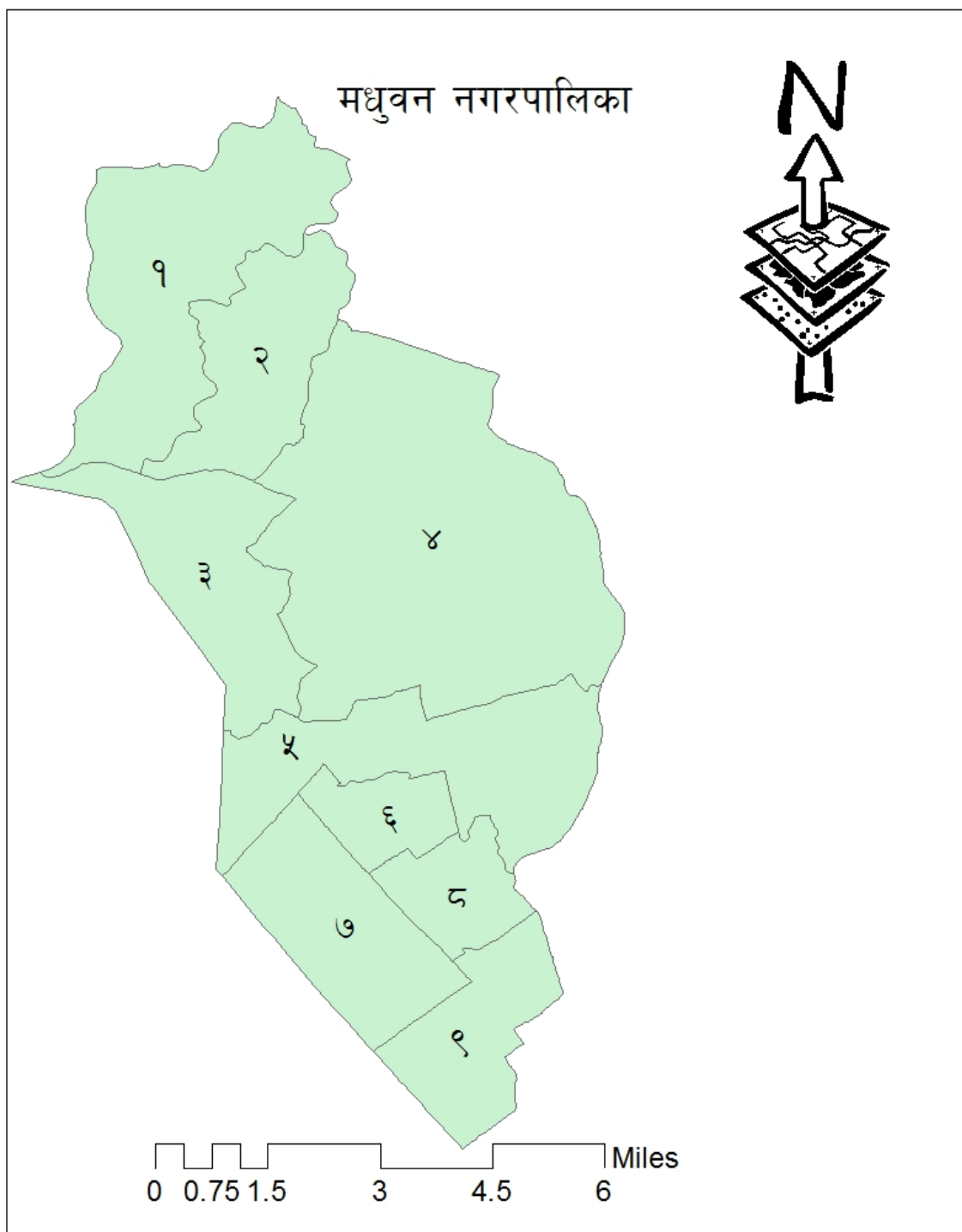
सीमाना :

पूर्व : बारबर्दिया न.पा.

उत्तर : बर्दिया राष्ट्रिय निकुन्ज र ठाकुरबाबा न.पा.

पश्चिम : राजापुर न.पा. र भारत

दक्षिण : गुलरिया न.पा. र भारत

वडा विभाजन

वडा न.	समावेश भएका साविक गा.वि.स.र न.पा.हरू	साविक वडा न.	कैफियत
१	सुर्यपटुवा	१-५	
२	सुर्यपटुवा	६-९	
३	ढोढरी	४, ९	
४	ढोढरी	१-३, ५-८	
५	सानोश्री ताराताल	१, २	
६	सानोश्री ताराताल	४, ५	
७	सानोश्री ताराताल	३, ७	
८	सानोश्री ताराताल	६	
९	सानोश्री ताराताल	८, ९	

३. नगरपालिको नाम : राजापुर नगरपालिका

समावेश भएका साविक गा.वि.स. वा न.पा.वा गा.वि.स.र न.पा.का वडाहरू : राजापुर न.पा.र खैरीचन्दनपुर गा.वि.स.

जनसंख्या : ५९५५३

क्षेत्रफल : १२७.०८ वर्ग कि.मि.

केन्द्र : साविकको राजापुर न.पा.को कार्यालय

वडा संख्या : १०

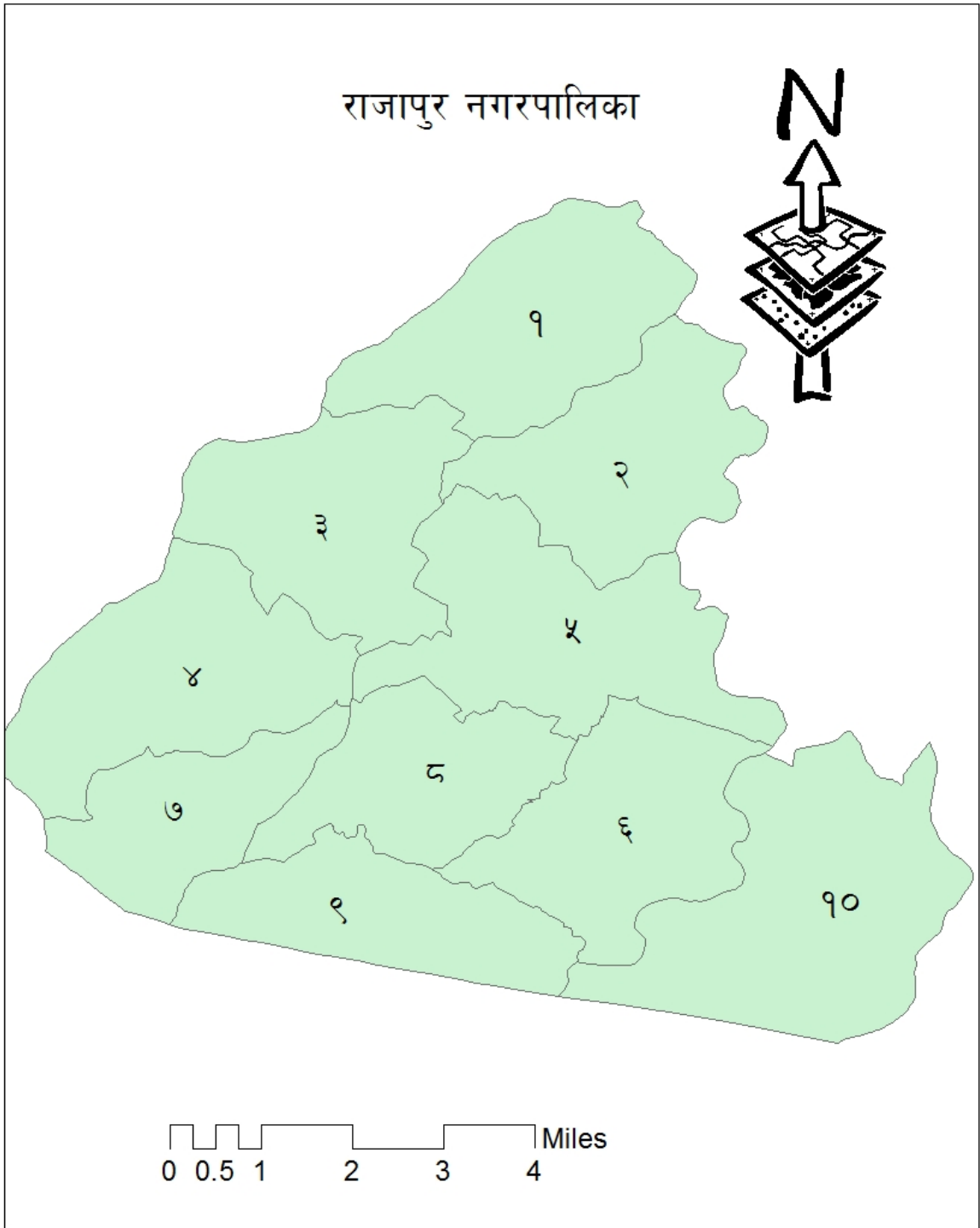
सीमाना :

पूर्व : गेरुवा गा.पा.

उत्तर : गेरुवा गा.पा.र कैलाली जिल्ला

पश्चिम : कैलाली जिल्ला

दक्षिण : भारत

वडा विभाजन

वडा न.	समावेश भएका साविक गा.वि.स. र न.पा.हरू	साविक वडा न.	कैफियत
१	राजापुर	१,२	
२	राजापुर	३,४	
३	राजापुर	५,६,१०	
४	राजापुर	११,१२	
५	राजापुर	७-९	
६	राजापुर	१६,१७	
७	राजापुर	१३	
८	राजापुर	१४,१५	
९	राजापुर	१८,१९	
१०	खैरीचन्दनपुर	१-९	

४.नगरपालिकाको नाम : ठाकुरबाबा नगरपालिका

समावेश भएका साविक गा.वि.स. वा न.पा.वा गा.वि.स. र न.पा.का वडाहरू : बबई न.पा., शिवपुर र ठाकुरद्वारा गा.वि.स.

जनसंख्या : ४४३६१

क्षेत्रफल : १०४.५७ वर्ग कि.मि.

केन्द्र : साविक बबई नगरपालिका कार्यालय

वडा संख्या : ९

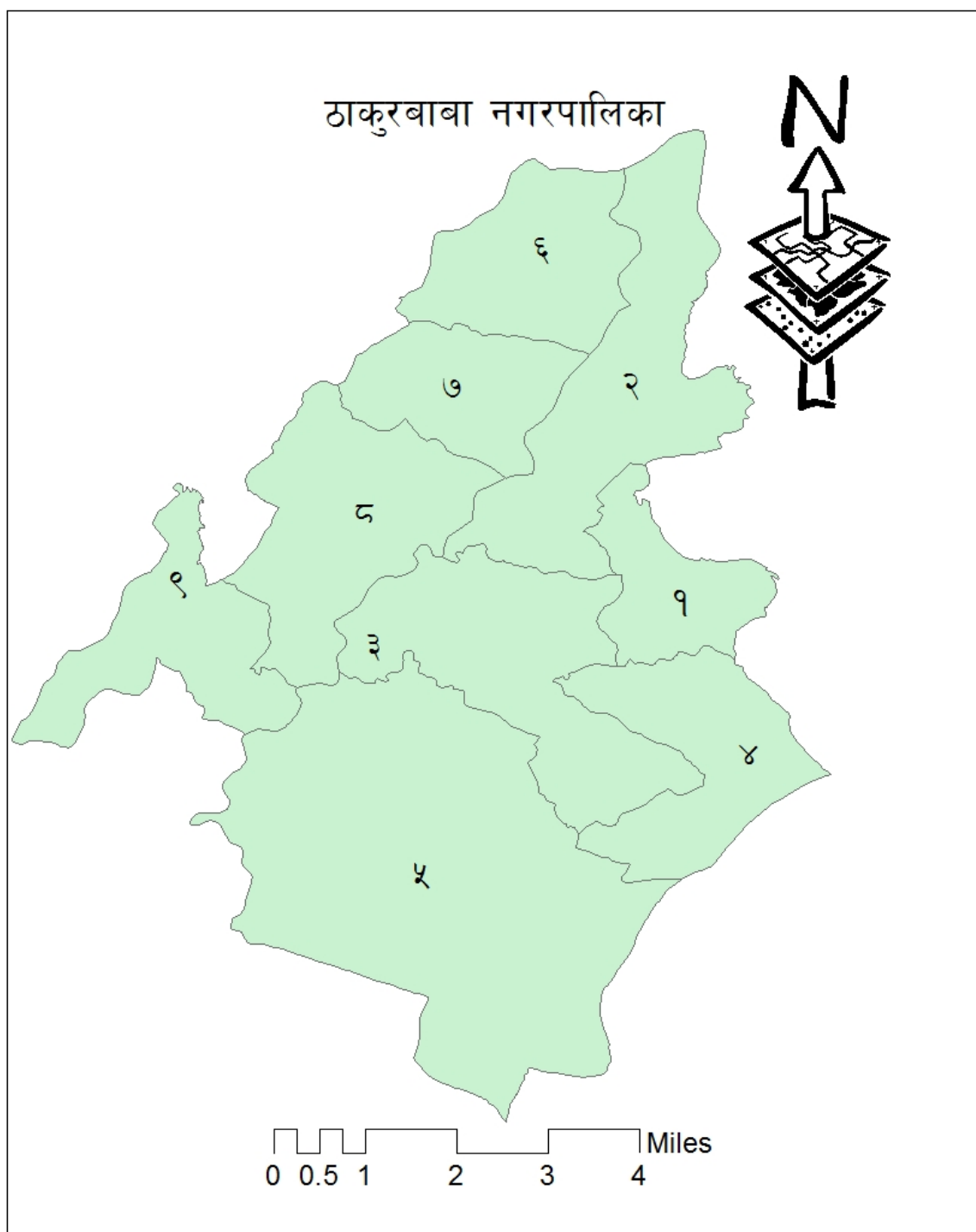
सीमाना :

पूर्व : बर्दिया राष्ट्रिय निकुन्ज

उत्तर : बर्दिया राष्ट्रिय निकुन्ज

पश्चिम : बर्दिया राष्ट्रिय निकुन्ज

दक्षिण : मधुवन र बारबर्दिया न.पा.

बडा विभाजन

बडा न.	समावेश भएका साविक गा.वि.स. र न.पा.हरू	साविक बडा न.	कैफियत
१	बबई	१,२	
२	बबई	३,४	
३	बबई	५,७	
४	बबई	६,९	
५	बबई	८,१०	
६	शिवपुर	१-७	
७	शिवपुर	८,९	
८	ठाकुरद्वारा	१-४	
९	ठाकुरद्वारा	५-९	

५.नगरपालिकाको नाम : बाँसगढी नगरपालिका

समावेश भएका साविक गा.वि.स. वा न.पा.वा गा.वि.स. र न.पा.का बडाहरू : बाँसगढी न.पा.

जनसंख्या : ५५८७५

क्षेत्रफल : २०६.०८ वर्ग कि.मि.

केन्द्र : साविक बाँसगढी नगरपालिका कार्यालय

बडा संख्या : ९

सीमाना :

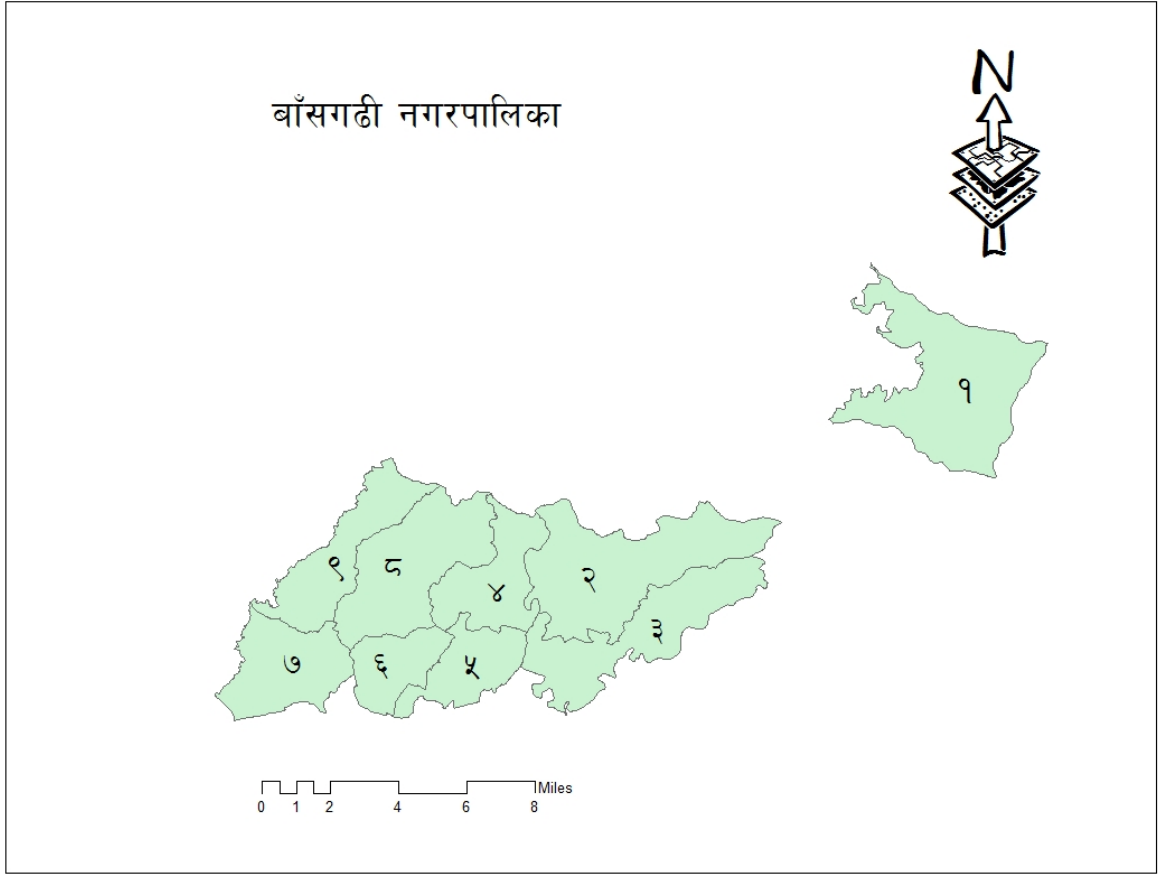
पूर्व : बाँके जिल्ला

उत्तर : बर्दिया राष्ट्रिय निकुन्ज

पश्चिम : बारबर्दिया न.पा.

दक्षिण : बढैयाताल गा.पा.

वडा विभाजन

वडा नं.	समावेश भएका साविक गा.वि.स. र न.पा.हरू	साविक वडा नं.	कैफियत
१	बाँसगढी	१	
२	बाँसगढी	१,३	
३	बाँसगढी	२,४	
४	बाँसगढी	५,७	
५	बाँसगढी	८	
६	बाँसगढी	९	
७	बाँसगढी	१०	
८	बाँसगढी	६	
९	बाँसगढी	११	

नोट : साविकको बाँसगढी नगरपालिको वडा नं.१ को केही भूभाग बर्दिया राष्ट्रिय निकुन्जको उत्तर पूर्व सुर्खेत जिल्लाको सीमाना पर्ने चेपाङ गाँउ र केही भूभाग चेपाङको दक्षिण तर्फ राँभा गाँउ रहेको छ । चेपाङ गाउँबाट वा राँभा गाउँबाट आते जाते गर्न राष्ट्रिय निकुन्जको कारण ५३ कि.मी को दुरी पार गर्नेपर्ने भएको कारण स्थानीय जनताको माग र सुविधा बमोजिम साविक बाँसगढी नगरपालिकाको वडा नं. १ लाई टुक्राइएको ।

६. नगरपालिकाको नाम : बारबर्दिया नगरपालिका

समावेश भएका साविक गा.वि.स. वा न.पा.वा गा.वि.स. र न.पा.का वडाहरू : धधवार, मगरागडी, पदनाहा र बनियाभार गा.वि.स.

जनसंख्या : ६८०१२

क्षेत्रफल : २२६.०९वर्ग कि.मि.

केन्द्र : साविक मगरागडी गा. वि.स.को कार्यालय

वडा संख्या : ११

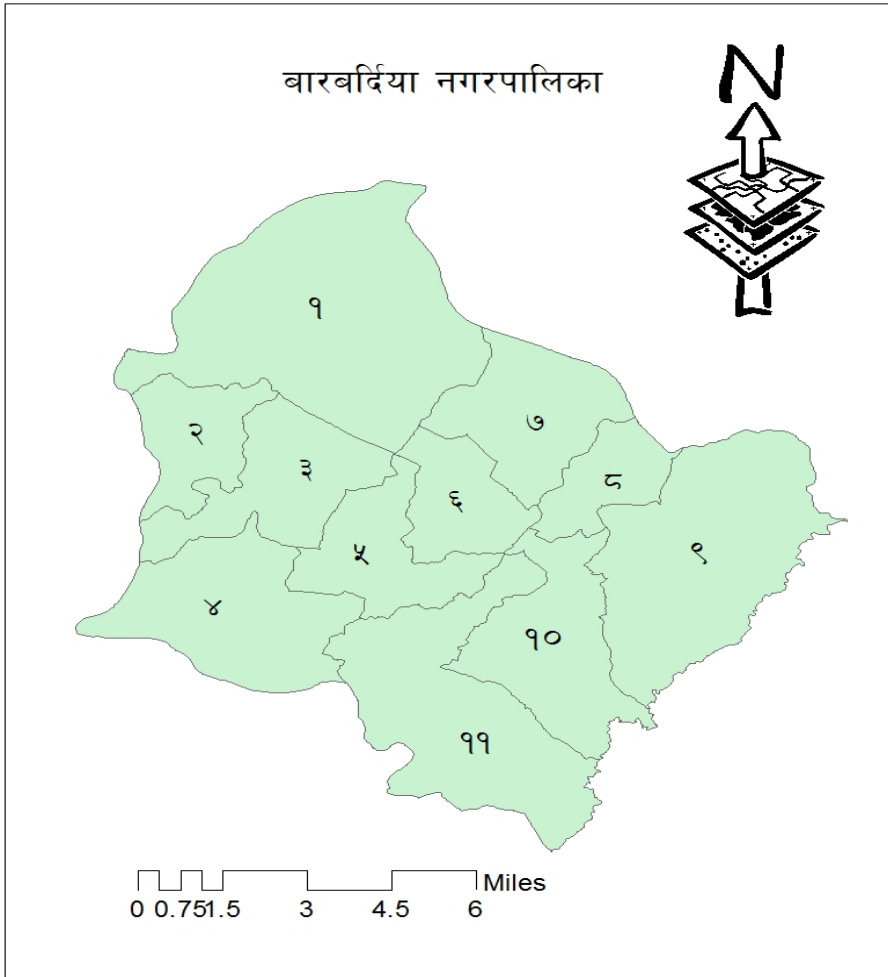
सीमाना :

पूर्व : बाँसगढी न.पा.

उत्तर : बर्दिया राष्ट्रिय निकुन्ज र ठाकुरबाबा न.पा.

पश्चिम : मधुवन न.पा.

दक्षिण : गुलरीया न.पा.

वडा विभाजन

वडा नं.	समावेश भएका साविक गा.वि.स /न.पा.हरु	साविक वडा नं.	कैफियत
१	बनियाभार	१,२	
२	बनियाभार	३-५	
३	बनियाभार	६-९	
४	पदनाहा	१,२,५-९	
५	पदनाहा	३,४	
	मगरागडी	१,३	
६	मगरागडी	२,४	
७	मगरागडी	५-८	
८	मगरागडी	९	
	धधवार	२,७	
९	धधवार	३,६	
१०	धधवार	१,४,९	
११	धधवार	५,८	

७. गाउँपालिकाको नाम : बढैयाताल गाउँपालिका

समावेश भएका साविक गा.वि.स. वा न.पा.वा गा.वि.स.र न.पा.का वडाहरु : जमुनी, सोरहवा, मैनापोखर र कालिका गा.वि.स.

जनसंख्या : ४७८६८

क्षेत्रफल : ११५.१९ वर्ग कि.मि.

केन्द्र : साविक मैनापोखर गा.वि.स.को कार्यालय

वडा संख्या : ९

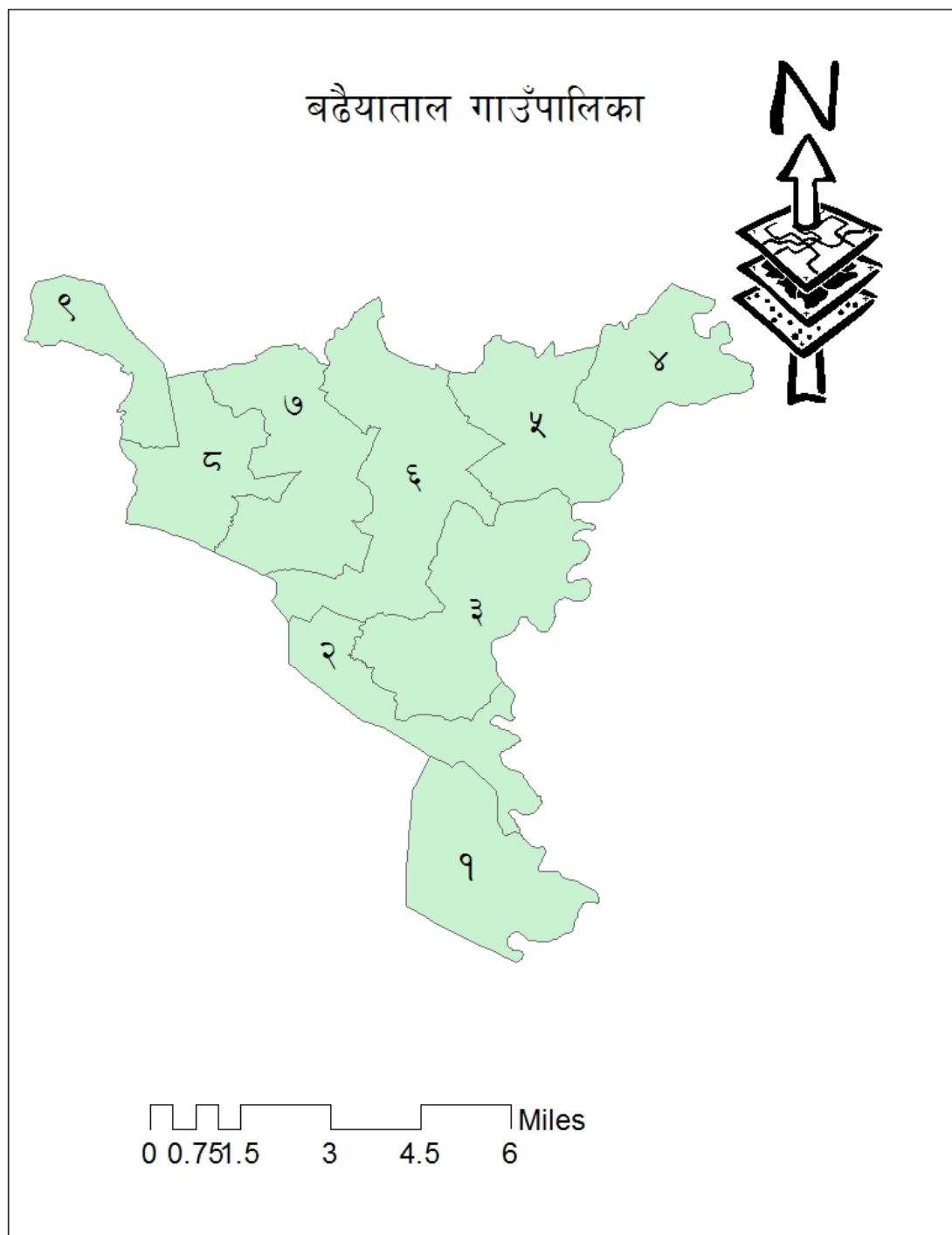
सीमाना :

पूर्व : बाँके जिल्ला

उत्तर : बाँसगढी न.पा.

पश्चिम : गुलरीया.न.पा.

दक्षिण : भारत

वडा विभाजन

वडा नं.	समावेश भएका साविक गा.वि.स /न.पा.हरु	साविक वडा नं.	कैफियत
१	जमुनी	६-९	
२	जमुनी	१-५	
३	सोरहवा	६-९	
४	सोरहवा	३-५	
५	सोरहवा	१,२	
	मैनापोखर	३	
६	मैनापोखर	१,२,४,६,८,९	
७	मैनापोखर	५,७	
	कालिका	१,२,९	
८	कालिका	३,५-८	
९	कालिका	४	

८. गाउँपालिकाको नाम : गेरुवा गाउँपालिका

समावेश भएका साविक गा.वि.स. वा न.पा.वा गा.वि.स.र न.पा.का वडाहरु : पाताभार, गोला, पशुपतिनगर र मनाउ गा.वि.स.

जनसंख्या : ३४८७१

क्षेत्रफल : ७८.४१ वर्ग कि.मि.

केन्द्र : साविक पशुपतिनगर गा.वि.स.को कार्यालय

वडा संख्या : ६

सीमाना :

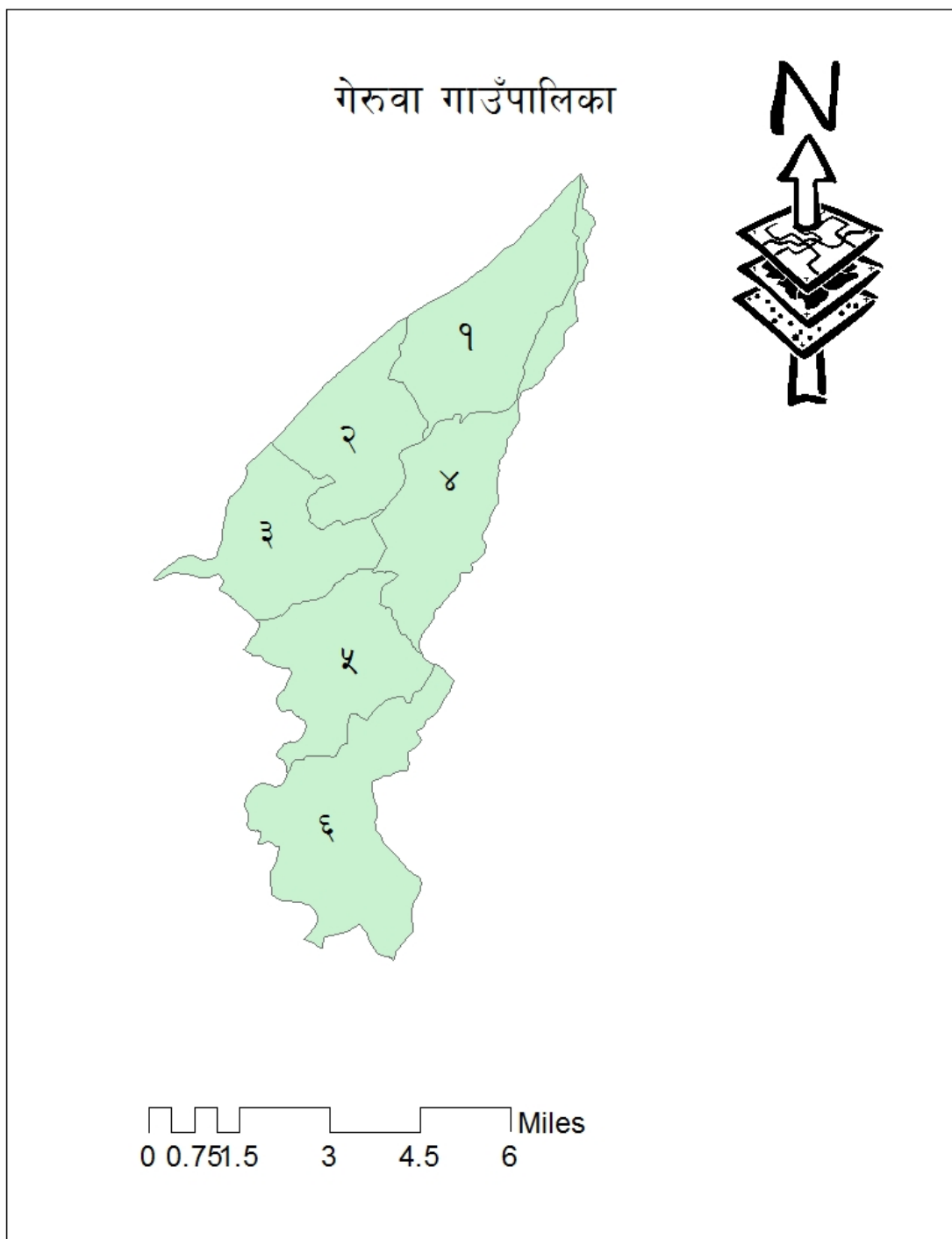
पूर्व : बर्दिया राष्ट्रिय निकुन्ज

उत्तर : कैलाली जिल्ला

पश्चिम : राजापुर न.पा.

दक्षिण : राजापुर न.पा.

वडा विभाजन

वडा न.	समावेश भएका साविक गा.वि.स.र न.पा.हरू	साविक वडा न.	कैफियत
१	पाताभार	१,६-८	
२	पाताभार	३-५	
३	पाताभार	२,९	
४	गोला	१-९	
५	पशुपतिनगर	१-९	
६	मनाउ	१-९	

२.४.गाउँपालिका तथा नगरपालिकाका वार्ड अनुसारको जनसंख्या र घरपरिवार विवरण :

क्र.स.	गा.पा. तथा न.पा.	वार्ड	घरपरिवार	जम्मा	पुरुष	महिला
१	बढैयाताल गाउँपालिका	१	१२५५	५५५०	२३८६	३१६४
		२	१३४६	५९८९	२६८७	३३०२
		३	१२२१	६०९५	२८५३	३२४२
		४	१००६	४८८२	२३४३	२५३९
		५	८७१	४४५६	२१७२	२२८४
		६	११३२	५४६७	२५४४	२९२३
		७	१०२३	५२०६	२५०५	२७०१
		८	१२८८	५६६६	२५४९	३११७
		९	११९१	४५५७	२२५७	२३००
				जम्मा	१०३३३	४७८६८
२	बाँसगढी नगरपालिका	१	११८९	५४३०	२५२६	२९०४
		२	५७८	२७७२	१३४४	१४२८
		३	१४६८	७३६६	३५७७	३७८९
		४	१५४४	७९३८	३७०९	४२२९
		५	१३८५	६१८३	२९०३	३२८०
		६	१२४९	६९६५	३२९१	३६७४
		७	७८०	४५१७	२१७६	२३४१
		८	१५२१	७१३८	३२७८	३८६०
		९	१४९६	७५६६	३४९८	४०६८
				जम्मा	११२१०	५५८७५
३	बारबर्दिया नगरपालिका	१	१३१८	५८७७	२८५३	३०२४
		२	९५५	५२७५	२५२८	२७४७
		३	१२८८	६५३०	३१९०	३३४०

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

क्र.स.	गा.पा. तथा न.पा.	वार्ड	घरपरिवार	जम्मा	पुरुष	महिला
	बारबर्दिया नगरपालिका	४	११३५	६८२२	३३१७	३५०५
		५	१०२५	५४८५	२६३२	२८५३
		६	१२४४	५८२१	२७३७	३०८४
		७	१३००	६२८४	२८६८	३४१६
		८	११८४	५९७७	२७५९	३२१८
		९	१३५७	६८५९	३२९५	३५६४
		१०	१४३६	७११४	३५३२	३५८२
		११	१०२६	५९६८	२९६२	३००६
		जम्मा	१३२६८	६८०१२	३२६७३	३५३३९
		४	गेरुवा गाउँपालिका	१	९०४	५०८८
२	८२९			४८४८	२२७२	२५७६
३	८३२			४८१९	२२८७	२५३२
४	११६६			६८१४	३२३४	३५८०
५	१२३६			६९४५	३२२७	३७१८
६	११६८			६३५७	३०२०	३३३७
जम्मा	६१३५			३४८७१	१६४३४	१८४३७
५	गुलरिया नगरपालिका	१	११७१	६०९०	२९७६	३११४
		२	१०२७	४६०५	२२७३	२३३२
		३	८८९	४८७७	२५२२	२३५५
		४	१६९७	७७९६	३७५२	४०४४
		५	१०४३	४८६०	२३६२	२४९८
		६	१११८	५०३०	२५११	२५१९
		७	९२४	४४१८	२२७७	२१४१
		८	१०१९	५४३७	२७६३	२६७४
		९	१२४७	६४२६	३३२७	३०९९
		१०	१०८५	६२०८	३२०९	२९९९
		११	९४६	५७६५	२९६१	२८०४
		१२	८९८	५१६७	२४९४	२६७३
जम्मा	१३०६४	६६६७९	३३४२७	३३२५२		
६	मधुवन नगरपालिका	१	९७३	५३८५	२५५९	२८२६
		२	७८८	४५६२	२१९४	२३६८
		३	८०७	४१५१	१९६४	२१८७
		४	१०९१	५९०८	२८६३	३०४५
		५	१२३०	५४७४	२४३७	३०३७
		६	१०६३	४६११	२०६९	२५४२
		७	१२६७	५७५३	२५२२	३२३१

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

क्र.स.	गा.पा. तथा न.पा.	वार्ड	घरपरिवार	जम्मा	पुरुष	महिला
	मधुवन नगरपालिका	८	१२८३	५३४२	२४३९	२९०३
		९	१०६७	५२५१	२४५६	२७९५
		जम्मा	९५६९	४६४३७	२१५०३	२४९३४
७	राजापुर नगरपालिका	१	१०८८	५८२१	२७६१	३०६०
		२	१०३२	५७८३	२७७७	३००६
		३	१००५	५८३४	२८२३	३०११
		४	१७५१	७३५६	३६१६	३७४०
		५	१२१७	६८८१	३४१५	३४६६
		६	१०९३	६१४८	२९६७	३१८१
		७	६७२	३९३०	१९५३	१९७७
		८	१००३	५७२४	२७४१	२९८३
		९	८६८	४९६१	२३७९	२५८२
		१०	११८७	७११५	३४८९	३६२६
		जम्मा	१०९१६	५९५५३	२८९२१	३०६३२
		८	ठाकुरबाबा नगरपालिका	१	११२८	५३७९
२	१२५७			६४४४	३०१२	३४३२
३	१२००			६१५७	२८५०	३३०७
४	८६२			४५००	२१६५	२३३५
५	१००५			५३५८	२५०३	२८५५
६	७८३			३८७४	१७२६	२१४८
७	६७९			३८३२	१८५२	१९८०
८	७०१			३७६७	१६७४	२०९३
९	१०३७			५००५	२३२०	२६८५
जम्मा	८६५२			४४३१६	२०७६४	२३५५२

२.५ जलवायु र हावापानी :-

औषत अधिकतम तापक्रम :- ३९.८°C

औषत न्युनतम तापक्रम :- ९.६०°C

औषत बार्षिक वर्षा :- १११८ मि.मि.

हावापानी :- उष्ण देखि समशितोष्ण

२.६ मु-उपयोगको अवस्था :-

जिल्लाको कुल क्षेत्रफलमध्ये करिब ६४.३०% भू-भाग वन क्षेत्रले ओगटेको छ भने बाँकी ३५.७% अन्य भू-भाग रहेको छ, जसको क्षेत्रफल अनुसार विस्तृत विवरण यस प्रकार रहेको छ:

सि.नं.	विवरण	क्षेत्रफल	
		हेक्टरमा	प्रतिशतमा
१.	जिल्लाको कुल क्षेत्रफल	२०२५००	
२.	जिल्लाको कुल वन क्षेत्र	१३०२००	६४.३०%
३.	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज मातहतको वन क्षेत्र	१०८५००	
क)	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जको क्षेत्रफल	९६८००	
ख)	मध्यवर्ति क्षेत्र	११७००	
४.	जिल्ला वन कार्यालय मातहतको वन क्षेत्र	२१७००	
क)	आ.व. २०७०/७१ सम्म हस्तान्तरित सामुदायिक वन क्षेत्र	१९५९६.५०	
ख)	धार्मिक वनको क्षेत्रफल	२१.६३	
ग)	सरकारद्वारा व्यवस्थित वन क्षेत्र	२१६१.८७	
५.	खेतीयोग्य जमिन	७५०००	
६.	खेती गरिएको जमिन	६०१००	
७.	चरन क्षेत्रफल	९००	
८.	नदीनाला	१४९००	

श्रोत : जिल्ला वन कार्यालय, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, बर्दिया

२.७ प्रमुख नदीनाला र तालहरू :-

प्रमुख नदीहरू :- कर्णाली, भेरी, बबई, मानखोला

सि.न.	तालको नाम	क्षेत्रफल / गा.वि.स.
१.	बढैया ताल	७० हे.(१०५ विगाहा) (सोरहवा गा.वि.स.)
२.	लक्ष्मणा ताल	३ हे.(डेउढाकला)
३.	भगैया ताल	१ हे.(ढोडरी)
४.	सीमा ताल	५ हे.(सोरहवा-७)
५.	मानपुरटपरा ताल	२० हे.(मानपुर टपरा)
६.	दनुवा ताल	१.५ हे.(ब.रा.नि.भिन्न पर्ने)
७.	भगहर ताल	गुलरिया वडा न. ५ र २
८.	ताराताल	सानोश्री ताराताल वडा नं. ३
९.	नम ताल	गुलरिया वडा न. २
१०.	सिसैया ताल	गुलरिया वडा न. १२
११.	सत्खोलवा ताल	धधवार
१२.	लाल ताल	सानोश्री ताराताल वडा नं. १
१३.	ओखरिया बाँध	गोला

श्रोत : जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, जि.स.स. बर्दिया

२.८ प्रमुख धार्मिक तथा पर्यटकीय क्षेत्र :-

२.८.१ जिल्ला भित्रका धार्मिक दृष्टिले महत्वपूर्ण स्थलहरूको विवरण :

क्र.सं.	धार्मिक स्थलका नाम	मेला लाग्ने / पूजा हुने समय	स्थान	विशेषता वा प्रसिद्धिको कारण
१.	बागेश्वरी मन्दिर	तीज, सधै	गुलरीया	स्वच्छ मनले दर्शन गरी भाकल गर्दा चिताएको कुरा पुरा हुने विश्वास
२.	सन्तोषी मन्दिर	तीज, सधै	गुलरीया	
३.	कोटही मन्दिर	तीज, सधै	गुलरीया	
४.	राधाकृष्ण मन्दिर	कृष्ण अष्टमी, सधै	गुलरीया	
५.	ठाकुरद्वारा मन्दिर	माघे संक्रान्ति	ठाकुरद्वारा	
६.	गणेश मन्दिर	माघको मंगलवार	राजापुर	

श्रोत-जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, बर्दिया

क्र.सं.	धार्मिक स्थलको नाम	गा.वि.स./ न.पा.
१.	सदाशिव मन्दिर	मगरागढी
२.	बंगलामुखी मन्दिर	गुलरीया
३.	बकोटिया मन्दिर	कालिका
४.	उत्तर कौशल धार्मिक बनवाटिका	कोठियाघाट
५.	तारकेश्वर मन्दिर	सानोश्री ताराताल
६.	केदारेश्वर मन्दिर	मोतिपुर
७.	पर्वतिया मन्दिर	गुलरीया
८.	नथुनिया बाबा मन्दिर	गुलरीया
९.	विजय कालिका मन्दिर	सानोश्री ताराताल
१०.	कालिका मन्दिर	सानोश्री ताराताल
११.	कसुम्बा देवी मन्दिर	सानोश्री ताराताल
१२.	शिव मन्दिर	खैरापुर (गुलरिया न.पा.)
१३.	कालिका मन्दिर	धधवार

श्रोत : जि.स.स. बर्दिया

२.८.२ जिल्ला भित्रका पर्यटकीय दृष्टिले महत्वपूर्ण स्थलहरूको विवरण :

क्र.सं.	पर्यटकीय स्थलको नाम	स्थान	विशेषता वा प्रसिद्धिको कारण
१.	कृष्णसार संरक्षित क्षेत्र	गुलरीया न.पा. वडा नं. २	
२.	बर्दिया राष्ट्रिय निकुन्ज		
३.	कोठियाघाट (गेरुवा)पुल		नेपालको सबैभन्दा लामो पुल
४.	डल्ला गाउँ होम स्टे	सुर्यपटुवा	
५.	ववई नदिको पुल		गोही अवलोकन क्षेत्र
६.	बढैया ताल	सोरहवा	माछाको पकेट क्षेत्र, बर्दियाको सबैभन्दा ठुलो ताल
७.	कर्णाली पुल		One Pillar Bridge

श्रोत : जि.स.स. बर्दिया

२.९ व्यापारिक महत्वका स्थानहरू :-

गुलरिया, सानोश्री, ताराताल, राजापुर, भुरीगाँउ, बाँसगढि, मैनापोखर, सितला बजार, बगनाह, स्याउली बजार, ठाकुरद्वारा, भोला गौडी, कतरनिया आदि ।

खण्ड ३. प्रमुख सामाजिक सूचकहरू :

३.१ आधारभूत जनसांख्यिक विवरण :

३.१.१ जनसङ्ख्या (Population) : राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार बर्दिया जिल्लाको जनसङ्ख्या ४,२६,५७६ जना जसमध्ये पुरुष २,०५,०८० जना (४८.०७ % प्रतिशत) र महिला २,२१,४९६ जना (५१.९३% प्रतिशत) रहेका छन् । यसअनुसार लैंगिक अनुपात (Sex Ratio) अर्थात प्रति १०० महिलामा पुरुषको सङ्ख्या ९२.५९ रहेको छ । गत २०५८ सालको जनगणनामा यस जिल्लाको जनसङ्ख्या ३,८२,६४९ र लैंगिक अनुपात १०१.४० थियो ।

३.१.२ वार्षिक जनसङ्ख्या वृद्धिदर (Annual Population Growth Rate) : यस जनगणनाले २०५८ देखि २०६८ सालसम्मको वार्षिक साला खाला जनसङ्ख्या वृद्धिदर (Average Annual Exponential Population Growth Rate) १.०९ प्रतिशत देखाएको छ, जुन २०५८ सालको जनगणनाअनुसार (२०४८ देखि २०५८ सालसम्म) वार्षिक सालाखाला २.७६ प्रतिशत थियो ।

३.१.३ जनघनत्व (Population Density) : जनघनत्व (प्रति वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफलमा रहेको जनसङ्ख्या) २११ जना प्रतिवर्ग किलोमिटर रहेको छ, जुन २०५८ सालमा १८९ मात्र थियो ।

३.१.४ वृहद् उमेर समूहअनुसार जनसङ्ख्या (Population by Broad Age Group) : यस जिल्लाको कुल जनसङ्ख्याको ५८.५२ प्रतिशत १५ देखि ५९ वर्ष उमेरका रहेको आँकडा २०६८ सालको जनगणनाले देखाएको छ । हाल १४ वर्ष वा सो भन्दा कम उमेरका र ६० वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेरका जनसङ्ख्या क्रमशः ३४.४० प्रतिशत र ७.०६ प्रतिशत रहेको देखिन्छ ।

३.१.५ परिवार सङ्ख्या (Household) : गत २०५८ सालको जनगणनाअनुसार ५९,५६९ परिवार सङ्ख्या देखिएकोमा हाल उक्त सङ्ख्या करिब ३९.६३ प्रतिशतले वढेर ८३,१७६ (संस्थागतसमेत) पुगेको छ । यसप्रकार दश वर्षको अवधिमा २३,६०७ परिवार थप भएका छन् ।

३.१.६ परिवारका सदस्य सङ्ख्या (Household Size) : बर्दिया जिल्लामा हाल प्रति परिवार औषत ५.१३ जना सदस्य सङ्ख्या (Average Household Size) रहेको छ, जुन २०५८ मा ६.४२ जना थियो । परिवारको औषत आकार गेरुवा गा.पा.मा सबैभन्दा बढी (५.९९) र बढैयाताल गा.पा.मा सबैभन्दा कम (४.३३) रहेको पाइएको छ ।

३.१.७ धर्म (Religion) : यस जनगणनाले बर्दिया जिल्लाभित्र विभिन्न ८ वटा धर्म मान्ने मानिसहरू बसोवास भएको देखिन्छ । जस अनुसार सबैभन्दा बढि हिन्दु धर्म मान्ने ९४.१७ प्रतिशत छ, भने सबैभन्दा कम प्रकृति धर्म मान्ने ०.०१ प्रतिशत जनसंख्या देखिएको छ ।

बर्दिया जिल्लाको धर्म सम्बन्धि विस्तृत विवरण यस प्रकार रहेको छ :

जम्मा	जनसंख्या	प्रतिशत
हिन्दू	४०१७०२	९४.१७
बौद्ध	४२९९	१.०१
मुस्लिम	११०८४	२.६०
किरात	४२	०.०१
क्रिस्चियन	९२४१	२.१७
प्रकृति	२८	०.०१
वन	०	०
जैन	०	०
बहाई	३४	०.०१
शिख	०	०
नाखूलेको	१४६	०.०३

श्रोत : केन्द्रीय तथ्यांक विभाग, काठमाडौं

३.१.८ जात/जाति (Caste/Ethnicity) : राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार नेपालमा जम्मा जम्मी १२५ वटा जात जातीहरू रहेको देखिएकोमा बर्दिया जिल्लाका प्रमुख १० वटा जातजातीको जनसंख्या विवरण यस प्रकार रहेको छ :

क्र.स.	जातजाती (Caste/Ethnicity)	जनसंख्या	प्रतिशत
१	थारु	२२६,०८९	५३
२	क्षेत्री	४८,८३५	११
३	ब्राम्हण (पहाडी)	३७,१८०	८.७
४	कामी	२४,४०७	५.७
५	मगर	१२,५४५	२.९
६	मुसलमान	११,०७२	२.६
७	ठकुरी	९,९८४	२.३
८	यादव	८,०८३	१.९
९	दमाई/ढोली	७,६७९	१.८
१०	मल्लाह	४,६८८	१.१

श्रोत : केन्द्रीय तथ्यांक विभाग, काठमाडौं

३.१.९ पहिलो विवाह गर्दाको उमेर (Age at First Marriage) : दश वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेरका विवाहित व्यक्तिहरूको सबै भन्दा ठूलो हिस्साको पहिलो विवाह १५ देखि १९ वर्षको उमेरमा भएको देखिन्छ । यो उमेरभित्र ५५.३० प्रतिशत विवाहित व्यक्तिहरूको पहिलो विवाह भएको पाइएको छ । १४ वर्षमुनीको उमेरमा पहिलो विवाह हुनेहरू ११.९१ प्रतिशत रहेका छन् । यसैगरि १० वर्ष मुनी नै पहिलो विवाह हुने १६८ पुरुष र १०७१ महिला तथा पचास वर्षको उमेर पार गरीसकेपछि पहिलो विवाह हुनेहरू २७ जना पुरुष र १२ जना महिला मात्रै रहेको देखिन्छ ।

१० वर्ष वा सो भन्दा माथि उमेरको जनसंख्याको बैवाहिक अवस्थाको तालिका यस प्रकार छ :

क्षेत्र	लिंग	वैवाहिक स्थिति						
		विवाह नभएको	एक विवाह	बहु विवाह	पुनर्विवाह	विधुर / विधुवा	पारपाचुके	छुट्टिएको
नेपाल	जम्मा	३५.६३%	५७.४५%	१.४४%	१.९९%	३.१८%	०.११%	०.१९%
	पुरुष	५४.३७%	४३.८०%	७९.५७%	५९.९२%	२४.४३%	५०.३४%	३२.२९%
	महिला	४५.६३%	५६.२०%	२०.४३%	४०.०८%	७५.५७%	४९.६६%	६७.७१%
बर्दिया	जम्मा	३५.६६%	५६.३३%	१.०५%	३.२८%	३.३५%	३.३५%	०.१९%
	पुरुष	५२.५४%	४३.८६%	८५.९७%	५८.०६%	२७.५६%	६५.२८%	३६.३१%
	महिला	४७.४६%	५६.१४%	१४.०३%	४१.९४%	७२.४४%	३४.७२%	६३.६९%

३.१.१० अपाङ्गता (Disability) : बर्दिया जिल्लाको कुल जनसङ्ख्याको १.९२ प्रतिशत हिस्सामा कुनै एक वा बढि प्रकारको अपाङ्गता रहेको देखिएको छ । विगत २०५८ सालको जनगणनामा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू ०.६३ प्रतिशत थिए । कुनै एक वा बढि अपाङ्गता भएका कुल व्यक्तिहरू मध्ये ५३.३९ प्रतिशत पुरुष र बाँकी ४६.६१ प्रतिशत महिला रहेको देखिन्छ ।

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार बर्दिया जिल्लाको जनसंख्यामा भएको अपाङ्गताको अवस्थाको तालिका :

क्षेत्र	लिंग	अपाङ्गता नभएको	अपाङ्गताको प्रकार							
			शारीरिक अपाङ्गता	दृष्टि सम्बन्धि अपाङ्गता	सुनाई सम्बन्धि अपाङ्गता	श्रवण दृष्टि विहिन	स्वर बोलाइ सम्बन्धि अपाङ्गता	मानसिक अपाङ्गता	बौद्धिक अपाङ्गता	बहु अपाङ्गता
नेपाल	जम्मा	९८.०६%	०.७०%	०.३६%	०.३०%	०.०४%	०.२२%	०.१२%	०.०६%	०.१५%
	पुरुष	४८.३८%	५८.०७%	४९.६४%	५१.९६%	५०.९०%	५६.३९%	५४.१६%	५५.६२%	५३.०९%
	महिला	५१.६२%	४१.९३%	५०.३६%	९२.४७%	४९.१०%	४३.६१%	४५.८४%	४४.३८%	४६.९१%
बर्दिया	जम्मा	९८.०८%	०.६३%	०.६३%	०.३१%	०.०४%	०.२०%	०.१२%	०.०५%	०.१३%
	पुरुष	४७.९७%	५७.९७%	४७.४६%	५०.७१%	५०.५७%	५५.७८%	५५.३६%	५४.९१%	५२.५५%
	महिला	५२.०३%	४२.०३%	५२.५४%	४९.२९%	४९.४३%	४४.२२%	४४.६४%	४५.०९%	४७.४५%

३.१.११ साक्षर जनसंख्या (Literate Population) : राष्ट्रिय जनगणना २०६८ ले बर्दिया जिल्लाको ५ वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेरका कुल ४,२६,५७६ जनसङ्ख्यामा ६५.३९ प्रतिशत व्यक्तिहरू साक्षर रहेको देखाएको छ । यो उमेर समुहका कुल पुरुषको ७३.५४ प्रतिशत र महिलाको ५७.९५ प्रतिशत साक्षर रहेका छन् । गत २०५८ सालको जनगणनाअनुसार बर्दिया जिल्लाको कुल साक्षरता दर ४५.७० प्रतिशत, पुरुष साक्षरता दर ५५.५० प्रतिशत र महिला साक्षरता दर ३५.९० प्रतिशत थियो ।

क्षेत्र	साक्षरता दर	पुरुष साक्षरता दर	महिला साक्षरता दर
नेपाल	६५.९४%	७५.१४%	५७.३९%
बर्दिया	६५.३९%	७३.५४%	५७.९५%

५ वा ५ वर्ष भन्दा माथि उमेरका जनसंख्याहरुको साक्षरता अवस्था यस प्रकार छ :

५ वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसंख्याको शैक्षिक स्थिति						
क्षेत्र	लिंग	५ वर्ष वा सो भन्दा माथिको जम्मा जनसंख्या	शैक्षिक स्थिति			अनुत्तरित
			पढ्न र लेख्न जान्ने	पढ्न मात्र जान्ने	पढ्न लेख्न दुवै नजान्ने	
नेपाल	जम्मा	२३,९२६,५४१	१५,७७७,७८६	६०२,७७७	७,५४६,०७७	२१,५५१
	पुरुष	११,५३४,०८४	८,६६६,२८२	२८३,७०८	२,५८४,०९४	८,१५९
	महिला	१२,३९२,४५७	७,१११,५०४	३१९,०६९	४,९६१,९८३	१३,३९२
बर्दिया	जम्मा	३८७,६२३	२५३,४८४	७,२६८	१२६,७७२	९९
	पुरुष	१८५,१४९	१३६,१५३	३,२५९	४५,७३७	३२
	महिला	२०२,४७४	११७,३३१	४,००९	८१,०३५	६७

३.१.१२ परिवारमूली (Household Head) : यस २०६८ सालको जनगणनामा बर्दिया जिल्लाको कुल परिवार संख्या ८३,१७६ मध्ये पुरुष ७५.०६ प्रतिशत र महिला २४.९४ प्रतिशत परिवारमूली भएको पाईएको छ ।

३.१.१३ घर वा आवासीय इकाइको स्वामित्व (Ownership of House/Housing Unit) : जिल्लाको कुल ८३,१७६ परिवार संख्या मध्ये ९६.३१ प्रतिशत परिवारहरु आफ्नै स्वामित्वको घरमा र २.४९ प्रतिशत परिवारहरु भाडाको घरमा बसोवास गरेको पाईन्छ भने बाँकी क्रमशः संस्थागत र अन्यमा ०.२९ र ०.९२ प्रतिशत परिवार बसोवास गरेको पाईन्छ ।

स्वामित्वको आधारमा घरपरिवार विवरण					
क्षेत्र	जम्मा	प्रयोग गरिएको घरको स्वामित्व / परिवार			
		आफ्नै	भाडामा	संस्थागत	अन्य
नेपाल	५,४२३,२९७	४,६२३,६५३	६९४,७०१	३४,३१३	७०,६३०
बर्दिया	८३,१४७	८०,०७६	२,०७२	२३८	७६१

क्षेत्र	आफ्नै	भाडामा	संस्थागत	अन्य
नेपाल	८५.२६%	१२.८१%	०.६३%	१.३०%
बर्दिया	९६.३१%	२.४९%	०.२९%	०.९२%

३.१.१४ पिउने पानीको मुख्य स्रोत (Main source of drinking water) : यस बर्दिया जिल्लाको कुल ८३,१७६ परिवारहरू मध्ये ९०.४३ प्रतिशतले ट्युबेल/हाते पम्पबाट पिउने पानी आपूर्ति गर्ने गरेको देखिएको छ । यसै गरी पिउने पानीको मुख्य स्रोतका रूपमा प्रयोग हुने अन्य स्रोतहरूको विस्तृत विवरण यस प्रकार छ :

पिउनेपानीको स्रोतको आधारमा घरपविार विवरण									
क्षेत्र	जम्मा	पिउने पानीको स्रोत							
		धारा/पाइप	ट्युबेल/हातेपम्प	ढाकिएको ईनार/कुवा	खुला ईनार/कुवा	मुलधारा	नदी/खोला	अन्य	अनुत्तरीत
नेपाल	५,४२३,२९७	२,५९१,३७९	१,९०४,९६५	१३२,८७०	२५५,६५८	३११,३९४	६०,५८०	१३२,५५१	३३,९००
बर्दिया	८३,१४७	६,१८४	७५,१८७	१९०	२२७	२८४	१०३	७९८	१७४

क्षेत्र	पिउने पानीको स्रोत							
	धारा/पाइप	ट्युबेल/हातेपम्प	ढाकिएको ईनार/कुवा	खुला ईनार/कुवा	मुलधारा	नदी/खोला	अन्य	अनुत्तरीत
नेपाल	४७.७८%	३५.१३%	२.४५%	४.७१%	५.७४%	०.०१	२.४४%	०.६३%
बर्दिया	७.४४%	९०.४३%	०.२३%	०.२७%	०.३४%	०	०.९६%	०.२१%

३.१.१५ खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन (Main source of cooking fuel) : राष्ट्रिय जनगणना २०६८ ले बर्दिया जिल्लाको जम्मा परिवार संख्या ८३,१४७ मध्ये करिब ८७.६४ प्रतिशत परिवारले खाना पकाउन अक्सर काठ/दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको देखाएको छ ।

खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धनको आधारमा घरपविार विवरण									
क्षेत्र	जम्मा	इन्धनको प्रकार							
		काठ/दाउरा	मट्टितेल	एल पी ग्यास	गुईठा/गोहरा	गोबर ग्यास	विजुली	अन्य	अनुत्तरीत
नेपाल	५,४२३,२९७	३,४७०,२२४	५५,६१०	१,१४०,६६२	५६३,१२६	१३१,५९६	४,५२३	२२,५८३	३४,९७३
बर्दिया	८३,१४७	७२,८७३	३७०	३,६५२	८४१	५,१२५	१८	८८	१८०

क्षेत्र	इन्धनको प्रकार							
	काठ/दाउरा	मट्टितेल	एल पी ग्यास	गुईठा/गोहरा	गोबर ग्यास	विजुली	अन्य	अनुत्तरीत
नेपाल	६३.९९%	१.०३%	२१.०३%	१०.३८%	२.४३%	०.०८%	०.४२%	०.६४%
बर्दिया	८७.६४%	०.४४%	४.३९%	१.०१%	६.१६%	०.०२%	०.११%	०.२२%

३.१.१६ वत्ती बालन अक्सर प्रयोग गरिने साधन (Main source of lighting) : बर्दिया जिल्लाको जम्मा ८३,१४७ घर परिवार मध्ये आफू बसोबास गरेको घर/आवासीय इकाइमा वत्ति बालनका लागि अक्सर बिजुली प्रयोग गर्ने ६२.५८ प्रतिशत परिवार रहेको देखिएको छ । हाल आएर वत्ती बालनका लागि अक्सर मट्टितेल प्रयोग गर्ने परिवार संख्या २२.६९ प्रतिशत मात्र रहेको देखिन्छ, जुन विगतको जनगणना २०५८ भन्दा निकै कम हो । यसैगरी वत्ती बालन अक्सर बायो ग्याँस, सोलार र अन्य प्रयोग गर्ने परिवारहरु सहितको विवरण देहाय अनुसार रहेको छ :

वत्ति बालन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धनको आधारमा घरपरिवार विवरण							
क्षेत्र	जम्मा	इन्धनको प्रकार					
		बिजुली	मट्टितेल	गोबर ग्यास	सोलार	अन्य	अनुत्तरीत
नेपाल	५,४२३,२९७	३,६४७,७४६	९९१,५१०	१५,२६४	४०३,५०४	३३०,१७०	३५,१०३
बर्दिया	८३,१४७	५२,०३५	१८,८६९	२१३	२,४२४	९,४२७	१७९

क्षेत्र	इन्धनको प्रकार					
	बिजुली	मट्टितेल	गोबर ग्यास	सोलार	अन्य	अनुत्तरीत
नेपाल	६७.२६%	१८.२८%	०.२८%	७.४४%	६.०९%	०.६५%
बर्दिया	६२.५८%	२२.६९%	०.२६%	२.९२%	११.३४%	०.२२%

३.१.१७ परिवारले उपयोग गरेका साधन र सुविधा (Access to Household Facilities) :

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार रेडियो, टेलिभिजन, केवल टेलिभिजन, कम्प्युटर, इन्टरनेट, टेलिफोन, मोबाइल फोन, मोटर, मोटरसाइकल, साइकल, अन्य सवारी साधन र रेफ्रिजेरेटर मध्ये कम्तिमा एक किसिमको सुविधा उपलब्ध भएका परिवार कुल परिवार सङ्ख्याको ८९.७६ प्रतिशत रहेका छन् । जम्माजम्मी ९.१० प्रतिशत परिवारमा यस्ता कुनै पनि सुविधाहरू उपलब्ध नभएको र १.१४ प्रतिशत अर्थात ९४४ परिवारले केही पनि उल्लेख नगरेको देखिएको छ ।

घरपरिवारले प्रयोग गर्ने सुविधाहरूको आधारमा घरपरिवार विवरण :

क्षेत्र	कुनै पनि सुविधा नभएको	कम्तिमा एउटा सुविधा भएको	सुविधाहरू												
			रेडियो	टेलिभिजन	केवल टेलिभिजन	कम्प्युटर	इन्टरनेट	टेलिफोन	मोबाइल फोन	मोटर	मोटर साइकल	साइकल	अन्य सवारी साधन	रेफ्रिजेरेटर	अनुत्तरीत
नेपाल	१३.६९%	८४.५६%	५०.८२%	३६.४५%	१९.३३%	७.२८%	३.३३%	७.३७%	६४.६३%	१.५७%	९.५८%	३२.३८%	०.६८%	७.१६%	१.७६%
बर्दिया	९.१०%	८९.७६%	४७.४४%	२७.९२%	५.०५%	१.७०%	०.४९%	२.४६%	६१.८२%	०.४९%	४.३३%	७५.५३%	१.७२%	२.३०%	१.१४%

३.२ जनसांख्यिक विवरण तालिका :

सि.नं.	विवरण	एकाई	मान
१.	महिलाको जनसंख्या	जना	२२१४९६
२.	पुरुषको जनसंख्या	जना	२०५०८०
३.	जम्मा जनसंख्या	जना	४२६५७६
४.	लैंगिक अनुपात	प्रतिसय महिलामा पुरुष	९२.५९
५.	परिवार संख्या (सस्थागत सहित)	संख्या	८३१७६
६.	औसत परिवार संख्या	जना	५.१३
७.	वार्षिक जनसंख्या वृद्धि दर	प्रतिशत	१.०९
८.	जनसंख्या दोब्बर हुन लाग्ने समय	वर्ष	६४.२२
९.	जनघनत्व	जना प्रति वर्ग कि.मि.	२११
१०.	शहरी जनसंख्या (रा.ज.ग.२०६८अनुसार)	प्रतिशत	१३.०६
११.	ग्रामिण जनसंख्या (गा.वि.स.)	प्रतिशत	८६.९४
१२.	५ वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेरका साक्षर जम्मा जनसङ्ख्या	प्रतिशत	६५.३९
१३.	५ वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेरका साक्षर पुरुष जनसङ्ख्या	प्रतिशत	७३.५४
१४.	५ वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेरका साक्षर महिला जनसङ्ख्या	प्रतिशत	५७.९५
१५.	अनुपस्थितजम्मा जनसंख्या	जना	२५०४४
	अनुपस्थित पुरुष	जना	२१७१९
	अनुपस्थित महिला	जना	३३२५
१६.	आश्रित अनुपात कुल	प्रतिसय सक्रिय जनशक्तिमा	७०.८७
	आश्रितअनुपात बालबालिका	प्रतिसय सक्रिय जनशक्तिमा	५८.७९
	आश्रित अनुपात वृद्ध	प्रतिसय सक्रिय जनशक्तिमा	१२.०७
१७.	अपाङ्गको कुल जनसंख्या	जना	८१९७
	अपाङ्ग पुरुषको जनसंख्या	जना	४३७७
	अपाङ्ग महिलाको जनसंख्या	जना	३८२०

स्रोत : National Population and Housing Census 2011 (National Report)

३.३ : आधारभुत शैक्षिक विवरणहरू :

क्र.स.	स्रोत केन्द्रको नाम	स्रोत केन्द्र अन्तर्गत पर्ने गा.वि.स/न.पा.को नाम
१	महाकवि देवकोटा उच्च मा.वि. गुलरिया	गुलरिया न.पा., महम्मदपुर
२	शारदा उच्च मा.वि. मैनापोखर	मैनापोखर, सोरहवा, कालिका, जमुनी
३	नेपाल राष्ट्रिय उच्च मा.वि. बाँसगढी	मोतीपुर, बेलवा
४	त्रिभुवन उच्च मा.वि. ककौरा	धधवार, देउडाकला
५	गुरास उच्च मा.वि. सानोश्री ताराताल	सानोश्री ताराताल, ढोडरी
६	अशुवर्मा उच्च मा.वि. जयनगर	पदनाह, बनियाभार, मगरागडी
७	जगदम्बा उच्च मा.वि. मडेला	शिवपुर, ठाकुरद्वारा, सुर्यपटुवा

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

८	चुरे उच्च मा.वि. बगनाह	बगनाह, उेउलापुर
९	पशुपति उच्च मा.वि. पशुपतिनगर	पशुपतिनगर, पाताभार, मनाउ, गोला, नयाँगाउ
१०	अमर शहिद दशरथचन्द्र उच्च मा.वि. राजापुर	राजापुर, भिमापुर, दौलतपुर, बदालपुर, मानपुर टपरा, खैरीचन्दनपुर
जम्मा संख्या		१०

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बर्दिया

३.३.१ बर्दिया जिल्लामा भएका खुला विद्यालयको विवरण :

सि.न.	विद्यालयको नाम	तह
१.	श्री महाकवि देवकोटा मा.वि. गुलरिया	मा.वि.

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बर्दिया

३.३.२ बर्दिया जिल्लामा भएका प्राविधिक धार भएका विद्यालयहरूको विवरण :

सि.न.	विद्यालयको नाम	तह
१.	ध्रुव उच्च मा.वि. तुल्सीपुर	मा.वि.
१.	त्रिभुवन उच्च मा.वि. भुरीगाउ	मा.वि.

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बर्दिया

३.३.३ बर्दिया जिल्लामा संचालित भएका ANNEX विद्यालय :

सि.न.	विद्यालयको नाम	तह
१.	गुराँस उच्च मा.वि. सानोश्री ताराताल	T-S.L.C.

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बर्दिया

३.३.४ बर्दिया जिल्लाका स्रोत केन्द्र अनुसार विद्यालय उमेर समुहका विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिका संख्या :

क्र.स.	स्रोतकेन्द्रको नाम	विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिका संख्या			अपाङ्गता भएका विधार्थी			आर्थिक कारण			अन्य कारण		
		छात्र	छात्रा	जम्मा	छात्र	छात्रा	जम्मा	छात्र	छात्रा	जम्मा	छात्र	छात्रा	जम्मा
१	गुलरिया	२३८	२५१	४८९	२	२	४	४५	३७	८२	२११	१९०	४०१
२	राजापुर	२३	१७	४०	४	९	१३	९	५	१४	१०	३	१३
३	सानोश्री	४५	२६	७१	९	४	१३	१२	११	२३	२४	११	४१४
४	ककौरा	०	७	७	०	०	०	०	०	०	७	०	७
५	पशुपतिनगर	५७	२६	८३	१४	४	१८	१८	२	२०	२५	२०	४५
६	मैनापोखर	३६	४८	८४	४	७	११	१७	१९	३६	१५	२२	५२
७	मगरागडी	९५	५३	१४८	०	०	०	०	०	०	०	०	०
८	महेला	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
९	बगनाह	११	४	१५	८	४	१२	०	०	०	३	०	०
१०	बाँसगढी	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
जम्मा		५०५	४३२	९३७	४१	३०	७१	१०१	७४	१७५	२९५	२४६	५४१

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बर्दिया

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

३.३.५ विविध सूचकहरू :

क्र.स.	सूचकहरू	जिल्ला	राष्ट्रिय
१	कक्षा १ को खुद भर्नादर	९४.००	९१.२०
२	कक्षा १ मा सहजै देखिने प्रवेशदर	१०७.५०	१३७.७०
३	प्राथमिक तहको खुद भर्नादर	९९.०१	९५.३०
४	प्राथमिक तहको सहजै देखिने भर्नादर	१०८.६०	१३०.१०
५	नि.मा.वि. तहको खुद भर्नादर	८५.५०	७२.५०
६	नि.मा.वि. तहको सहजै देखिने भर्नादर	१०३.५०	१००.६०
७	मा.वि. तहको खुद भर्नादर	७०.५०	८४.३०
८	माध्यमिक तहको सहजै देखिने भर्नादर	७५.००	१२०.१०
९	टिकाउदर प्रा.वि.	८५.५०	८४.१०
१०	टिकाउदर नि.मा.वि.	७२.५०	६९.४०
११	टिकाउदर मा.वि.	६२.५०	०.००

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बर्दिया

३.३.६ शैक्षिक सत्र २०७३ को सिकाइ उपलब्धी :

कक्षा	नेपाली	अंग्रेजी	गणित	विज्ञान	सामाजिक
१	५९.६४	५९.७६	६०.९९	५७.५०	५९.३०
२	५९.८२	५८.९८	५७.०४	५९.२२	५७.८८
३	६२.६७	६०.४१	६०.२८	६१.८४	६०.०९
४	५५.४८	५५.९१	५२.५२	५२.३९	५५.२९
५	५७.९४९	५४.६६	५३.९४	५४.१७	५६.७५
६	५२.३६	५०.७१	४७.५७	५२.८४	५४.३२
७	५५.०२	५१.२९	४७.८५	५२.३०	५४.८५
८	५४.००	५४.००	४०.००	५१.००	५६.००
९	५१.१७९	४७.०५	३७.४२	४७.०५	४८.७५
१०	१.७९	१.८६	१.३३	१.८४	१.७७

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बर्दिया

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

३.३.७ बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका तथा नगरपालिकामा संचालन भएका सामुदायिक र संस्थागत विधालयको विवरण :

क्र. स.	न.पा. तथा गा.पा.	आधारभूत १ -५			आधारभूत १ -८			मा.वि. १ -१०			मा.वि. १- १२		
		सामुदायिक	संस्थागत	जम्मा	सामुदायिक	संस्थागत	जम्मा	सामुदायिक	संस्थागत	जम्मा	सामुदायिक	संस्थागत	जम्मा
१	बढैयाताल गाउँपालिका	२२	२	२४	१०	४	१४	५	४	९	५	१	६
२	बाँसगढी नगरपालिका	१७	७	२४	१०	४	१४	९	३	१२	४	१	५
३	गुलरिया नगरपालिका	३२	१	३३	८	१	९	३	४	७	४	१	५
४	बारबर्दिया नगरपालिका	२०	६	२६	९	७	१६	८	३	११	६	०	६
५	मधुवन नगरपालिका	१७	६	२३	४	४	८	६	२	८	४	०	४
६	ठाकुरबाबा नगरपालिका	१८	५	२३	८	२	१०	१	८	९	५	०	५
७	राजापुर नगरपालिका	२३	६	२९	६	३	९	३	३	६	६	०	६
८	गेरुवा गाउँपालिका	१६	३	१९	६	२	८	१	२	३	४	०	४
	जम्मा	१६५	३६	२०१	६१	२७	८८	३६	२९	६५	३८	३	४१

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बर्दिया

३.३.८ बर्दिया जिल्लाको जम्मा वितरित दरबन्दी तथा राहत कोटा संख्या :

तह	जम्मा दरबन्दी	राहत अनुदान कोटा	जम्मा
प्राथमिक	८६२	४९०	१३५२
निम्न माध्यमिक (साविक)	१८४	१६७	३५१
माध्यमिक	१५४	८६	२४०
उ.मा.वि. (साविक)	२२	४५	६७
प्राविधिक धार संचालित विधालय अनुदान	०	२०	२०
कुल जम्मा	१२२२	८०८	२०३०

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बर्दिया

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७४

३.३.९ कक्षा ११ देखि १२ सम्मका विद्यार्थीहरूको जातिगत विवरण :

जातिगत वर्गिकरण		जम्मा			दलित			जनजाति		
क्र.स.	गा.वि.स/ न.पा.	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
१	बहैयाताल गाउँपालिका	२४०	११६	३५६	३९	२०	५९	१२६	५४	१८०
२	बाँसगढी नगरपालिका	२५४	१२३	३७७	२३	१५	३८	१५४	६४	२१८
३	बारबर्दिया नगरपालिका	१६६	११८	२८४	०	०	०	०	०	०
४	गेरुवा गाउँपालिका	१८३	७३	२५६	६	१	७	११३	४६	१५९
५	गुलरिया नगरपालिका	२१२	१५६	३६८	२४	९	३३	९०	८०	१७०
६	मधुवन नगरपालिका	५६	३५	९१	१६	६	२२	२०	११	३१
७	राजापुर नगरपालिका	०	०	०	०	०	०	०	०	०
८	ठाकुरबाबा नगरपालिका	४०४	२४६	६५०	२७	२१	४८	२४३	१३३	३७६
जम्मा		१५१५	८६७	२३८२	१३५	७२	२०७	७४६	३८८	११३४

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बर्दिया

३.३.१० एस.इ.इ. नतिजाको विवरण :

क्र.स.	ग्रेड	व्याख्या	विद्यार्थी संख्या २०७२	विद्यार्थी संख्या २०७३
१	९०-१००	A+	३.६५-४.००	२१
२	८०-९०	A	३.२५-३.६०	१५८
३	७०-८०	B+	२.८५-३.२०	२४५
४	६०-७०	B	२.४५-२.८०	५२४
५	५०-६०	C+	२.०५-२.४०	११९३
६	४०-५०	C	१.६५-२.००	२३५९
७	३०-४०	D+	१.२५-१.६०	२११४
८	२०-३०	D	०.८५-१.२०	२८८
९	०-२०	E	०-०.८०	०
१०	Null			१०८
जम्मा			७०१०	७१३१

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बर्दिया

३.३.११ वाल विकास केन्द्रको विवरण :

क्र.स.	गा.वि.स/ न.पा.	समुदायमा	विधालयमा
१	बढैयाताल गाउँपालिका	११	६०
२	बाँसगढी नगरपालिका	१९	५१
३	बारबर्दिया नगरपालिका	६७	७०
४	गेरुवा गाउँपालिका	३८	६१
५	गुलरिया नगरपालिका	१२	५५
६	मधुवन नगरपालिका	१४	४६
७	राजापुर नगरपालिका	२९	४७
८	ठाकुरबाबा नगरपालिका	१२	४५
जम्मा		२०२	४३५

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बर्दिया

३.३.१२ : संक्षिप्त शैक्षिक विवरणहरू:-

विधालय विवरण :

सि.न.	तह	सामुदायिक	संस्थागत	जम्मा
१	प्राथमिक	१६८	५३	२२१
२	निम्न माध्यमिक	६२	२८	९०
३	माध्यमिक	३७	२१	५८
४	उच्च माध्यमिक	३३	३	३६
जम्मा		३००	१०५	४०५

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बर्दिया

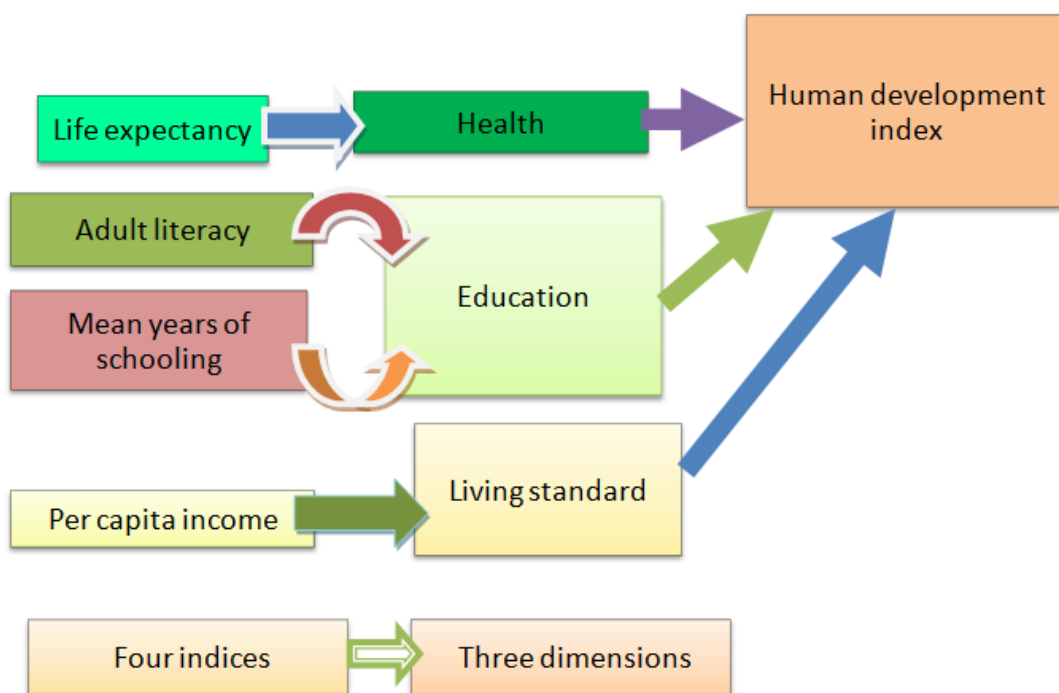
३.४ मानव विकास सूचकाङ्क (Human Development Index) :

हरेक देश/ठाउँका जनताको स्वास्थ्य स्थिति, शैक्षिक अवस्था, तथा जीवन स्तरको अवस्था मापन गरी स्तर निर्धारण गर्ने प्रयोजनको लागि संयुक्त राष्ट्रसंघको विकास कार्यक्रम (UNDP) ले विकास गरेको शिक्षा, स्वास्थ्य तथा प्रतिव्यक्ति आयको सूचकहरूको संयुक्त सूचकाङ्क नै मानव विकास सूचकाङ्क हो ।

UNDP नेपालले हालै नेपालका सबै जिल्लाहरूको मानव विकास सूचकाङ्कको मान समेटिएको नेपाल मानव विकास प्रतिवेदन, २०१४ सार्वजनिक गरेको छ । यो प्रतिवेदन अनुसार बर्दिया जिल्लाको मानव विकास सूचकाङ्क ०.४६६ (नेपालको ०.४९०) रहेको छ । अर्थात बर्दिया जिल्लाको मानव विकास सूचकाङ्क नेपालको राष्ट्रिय औषत भन्दा कम देखिन्छ । नेपालका ७५ जिल्लाहरूमा बर्दिया ४१ औं स्थानमा रहेको छ ।

मानव विकास सूचकाङ्कको आधारमा सबैभन्दा माथिल्लो स्थान ओगट्न सफल काठमाण्डौं जिल्लाको मानव विकास सूचकाङ्क ०.६३२ रहेको छ, भने पुच्छारमा रहेको बाजुरा जिल्लाको मानव विकास सूचकाङ्क ०.३६४ रहेको छ ।

मानव विकास सूचकाङ्कका अवयव सूचकहरू हेर्ने हो भने बर्दिया जिल्लाको हरेक व्यक्ति बाँच्ने अपेक्षित औषत आयु (Life expectancy) ६७.२६ वर्ष र यसको सूचक ०.७०४, प्रौढ साक्षरता दर (Adult literacy) ५६.५४ प्रतिशत र यसको सूचक ०.५६५, Mean years of schooling ३.४६ वर्ष र यसको सूचक ०.२३१ तथा प्रतिव्यक्ति आय (Per capita income in ppp) १०८६ अमेरिकी डलर र यसको सूचक ०.३९८ रहेको देखिन्छ ।

३.५ मानव गरिबी सूचकाङ्क (Human Poverty Index) :

अपेक्षित औषत आयु ४० वर्ष वा सो भन्दा कम भएको जनसंख्याको प्रतिशत, प्रौढ निरक्षरता, सुरक्षित खानेपानी नपुगेको जनसंख्याको प्रतिशत तथा कुपोषित ५ वर्ष भन्दा मुनिका बालबालिकाहरूको प्रतिशत जस्ता सूचकहरूको संयुक्त सूचकाङ्कको रूपमा विकास गरिने मानव गरिबी सूचकाङ्कको स्थिति हेर्दा बर्दिया जिल्ला मानव विकास सूचकाङ्कको स्थिति भन्दा केही राम्रो अवस्थामा रहेको देखिन्छ। बर्दिया जिल्लाको मानव गरिबी सूचकाङ्क मान ३२.३ (नेपालको ३९.९२) रहेको छ। यो सूचकाङ्कको मान जति कम भयो त्यति राम्रो मानिन्छ, किनभने यो सूचकाङ्क नकारात्मक सूचकहरूको प्रयोग गरी निकालिन्छ। मानव गरिबी सूचकाङ्कको आधारमा सबैभन्दा माथिल्लो स्थान ओगट्न सफल कास्की जिल्लाको मानव गरिबी सूचकाङ्क ९६.५ रहेको छ भने पुच्छारमा रहेको हुम्ला जिल्लाको मानव गरिबी सूचकाङ्क ४९.२६ रहेको छ। मानव गरिबी सूचकाङ्कका अवयव सूचकहरूमा बर्दिया जिल्लाको प्रौढ निरक्षरता दर (Adult illiteracy rate) ४३.४६ प्रतिशत, ४० वर्ष सम्म पनि बाँच्न सक्ने अपेक्षा नगरिएको जनसंख्या (Percentage of people not expected to survive to age 40) ८.८४ प्रतिशत सुरक्षित खानेपानी नपुगेको जनसंख्या (Percentage without safe water) २.९४ प्रतिशत तथा ५ वर्ष मुनिका कुपोषणबाट प्रभावित बालबालिकाको संख्या (Percentage of children under age five who are malnourished) ५०.६ प्रतिशत रहेको देखिन्छ।

नेपालमा गरिबीको लघुक्षेत्र अनुमान, २०६८ अनुसार बर्दिया जिल्ला मध्यम समृद्धिस्तर भएका जिल्लाहरूको श्रेणीमा पर्दछ। ७५ जिल्लाहरू मध्ये यो जिल्ला ४५ औं स्थानमा रहेको छ र गरिबीको दर २८.७ प्रतिशत रहेको छ। गरिबीको दरको आधारमा सबैभन्दा माथिल्लो स्थान ओगट्न सफल कास्की जिल्लाको गरिबीको दर ४ प्रतिशत रहेको छ भने पुच्छारमा रहेको बाजुरा जिल्लाको गरिबीको दर ६४.९ प्रतिशत रहेको छ।

३.६ बर्दिया जिल्लाको HDI Report २०१४ अनुसारका केही महत्वपूर्ण सूचकहरू :

क्र.सं.	विवरण	एकाइ	मान
			२०६८
१	औसत आयु (दुबै)	वर्ष	६७.२६
२	प्रौढ साक्षरता	प्रतिशत	५६.५४
३	Mean year of Schooling	वर्ष	३.४६
४	Per capita Income	PPPS	१०८६
५	HDI (Arithmetic Mean)	मान	०.५१९
६	HDI (Geometric Mean)	मान	०.४६६
७	Per capita Income	\$	६७२
८	Per capita Income	Rs. at market Price	४८५६४
९	Labour Productivity	(in Rs.)	१००८८२.१
१०	GDP (Value Added)	Rs. in million	१८७८७.४
११	असुरक्षित खानेपानी प्रयोगकर्ता	प्रतिशत	२.१४
१२	प्रौढ निरक्षर	प्रतिशत	४३.४६
१३	५ वर्ष मुनिका कुपोषित बच्चाहरूको संख्या	प्रतिशत	५०.६०
१४	आर्थिक सुविधाबाट वन्धित जनसंख्या	प्रतिशत	२६.२७
१५	HPI (Human Poverty Index)	मान	३२.३

(स्रोत : नेपाल मानव विकास प्रतिवेदन, २०१४, UNDP, NEPAL)

खण्ड ४. भौतिक पूर्वाधार विकासको अवस्था :

४.१ : सेवा तथा सुविधा उपयोग सम्बन्धि विवरण :

बर्दिया जिल्लाको कुल जनसंख्याको ८९.७६ प्रतिशत परिवारले तल देहाय बमोजिमको कुनै एक वा बढी सेवा तथा सुविधा उपयोग गरेको पाईन्छ भने करीव ९.१० प्रतिशत परिवार यी सेवा तथा सुविधा उपयोग नगरेको तथ्य राष्ट्रिय जनगणना २०६८ ले देखाएको छ।

बर्दिया जिल्लाको देहाय बमोजिमको सेवा तथा सुविधा आफ्नो व्यक्तिगत प्रयोजनका रूपमा उपयोग गर्ने परिवारहरूको विस्तृत विवरण यस प्रकार छ :

सि.नं.	सेवा तथा सुविधा	परिवार संख्या	प्रतिशत
१.	रेडियो	३९४४९	४७.४४
२.	टेलिभिजन	२३२११	२७.९२
३.	केवल टेलिभिजन	४२००	५.०५
४.	कम्प्युटर	१४१७	१.७०
५.	इन्टरनेट	४०६	०.४९
६.	टेलिफोन	२०४३	२.४६
७.	मोबाइल फोन	५१४०१	६१.८२
८.	मोटर	४११	०.४९
९.	मोटर साइकल	३६०३	४.३३
१०.	साइकल	६२८००	७५.५३
११.	अन्य सवारी साधन	१४२७	१.७२
१२.	फ्रिज	१९१०	२.२०
१३.	उल्लेख नभएको	९४४	१.१४

श्रोत-राष्ट्रिय जनगणना २०६८ (National Report 2011)

४.२ खानेपानी सम्बन्धि विवरण :

बर्दिया जिल्लाको कुल परिवार संख्या ८३,१४७ मध्ये खानेपानीको मुख्य स्रोतको रूपमा उपयोग गर्ने परिवारहरूको विस्तृत विवरण यस प्रकार छ :

पिउने पानीको मुख्य स्रोत	परिवार संख्या	परिवार प्रतिशत
धारा/पाईप	६१८४	७.४४
ट्यूबवेल तथा हाते पम्प	७५१८७	९०.४३
छोपिएको ईनार तथा कुवा प्रयोग गर्ने	१९०	०.२३
नछोपिएको ईनार तथा कुवा प्रयोग गर्ने	२२७	०.२७
मुल धारा	२८४	०.३४
नदी तथा खोला	१०३	०.००
अन्य	७९८	०.९६
उल्लेख नभएको	१७४	०.२१

श्रोत-राष्ट्रिय जनगणना २०६८ (National Report 2011)

४.३ शौचालय प्रयोग सम्बन्धि विवरण :

बर्दिया जिल्लाको करीव ५१.३३ प्रतिशत परिवारहरूमा आफू बस्ने घरमा अझै पनि शौचालयको सुविधा नभएको तथ्यांक, राष्ट्रिय जनगणना २०६८ ले देखाएको छ। करीव ४८.४६ प्रतिशत परिवारहरूमा आफू बस्ने घरमा शौचालयको सुविधा भएको देखिएको छ। यस सम्बन्धि विस्तृत विवरण यस प्रकार छ :

विवरण	परिवार संख्या	परिवार प्रतिशत
जम्मा शौचालय भएको परिवार	४०२८८	४८.४६
फूलस भएको (सार्वजनिक ढल)शौचालय प्रयोग गर्ने परिवार	१००१	१.२०
फूलस भएको (सेप्टिक ट्याक) शौचालय प्रयोग गर्ने परिवार	१५४५८	१८.५९
साधारण शौचालय प्रयोग गर्ने परिवार	२३८२९	२८.६६
उल्लेख नभएको	१७६	०.२१
शौचालय नभएको परिवार	४२६८३	५१.३३

श्रोत-राष्ट्रिय जनगणना २०६८ (National Report 2011)

४.४ बैंक तथा वित्तिय संस्थाहरूको विवरण :

सि.न.	विवरण	वाणिज्य बैंक			विकास बैंक			वित्त कम्पनी			एटिएम संख्या		
		२०७२	२०७३	२०७४	२०७२	२०७३	२०७४	२०७२	२०७३	२०७४	२०७२	२०७३	२०७४
१	बर्दिया	११	१३	१७	९	११	१३	०	०	०	५	६	८

श्रोत-नेपाल राष्ट्र बैंक, बाँके

खण्ड ५ : प्राकृतिक श्रोत तथा वातावरण

५.१ वन सम्बन्धी विवरण

५.१.१ बर्दिया जिल्लाको मुउपयोगको अवस्था :

सि.न.	विवरण	क्षेत्रफल (हेक्टर)	प्रतिशत
१	बर्दिया राष्ट्रिय निकुन्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्र	१०८५००	५३.५८
२	राष्ट्रिय क्षेत्र (भाडी बुट्यान समेत)	२१७००	१०.७२
३	कृषि तथा आवादी क्षेत्र	६०२००	२९.७३
४	अन्य (खोलानाला, बगर)	१२१००	५.९७
	जम्मा	२०२५००	१००

श्रोत-जिल्ला वन कार्यालय, बर्दिया

५.१.२ बर्दिया जिल्लामा वन क्षेत्रको अवस्था :

सि.न.	विवरण	क्षेत्रफल (हेक्टर)	प्रतिशत
१	सामुदायिक वन क्षेत्र	२०३०६.४३	९३.५८
२	धार्मिक वन क्षेत्र	२१.६३	०.१
३	सरकारद्वारा व्यवस्थित वन क्षेत्र	१३७१.९४	६.३२
	जम्मा	२१७००	१००

श्रोत-जिल्ला वन कार्यालय, बर्दिया

खण्ड ६ : रोजगारी तथा गरीवको अवस्था सम्बन्धि विवरण

६.१ रोजगारिको अवस्था सम्बन्धि विवरण :

बर्दिया जिल्लाको १० वर्ष तथा सो भन्दा माथिल्लो उमेर समूहको कुल जनसंख्या ३३५,८९० मध्ये १९०,०८२ जना आर्थिक क्रियाकलापमा सक्रिय (Economically Active), १४४,७६३ जना आर्थिक क्रियाकलापमा निष्क्रिय (Not Economically Active) तथा १०४५ जनाले आफ्नो आर्थिक क्रियाकलाप बारे केही नखुलाएको तथ्य पछिल्लो राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ को अन्तिम नतिजामा भेटाउन सकिन्छ। आर्थिकरूपले सक्रिय जनसंख्या मध्ये १७१,०९८ जना अक्सर सक्रिय (Usually Active) र १८९८४ जना अक्सर निष्क्रिय (Not Usually Active) रहेका छन्। १० वर्ष तथा सो भन्दा माथिल्लो उमेर समूहको कुल जनसंख्या मध्य ३० प्रतिशत पुरुष र २७ प्रतिशत महिला आर्थिक क्रियाकलापमा सक्रिय (Economically Active) देखिन्छन्, त्यस्तै १० वर्ष तथा सो भन्दा माथिल्लो उमेर समूहको कुल जनसंख्या मध्य १७ प्रतिशत पुरुष र २६ प्रतिशत महिला आर्थिक क्रियाकलापमा निष्क्रिय (Not Economically Active) छन्। यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसुचिमा समावेश गरिएको छ।

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८, केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग

६.२ गरिवीको अवस्था सम्बन्धि विवरण :

बर्दिया जिल्लाको गरिवीको अवस्था २०५८ को तथ्याङ्क अनुसार ४४.९ प्रतिशत थियो भने २०६८ को तथ्याङ्क अनुसार २८.७ प्रतिशत रहेको छ जसअनुसार देशको समृद्धिदर २०५८ मा ५१ औँ स्थानमा थियो भने अहिले २०६८ अनुसार देशको समृद्धिदर ४५ औँ स्थानमा रहेको छ। यस जिल्ला भित्रका साविकका गा.वि.स. तथा न.पा.को गरिवीको अवस्था लघुक्षेत्र अनुमान २०६८ अनुसार यस प्रकार रहेको छ :

जिल्ला	गा.वि.स.को नाम	गरिवीको दर (प्रतिशत)	गरिवीको विषमता (प्रतिशत)	गरिवीको गहनता (प्रतिशत)
बर्दिया	बेलवा	३०.६१(९.४६)	६.९५(२.८९)	२.३१(१.१५)
बर्दिया	जमुनी	१७.७३(६.७१)	३.७(१.७८)	१.१७(०.६६)
बर्दिया	सोरहवा	२७.२७(८.५८)	६.१२(२.५४)	२.०२(०.९९)
बर्दिया	मैनापोखर कालिका	१९.४१(६.८१)	४.११(१.८५)	१.३(०.६९)
बर्दिया	देउढाकला	२४(८.२३)	५.३४(२.३८)	१.७६(०.९३)
बर्दिया	मोतीपुर	१८.८८(७.३२)	३.८५(१.९१)	१.१९(०.६९)
बर्दिया	धधवार	२८.१८(९.३२)	६.४६(२.८२)	२.१६(१.१२)
बर्दिया	मगरागढी	२२.२८(७.८९)	४.९(२.२६)	१.६(०.८७)
बर्दिया	बनियाभार	२९.२३(९.१८)	६.८५(२.८६)	२.३५(१.१६)
बर्दिया	पदनाहा	२४.५१(८.५८)	५.१३(२.३६)	१.६१(०.८७)
बर्दिया	महम्मदपुर	४४.२४(१०.३)	११.८७(३.९५)	४.४५(१.८१)
बर्दिया	ताराताल	२०.६१(७.३६)	४.४१(२.०१)	१.४१(०.७५)
बर्दिया	बगनाह	२४.८(८.४६)	५.३९(२.४२)	१.७४(०.९३)
बर्दिया	ढोढरी	२९.८५(९.३३)	६.७८(२.८३)	२.२५(१.१२)
बर्दिया	सानोश्री	१७.५४(६.३५)	३.७१(१.७२)	१.१८(०.६४)

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

जिल्ला	गा.वि.स.को नाम	गरिबीको दर (प्रतिशत)	गरिबीको विषमता (प्रतिशत)	गरिबीको गहनता (प्रतिशत)
बर्दिया	नेउलापुर	२२.५९(७.३६)	४.९७(२.११)	१.६२(०.८१)
बर्दिया	शिवपुर	२८.१(९.२९)	६.३५(२.८)	२.१(१.११)
बर्दिया	ठाकुरद्वारा	२६.२४(८.०८)	५.८८(२.३९)	१.९५(०.९४)
बर्दिया	मनाउ, खैरी चन्दनपुर	२९.५८(९.३४)	६.७८(२.९४)	२.२७(१.१९)
बर्दिया	सुर्यपटुवा	२२.७६(८.५८)	४.७४(२.३६)	१.४८(०.८८)
बर्दिया	भिम्मापुर	३५.९६(९.७४)	८.७७(३.३)	३.०७(१.४)
बर्दिया	मानपुर टपरा	२८.३(९.६१)	६.३७(२.९२)	२.११(१.१६)
बर्दिया	राजापुर	२१.७३(८.२३)	४.६२(२.३२)	१.४७(०.८८)
बर्दिया	नयाँ गाउँ, दौलतपुर बदालपुर	२४.०३(८.४७)	४.९९(२.२९)	१.५५(०.८४)
बर्दिया	पशुपतीगनर, गोला	२७.८८(९.३४)	६.३६(२.८४)	२.१४(१.१४)
बर्दिया	पाताभार	२८.०५(८.८७)	६.२२(२.६५)	२.०३(१.०४)
बर्दिया	गुलरिया नगरपालिका	४९.६(८.२४)	१५.९३(४.१)	६.८(२.१८)

श्रोत:नेपालमा गरिबीको लघुक्षेत्र अनुमान २०६८, केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग

नोट: कोष्ठक ( ) भित्र रहेको अंक सम्बन्धित सूचकको भ्रमांश (Standard Error)(प्रतिशत) लाई जनाउँछ यस बर्दिया जिल्लाको साविकको ३२ गा.वि.स तथा नगरपालिकाहरु मध्ये गरिबीको रेखामुनी रहेको जनसंख्या सबैभन्दा वही गुलरिया न.पा. (४९.६%) र सबैभन्दा कम सानोश्री (१७.५४%) गा.वि.स.मा रहेको देखिन्छ ।

खण्ड ७ : जनसंख्या

तालिका नं. ७. १ बर्दिया जिल्लाको साबिकको गा.वि.स./न.पा. अनुसार वि.स. २०५८ र वि.स. २०६८ को जनसंख्या :

सि.नं.	क्षेत्र	जनसंख्या		दश वर्षमा भएको परिवर्तन %	वार्षिक जनसंख्या वृद्धि दर
		२०६८	२०५८		
	बर्दिया	४२६,५७६	३८२,६४९	११.४८	१.०९
१	बदालपुर	६,८८१	६७३८	२.१२	०.२१
२	बगनाह	१३,०४८	११७२८	११.२६	१.०७
३	वानियाभार	१७,६८२	१४७९८	१९.४९	१.७८
४	बेलवा	१५,५६८	१२२३४	२७.२५	२.४१
५	भिमपुर	१०,०५३	९९६८	०.८५	०.०८
६	दौलतपुर	७,५२४	७२४६	३.८४	०.३८
७	डेउडाकला	१९,२२१	१६९९५	१३.१	१.२३
८	धदवार	२२,८८२	१७६७९	२९.४३	२.५८
९	ढोडरी	१०,०५९	९१०९	१०.४३	०.९९
१०	गोला	६,८१४	६६७९	२.०२	०.२
११	गुलरिया न.पा.	५५,७४७	४६०११	२१.१६	१.९२
१२	जमुनि	११,५३९	११५५८	-०.१६	-०.०२
१३	कालिका	१३,५५३	९९५०	३६.२१	३.०९
१४	खैरी चन्दनपुर	७,११५	६९०१	३.१	०.३१
१५	मगरागढी	१८,९३३	१८६८१	१.३५	०.१३
१६	महमदपुर	१०,९३२	१०५२१	३.९१	०.३८
१७	मनाउ	६,३५७	७०५४	-९.८८	-१.०४
१८	मैनापोखर	८,७३४	८५१०	२.६३	०.२६
१९	मानपुर टपरा	९,३९५	९४९५	-१.०५	-०.११
२०	मोतिपुर	२१,०८६	१९३८८	८.७६	०.८४
२१	नयागाउ	५,७८३	५८१५	-०.५५	-०.०६
२२	नेउलापुर	१४,७९०	११७३०	२६.०९	२.३२
२३	पदनाह	८,५१५	८५७९	-०.७५	-०.०७
२४	पशुपतिपुर	६,९४५	६२५०	११.१२	१.०५
२५	पाताभार	१४,७५५	१४१०५	४.६१	०.४५
२६	राजापुर	१२,८०२	१२६५७	१.१५	०.११
२७	सानोश्री	१८,०००	१५७८२	१४.०५	१.३२
२८	सिवपुर	७,७०६	७४२३	३.८१	०.३७
२९	सोरहवा	१४,०४२	१२८७४	९.०७	०.८७
३०	सुर्यपटुवा	९,९४७	९१९१	८.२३	०.७९
३१	ताराताल	८,४३१	८५२४	-१.०९	-०.११
३२	ठाकुरद्वारा	८,७७२	७७२०	१३.६३	१.२८

तालिका नं.७.२ : उमेर र लिंग अनुसार जिल्लाको जनसंख्या विवरण :

उमेर समुह (वर्षमा)	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
००-०४	३८,९५३	९.९३	१९,९३१	९.७२	१९,०२२	८.५९
०५-०९	४८,८३८	११.४५	२४,७९७	१२.०९	२४,०४१	१०.८५
१०-१४	५८,९८९	१३.८३	२९,७०१	१४.४८	२९,२८८	१३.२२
१५-१९	५३,०९५	१२.४५	२४,९८८	१२.१८	२८,१०७	१२.६९
२०-२४	३९,७८७	९.३३	१६,८४२	८.२१	२२,९४५	१०.३६
२५-२९	३४,९३३	८.९९	१५,४३५	७.५३	१९,४९८	८.८०
३०-३४	२८,०२४	६.५७	१२,४९७	६.०९	१५,५२७	७.०१
३५-३९	२६,०४७	६.९१	१२,२८१	५.९९	१३,७६६	६.२२
४०-४४	२२,८५९	५.३६	१०,७७०	५.२५	१२,०८९	५.४६
४५-४९	१८,६०१	४.३६	९,३४५	४.५६	९,२५६	४.९८
५०-५४	१४,०४७	३.२९	७,०२७	३.४३	७,०२०	३.१७
५५-५९	१२,२५८	२.८७	६,०८९	२.९७	६,१६९	२.७९
६०-६४	११,३८४	२.६७	५,४८१	२.६७	५,९०३	२.६७
६५-६९	८,७०१	२.०४	४,५७४	२.२३	४,१२७	१.८६
७०-७४	५,४२९	१.२७	२,८८४	१.४१	२,५४५	१.१५
७५-७९	२,६०९	०.६१	१,४०४	०.६८	१,२०५	०.५४
८०-८४	१,२१४	०.२८	६३५	०.३१	५७९	०.२६
८५-८९	४७९	०.११	२४८	०.१२	२३१	०.१०
९०-९४	१९७	०.०५	९९	०.०५	९८	०.०४
९५+	१३२	०.०३	५२	०.०३	८०	०.०४
जम्मा	४२६,५७६	१००.००	२०५,०८०	१००.००	२२१,४९६	१००.००

श्रोत-राष्ट्रिय जनगणना २०६८, (National Report 2011)

७.३ वि.स. २०३८ देखि २०६८ साल सम्मको बर्दिया जिल्लाको जनसांख्यिक अवस्था :

जनगणना	जनसंख्या					बृद्धि प्रतिशत	घरधुरी संख्या	औषत परिवारको आकार
	कुल	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत			
२०३८	५९९०४४	२९०३९३	४८.४६	९५१६५	५१.५४	३.८५		७.५
२०४८	२९०३९३	१७४४५४	५०.७९	१४२३८६	५०.७९	३.७	४१२९८	७.०
२०५८	३८२६४९	१९२६५५	५०.३५	१८९९९४	५०.३५	२.७९	५९५६९	६.४२
२०६८	४२६५७६	२०५०८०	४८.०७	२२१४९६	५१.९३	१.०९	८३१४७	५.१३

७.४ स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ :

क्र.स.	स्थानीय तहको नाम	वडा संख्या	मतदान स्थल संख्या	मतदान केन्द्र संख्या	मतदाता संख्या			निर्वाचित पदाधिकारी संख्या	
					महिला	पुरुष	ते.लि.	सभा	कार्यपालिका
१	गुलरिया न.पा.	१२	१८	४२	१५७७८	१७९१९	०	६५	२२

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

२	बारबर्दिया न.पा.	११	२३	५३	२०६७१	२०१६९	१	६०	२१
३	मधुवन न.पा.	९	१८	३४	१५०५७	१३५६०	०	५०	१९
४	ठाकुरबाबा न.पा.	९	१७	३२	१३९९५	१२६६८	१	५०	१९
५	राजापुर न.पा.	१०	२४	४९	१८७२०	१८७०६	०	५५	२०
६	बाँसगढी न.पा.	९	१७	४०	१७७९१	१६९९४	२	५०	१९
७	बढैयाताल गा.पा.	९	२१	३७	१५३१६	१४५६६	१	४९	१७
८	गेरुवा गा.पा.	६	१५	२७	१०८९०	१०३८३	०	३४	१४
	जम्मा	७५	१५३	३१४	१२८२१८	१२४९६५	५	४१३	१५१
जिल्ला समन्वय समितिमा निर्वाचित पदाधिकारी संख्या									९

श्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, बर्दिया

७.५ नेपालको जनसंख्या सन १९११- सन २०११ सम्म :

वर्ष	कुल जनसंख्या	जनसंख्यामा परिवर्तन	जनसंख्या वृद्धि दर (प्रतिशतमा)	जनसंख्या दोब्बर हुन लाग्ने समय (वर्षमा)
१९११	५,६३८,७४९		-	-
१९२०	५,५७३,७८८	-६४,९६१	-०.१३	-
१९३०	५,५३२,५७४	४१,२१४	-०.०७	-
१९४१	६,२८३,६४९	७,५१,०७५	१.१६	६०
१९५२-५४	८,२५६,६२५	१९,७२,९७६	२.२८	३१
१९६१	९,४१२,९९६	११,५६,३७१	१.६४	४२
१९७१	११,५५५,९८३	२१,४२,९८७	२.०५	३४
१९८१	१५,०२२,८३९	३४,६६,८५६	२.६२	२६
१९९१	१८,४९१,०९७	३४,६८,२५८	२.०८	३३
२००१	२३,१५१,४२३	४६,६०,३२६	२.२५	३१
२०११	२६,४९४,५०४	३३,४३,०८१	१.३५	५२

स्रोत : केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग,

७.६ नेपालमा बर्दिया जिल्लाको अवस्था :

क्र.स.	विवरण	नेपाल	बाँके
१	कुल जनसंख्या	२६४९४५०४	४९१३१३
२	पुरुष जनसंख्या	१२८४९०४१	२४४२५५
३	महिला जनसंख्या	१३६४५४६३	२४७०५८
४	जनसंख्या वृद्धि दर	१.३५%	२.४२%
५	जनघनत्व	१८०	२१०
६	लिंग अनुपात	९४.२	९८.८७
७	घरपरिवार संख्या	५४२७३०२	९४७७३

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

द	परिवारको औषत आकार	४.८८	५.१८
९	औषत आयू	६८.८	६८.३५
१०	अनुपस्थित जनसंख्या	१९२१४९४	२१३५९
११	अपाङ्ग जनसंख्या	१.९४%	१.५२%
१२	कुल शाक्षरता दर	६५.९४%	६२.३९%
१३	पुरुष शाक्षरता दर	७५.१४%	६९.९६%
१४	महिला शाक्षरता दर	५७.३९%	५४.९५%
१५	गरिविको दर	२५.२०%	२६.४०%
१६	मानव विकास सुचकांक	०.४९०	०.४७५
१७	मानव गरीवि सुचकांक	३१.१२	३२.१
१८	महिला घरमुलि भएका परिवार	२५.७३%	२२.३०%
१९	घर जग्गामा महिलाको स्वामित्व	१९.७१%	१९.५९%
२०	सौचालय सुविधा नभएका परिवार	३८.१७%	५१.७४%
२१	उज्यालोको लागि बिजुलि बत्ति प्रयोग गर्ने परिवार	६७.२६%	६८.३५%
२२	खाना पकाउन दाउरा प्रयोग गर्ने परिवार	६३.९९%	७१.४४%
२३	आफ्नै घरमा बसोबास गर्ने परिवार	८५.२३%	८८.११%
२४	भाडाको घरमा बसोबास गर्ने परिवार	१२.८१%	१०.४७%
२५	कृषिचलन	३८३१०९३	६१४३३

स्रोत : केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, NHDI 2014, UNDP

खण्ड १. कृषि, मत्स्य तथा वन सम्बन्धि विवरण

१. १. राष्ट्रिय कृषि गणना २०६८ को सामान्य परिचय

राष्ट्रिय कृषि गणना २०६८ नेपालको छैठौँ कृषि गणना हो । प्रथम कृषि गणना वि.स. २०१८ सालमा भएको थियो । वि.स. २०६८ माघमा शुरु भइ वि.स. २०६९ असारमा सम्पन्न भएको छैठौँ कृषि गणना नेपालको कृषि प्रणालीको बारेमा सूचनाहरु संकलन र विश्लेषण गर्ने उद्देश्यले संचालित थियो । उक्त गणनामा मुख्यतः जग्गाको चलन, उपयोग, स्थायी र अस्थायी वाली, पशुपक्षीको स्थिति, कृषि कार्यमा प्रयोग भएका औजार र पूँजीगत विवरण, सिँचाई, कृषिन्नण, उत्पादनको खाद्य पर्याप्तता आदिवारे तथ्यांक संकलन गरिएको थियो ।

१.१.१ गणनाविधि

राष्ट्रिय कृषि गणना २०६८ छनौट विधिमा आधारित एक वृहत् नमुना सर्वेक्षण (Large Scale Sample Survey) हो जुन ७५ जिल्लामा संचालन गरिएको थियो । यसमा दुई चरणको छनौट विधि अपनाइएको थियो । प्रथम चरणमा जम्मा ५२०० वडा वा वडाका समूहहरु छनौट गरिएका थिए भने दोस्रोचरणमा १,२४,४०० कृषक परिवार छानिएका थिए । छानिएका कृषक परिवारबाट प्रत्यक्ष अन्तवार्ताद्वारा विस्तृत तथ्यांक संकलन गरिएको थियो ।

१.१.२ सन्दर्भ समय

राष्ट्रिय कृषि गणना २०६८को तथ्यांक संकलनकार्य आ.ब.२०६८/०६९मा संचालन गरिएको थियो भने पौष १७,२०६७ देखि पौष १६,२०६८को अवधिलाई सन्दर्भ समयमानी उक्त अवधीमा गरिएका कृषिकार्यहरुको विवरण संकलन गरिएको थियो । मूलतः चलन गरेको जग्गा, पशुपक्षीको संख्या गणनाको दिनलाई सन्दर्भ समयमानी सोधिएको थियो ।

१.१.३ कृषक परिवारको परिभाषा

राष्ट्रिय कृषि गणना २०६८ मा जग्गाको क्षेत्रफल वापशुपक्षीको सङ्ख्या तल लेखिए बमोजिम भएमात्र कृषि-चलन मानिएको छ :

- (क) हिमाल र पहाडका जिल्लामा कम्तीमा ४ आना (०.०१२७२हेक्टर) र तराइका जिल्लामा कम्तीमा ८ धुर (०.०१३५५हेक्टर) क्षेत्रफल वाली लागेको जग्गा भएमा, वा
- (ख) जुनसुकै उमेरका कम्तीमा १वटा गाई-भैँसी पालेको भएमा, वा
- (ग) कम्तीमा ५ वटा भेडा-बाखा, सुँगुर-बङ्गुर जस्ता चौपाया पालेको भएमा, वा
- (घ) चल्ला र माउ गरी कम्तीमा २० वटा सम्म चराचुरुङ्गी (कुखुरा, हाँस) पालेको भएमा

यस गणनामा कम्पनी वा प्रतिष्ठानको रूपमा संचालित कृषि व्यवसाय समावेश गरिएका छैनन्

१.१.४. बर्दिया जिल्लाको संक्षिप्त नतिजा

- जम्मा जम्मी बर्दिया जिल्लामा ६८०६३ कृषक परिवार छन्, जसमध्ये १६९७ खेतीपाती नगरेका कृषक परिवार पाइएको छ । १० वर्ष अघिको तुलनामा कृषक परिवारको संख्यामा २४.४ प्रतिशतले वृद्धिभएको देखिएको छ ।
- कृषक परिवारको चलनमा रहेको जग्गाको क्षेत्रफल ४७२३३.५हे. भएको अनुमान छ, जुन १० वर्ष अघिको तुलनामा करिब १७७१ हेक्टरले कमी देखिएको छ ।

क. कृषि चलनको संख्या र क्षेत्रफल

विवरण	गणना वर्ष		
	२०५८	२०६८	फरक प्रतिशत
कृषि चलन संख्या			
कृषिचलन (जग्गा भएका)	४७३७९	६६३६६	४०.०७
कृषिचलन (पशुपंक्षी मात्र भएका)	१४१	१६९७	११०३.५५
जम्मा	४७५२०	६८०६३	४३.२३
कृषि चलनको क्षेत्रफल (हे.)			
खेत	३८४१२.६	४२६४६.७	११.०२
पाखो	१००१५.६	४५८६.८	-५४.२०
जम्मा	४८४२८.३	४७२३३.५	-२.४७

☞ नेपालमा हालको जम्मा कृषिचलन संख्या - ३८३१०९३ र त्यसको क्षेत्रफल - २५२५६३९.२ हे.)

सबै भन्दा धेरै - मोरङ: सबै भन्दा कम - मनाङ

ख. कृषि चलन अन्तर्गत क्षेत्रफल तथा कित्ता

विवरण	गणना वर्ष	
	२०५८	२०६८
कृषि चलन (जग्गा भएका)		
कृषिचलनको क्षेत्रफल (हे.)	४८४२७.८	४७१६५.६
कृषिचलनको सरदर क्षेत्रफल (हे.)	१.०२	०.७१
कित्ता संख्या	१०५५८४	१४९८७४
कृषिचलनमा सरदर कित्ता संख्या	२.२	२.२

☞ नेपालमा कृषिचलनमा सरदर कित्ता संख्या-३.२: सबैभन्दा धेरै - जुम्ला (९.३४) : सबैभन्दा कम- झापा (१.६२)

☞ नेपालमा कित्ताको सरदर क्षेत्रफल -०.२१ (हे.), सबैभन्दा धेरै- झापा (०.५३ हे.), सबैभन्दा कम - जुम्ला (०.०४ हे.)

ग.स्वामित्वको प्रकार

स्वामित्वको प्रकार	कृषक परिवार संख्या			
	२०५८	प्रतिशत	२०६८	प्रतिशत
एक प्रकारको स्वामित्व				
परिवारको हकको जग्गामात्र कमाउने	३८७१७	८१	५०८५१	७५
अरुको हकको जग्गामात्र कमाउने	४२४	१	८४९	१
अन्य प्रकारको उपभोग अन्तर्गत	३३०	१	८८३	१
एकभन्दा बढी प्रकारको स्वामित्व	८०४९	१७	१५४८०	२३
जम्मा	४७५२०	१००	६८०६३	१००

घ. भू-उपयोग

भू-उपयोग	२०५८		२०६८	
	क्षेत्रफल (हे.)	प्रतिशत	क्षेत्रफल (हे.)	प्रतिशत
कृषि जग्गा				
खेतियोग्य जग्गा				

अस्थायी बाली लागेको जग्गा	४५३८४.१	९३.७	४४२२९	९३.६
अन्य खेतियोग्य जग्गा	१७९.९	०.४	१८२.६	०.४
स्थायी बाली लागेको जग्गा	४१९.६	०.९	४९९.५	१.१
स्थायी चौरचरण भएको जग्गा	५.५	०.०	१.४	०.०
पोखरी	९६.३	०.२	१०९.२	०.२
गैर कृषि जग्गा		०.०		०.०
निजी वनवनेलो	९७.६	०.२	२२.५	०.०
अन्य जग्गा	२२४५.४	४.६	२१८९.३	४.६
जम्मा	४८४२८.४	१००.०	४७२३३.५	१००.०

ड . कृषिचलनमा सिंचाइको स्थिति र सिञ्चित क्षेत्रफल

विवरण	२०५८	२०६८
कृषिचलन		
कृषिचलन संख्या	४७५२०	६८०६३
जग्गा सिंचाई गरेका कृषक परिवार संख्या	२९११५	५२९५७
क्षेत्रफल		
कृषिचलनको जम्मा क्षेत्रफल(हे.)	४८४२८.३	४७२३३.५
सिंचित क्षेत्रफल (हे.)	३२६५२.६	३७९३९.८

☞ नेपालमा सिंचित क्षेत्रफल -५३.१२ (प्र.) ; सबैभन्दा बढी - बारा , दोस्रो - रौतहट

च . सिंचाई भएको कृषिचलनमा सिंचाइको स्रोत प्रतिशतमा

सिंचाईको स्रोत	सिंचित प्रतिशतमा
नदि तलाउ (स्वत वहाव)	१८
नदि तलाउ (तान्नु पर्ने)	२
बाँध रिजर्भवायर	४९
ट्युबेल/ वोरिङ्ग	२५
अन्य	४
मिश्रित	१

छ . पशुपंछी पालन गर्ने कृषक परिवार तथा पशुपंछीको संख्या

पशुपंछीको प्रकार	कृषक परिवार संख्या		पशुपंछीको संख्या		फरक प्रतिशत
	२०५८	२०६८	२०५८	२०६८	
पाल्नु चौपाया★					
गाईगोरु	२९०६७	३१८४१	९३९८१	७७६६१	-१७.४
रागाभैसी	१५६९९	२५५४१	४२६२४	५८१०१	३६.३१
खसीवाखा	१७८१७	४१३८३	६५१४९	१५३५८२	१३५.७
बंगुर	७६४९	११६७६	१४२६३	१७४६९	२२.४८
पाल्नु चराचुरंगी					
कुखुरा (स्थानिय)	३०२२१	४२२९८	३३६१७०	३४६५२७	३.०८१
कुखुरा (उन्नत)		७१३	१५६९९	१९७९१	२६.०७

पशुपंछीको प्रकार	कृषक परिवार संख्या		पशुपंछीको संख्या		फरक प्रतिशत
	२०५८	२०६८	२०५८	२०६८	२०६८
हाँस	३१५४	२७१६	१०९९१	८११३	-२६.२
परेवा	४४७	२७३	८८०३	३७६८	-५७.२

नेपालमा कूल गाईगोरु-६४,३०,३९७ ; रागाभैसी-३१,७४,३८९ ; बाखाबाखी-१,०९,९०,१४७ ;
बंगुर- ८,१८,५२३ ; कुखुरा-२,६२,६७,८१५

ज . कृषक परिवारको कृषिबजार सम्मको पहुँच (प्रतिशतमा), २०६८

कृषक परिवारको कृषिबजार सम्म पुग्न लाग्ने समय	कृषक परिवार प्रतिशतमा
घर नजिकै (१० मिनेट भन्दा कम समय लाग्ने)	५ प्रतिशत
१० देखि ३० मिनेट	२५ प्रतिशत
३० मिनेट देखि १ घण्टा	४० प्रतिशत
१ घण्टा देखि २ घण्टा	२५ प्रतिशत
२ घण्टा देखि ३ घण्टा	४ प्रतिशत
३ घण्टा भन्दा बढी	१ प्रतिशत

झ . विविध

विवरण	२०५८	२०६८
जम्मा कृषिचलन संख्या	४७५२०	६८०६३
बाली सधनताको स्थिती		१.९४
कृषि ऋण लिएका कृषिपरिवार संख्या	१४८५१	१४७३३
कृषि ऋण लिन इच्छुक कृषक परिवार	१०८०३	२८००६
मुख्य कृषक महिला भएका कृषिचलन संख्या	२२१२	९८११
मुख्य कृषक पुरुष भएका कृषिचलन संख्या	४५३०८	५८२५२
मुख्य आम्दानीको स्रोत कृषि हुने कृषक परिवार प्रतिशत		८४
कृषि ऋण आवश्यकता छु भन्ने कृषक परिवार प्रतिशत		४१
जम्मा घरपरिवार संख्या		८३१७६
जम्मा कृषक परिवार संख्या	४७५२०	६८०६३
कृषक परिवार प्रतिशत		८२
कृषक परिवारको औसत आकार	६.७६	५.५

खण्ड ९ : उत्पादन र व्यापारिक प्रतिष्ठान सम्बन्धि विवरण

९.१ उद्योग

नेपालमा हालसम्म दशवटा औद्योगिक गणनाहरू (Census of Manufacturing Establishments) सम्पन्न भईसकेका छन् । औद्योगिक गणना गर्ने कार्यको औपचारिक प्रारम्भ विक्रम सम्वत् २०२२ सालमा भएको देखिन्छ । प्रत्येक ५/५ वर्षको अन्तरालमा औद्योगिक गणना संचालन हुँदै आएका छन् । वि.स. २०३०, २०३४, २०३९, २०४४, २०४९, २०५४, २०५९, २०६४ र २०६९ मा क्रमशः दोस्रो, तेस्रो, चौथो, पाँचौं, छैठौं, सातौं, आठौं, नवौं र दशौं औद्योगिक गणना सम्पन्न भईसकेका छन् ।

केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागले प्रत्येक पाँच/पाँच वर्षमा देशभरि संचालनमा रहेका र १० वा सो भन्दा बढि कामदार भएका औद्योगिक प्रतिष्ठानहरूबाट विवरण संकलन, प्रशोधन, विप्लेषण, व्यवस्थापन, तथा वितरण गर्ने र प्रयोगकर्ताहरूलाई आवश्यकता अनुसार यस सम्बन्धी तथ्याङ्क उपलब्ध गराउने क्रियाकलाप नै राष्ट्रिय औद्योगिक गणना हो ।

९.१.१ दायरा तथा क्षेत्र (Scope and Coverage)

सन्दर्भ समयमा १० वा सो भन्दा बढि कामदार भएका र देशभरि संचालित औद्योगिक प्रतिष्ठानहरू राष्ट्रिय औद्योगिक गणना २०६९ को दायरा र भौगोलिक क्षेत्र हुन ।

९.१.२ सन्दर्भ समय (Reference Period)

औद्योगिक गणना २०६९ को सन्दर्भ समय आ.व.२०६८/६९ अर्थात २०६८ साउन १ गते देखि २०६९ असार मसान्तको समयलाई मानिएको थियो ।

तालिका नं.९.२ : व्यापारिक तथा औद्योगिक प्रतिष्ठानहरूको प्रमुख सूचकहरू :

शुरु देखि आ.व. २०७२/०७३ आषाढ मसान्त सम्म दर्ता कायम रहेका घरेलु तथा साना उद्योगको संख्या (कानुनी स्वरूपको आधारमा)

क्र.स.	उद्योग	घरेलु				साना				कुल जम्मा
		प्रा.फ.	सा.फ.	प्रा.लि.	जम्मा	प्रा.फ.	सा.फ.	प्रा.लि.	जम्मा	
१	उत्पादनमुलक उद्योग	०	०	०	०	५५	२	०	५७	५७
२	कृषि तथा वन्यजन्य उद्योग	०	०	०	०	८७	२	०	८९	८९
३	सेवामुलक उद्योग	०	०	०	०	१७१	०	०	१७१	१७१
४	पर्यटनमुलक उद्योग	०	०	०	०	२	०	०	२	२
जम्मा उद्योगको संख्या										३१९

श्रोत : घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय, बर्दिया

९.३ आ.व. २०७२ र ०७३ मा दर्ता कायम रहेका घरेलु तथा साना उद्योगको विवरण (वर्गीकरणको आधारमा)

क्र.स.	उद्योगको वर्ग र संख्या				
	उत्पादनमूलक	कृषि तथा वनजन्य	पर्यटन	सेवा	जम्मा
१	५७	८९	२	१७१	३१९

श्रोत : घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय, बर्दिया

खण्ड १० : विविध

१०.१ त्रिवर्षिय सवारी दुर्घटना विवरण :

आ.व. २०७१/७२		
सवारी दुर्घटना संख्या	मानिस मृत्यु	मानिस घाइते
१२४	२७	१३६
आ.व. २०७२/७३		
सवारी दुर्घटना संख्या	मानिस मृत्यु	मानिस घाइते
७५	२२	८५
आ.व. २०७३/७४		
सवारी दुर्घटना संख्या	मानिस मृत्यु	मानिस घाइते
३६	२०	३०

श्रोत : जिल्ला ट्राफिक प्रहरी कार्यालय, बर्दिया

१०.२ त्रिवर्षिय सवारी कारवाही र राजश्वको विवरण :

आ.व. २०७१/७२	
कारवाही संख्या	राजश्व रकम रु
१५७१८	२८२९६५०
आ.व. २०७२/७३	
कारवाही संख्या	राजश्व रकम रु
११५६९	३५८४९००
आ.व. २०७३/७४	
कारवाही संख्या	राजश्व रकम रु
९८४१	५६०००००

श्रोत : जिल्ला ट्राफिक प्रहरी कार्यालय, बर्दिया

१०.३ बर्दिया जिल्लामा भएका घरेलू हिंसा सम्बन्धि विवरण :

सि.नं.	आ.व.	संख्या	गाली गलौच	घरायसी भै भगडा	आर्थिक यातना	कुटपिट	लालन पोषण नगरेको	मादक पदार्थ सेवन गरी कुटपिट	अन्य
१	०७११०७२	८७	१७	२५	३	२०	१०	१२	०
२	०७२१०७३	१२५	२९	२३	५	३६	१४	१६	२
३	०७३१०७२४	१३६	२६	३४	१०	२१	१२	३१	२

श्रोत : जिल्ला प्रहरी कार्यालय, बर्दिया

१०.४ मासिक त्रिवर्षिय अपराध तालिका :

महिना / आ.व.	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४
	संख्या		
बैशाख	३६	४६	३७
जेठ	४१	३५	३०
असार	४६	३७	३६
साउन	२३	३१	५३
भदौ	४१	३४	३६
असोज	२७	२६	३७
कात्तिक	२७	३५	३९
मंसिर	२१	२८	२६
पुष	१२	२२	२८
माघ	२६	३१	२४
फाल्गुन	३२	३५	२७
चैत्र	३३	२९	३६
जम्मा	३६५	३८९	४०९

श्रोत : जिल्ला प्रहरी कार्यालय, बर्दिया

१०.५ त्रिवर्षिय अपराध तालिका :

अपराध / आ.व.	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४
	संख्या		
कर्तव्य ज्यान	४	१८	४
ज्यान माने उद्योग	९	११	११
जवर जस्ती करणी	२१	२०	४०
जवर जस्ती करणी उद्योग	१४	१७	७
डाँका चोरी	३	०	६
मानव बेच विखन तथा ओसार पसार	१	०	८
अपहरण तथा....	१७	१०	०
लागु औषत	१	१	६
कुटपिट तथा अंगभंग	५	३	०
हा.हा.ख.ख.	१	०	४
बिष्फोटक पदार्थ	२	३	०
सरकारी कागज कित्ते	०	०	०
गर्भ पतन	०	१	१
आगो लगाएको	०	१	२
अप्रार्कतिक मैथुन	१	०	०
जम्मा	७९	८५	८९

श्रोत : जिल्ला प्रहरी कार्यालय, बर्दिया

१०.६ विभिन्न आ.व.को दर्ता, फर्च्योट र बाँकी रहेको मुद्दाहरुको विवरण :

अपराध / आ.व.	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४
	संख्या		
दर्ता	३६५	३८९	४०९
फर्च्योट	३६४	२०८	१८८
बाँकी	१	१८१	२२१
सफल	३६४	२०६	२८८
असफल	०	२	०

श्रोत : जिल्ला प्रहरी कार्यालय, बर्दिया

१०.७ त्रिवर्षिय महिला तथा बालबालिका सम्बन्धि अपराध तालिका :

अपराध / आ.व.	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४
	संख्या		
जवर जस्ती करणी	२२	३७	९
जवर जस्ती करणी उद्योग	४	१७	८
भ्रुणहत्या	४८	४३	३३
विष सेवन	११	१८	९
बहु विवाह	६	११	८
बाल विवाह	२	०	०
बोक्सी आरोप	१	१	१
कर्तव्य ज्यान	२	४	४
गर्भ पतन	०	१	१
मानव बेचबिखन	३	०	८
अ.ह. गरी शरिर बन्धक	१	०	०
छुवाछुत	०	१	०
अप्रार्कृतिक मैथुन	१	०	०
जम्मा	१०१	१३३	८१

१०.८ बर्दिया जिल्लाको पशुपंक्षिको विवरण :

सि.न.	विवरण	आ.व.			वृद्धिदर %
		०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
१	गाई	११७८००	११९३८७	१२०९३९	१.३
२	भैसी	१०९०००	१०९३१४	१०९६४१	०.३
३	बाखा	१७६७००	१९३४५३	२०२१५८	४.५
४	भेडा	१३३६०	१३५२५	१३२९५	-१.७
५	बंगुर	६३३४२	६५७७२	६७६१३	२.८
६	कुखुरा स्थानीय	२२०६८०	२२०६८०	२२०६८०	०
७	ब्या.लेयर्स	६५०००	७००००	७१०५०	१.५
८	ब्या.ब्रोइलर/लट	६००००	६५०००	६६३००	२

श्रोत : जिल्ला पशु सेवा कार्यालय, बर्दिया

१०.९ बर्दिया जिल्लाको पशु आहाराको उपलब्धता र स्थिति :

सि.न.	कृषि उत्पादन	क्षेत्रफल (हे)	कृषि उपपदार्थ (मे.टन)	उपलब्ध सुख्खा पदार्थ (मे.टन)	प्रतिशत
१	धान	५०२५०	८२९१०	५३८९०	५२
२	मकै	७०००	८९६०	४४८०	४
३	गहु	२३५००	३२९००	१६४५०	१६
४	दलहन बाली	२२०९५	२६५१४	२८६३५	२८
५	जम्मा	१०२८४७	१५१२८४	१०३४५५	१००

श्रोत : जिल्ला पशु सेवा कार्यालय, बर्दिया

१०.१० बर्दिया जिल्लाको पशु जन्य पदार्थको उत्पादन स्थिती :

सि.न.	विवरण	इकाई	आ.व.		वृद्धिदर %
			०७१/७२	०७२/७३	
१	दुध	मे.ट.	३९८०१	४०५७६	१.९
२	मासु	मे.ट.	६५५४	६६७६	१.८
३	अण्डा	मे.ट.	१५६४७	१६०४५	२.५
४	छाला	मे.ट.	९५३४	९७३४	२

श्रोत : जिल्ला पशु सेवा कार्यालय, बर्दिया

१०.११ स्वास्थ्य सेवा कमरेजको विवरण :

सि.न.	विवरण	संख्या
१	लक्षित जनसंख्या	४५९४९९
२	सरकारी अस्पताल	१
३	निजी अस्पताल	०
४	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	३
५	स्वास्थ्य चौकी	३०
६	गाउँघर क्लिनिक	१५८
७	खोप क्लिनिक	१०७
८	महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका	८४१
९	शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक	७
१०	सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाइ	४
११	बर्थिङ सेन्टर	१६

श्रोत : जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, बर्दिया

१०.१२ स्थानिय तह अनुसार स्वास्थ्य संस्थाहरुको विवरण :

सि.न.	गाउँ /नगरपालिकाको नाम	स्वास्थ्य संस्था संख्या
१	गुलरिया नगरपालिका	४
२	राजापुर नगरपालिका	७
३	बार बर्दिया नगरपालिका	४
४	बाँसगढी नगरपालिका	३
५	मधुवन नगरपालिका	४

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७४

६	ठाकुरबाबा नगरपालिका	४
७	बढैयाताल गाउँपालिका	३
८	गेरुवा गाउँपालिका	४

श्रोत : जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, बर्दिया

१०.१३ बर्दिया जिल्लाको विभिन्न स्थानिय तह अनुसारको आ.व. २०७४ आषाढ मसान्त सम्म तथा भएका सहकारीहरुको विवरण :

सि.न	सहकारीको किसिम	गुलरिया न.पा.	बारबर्दिया न.पा.	मधुवन न.पा.	बाँसगढी न.पा.	राजापुर न.पा.	ठाकुरबाबा न.पा.	बढैयाताल गा.पा.	गेरुवा गा.पा.	कुल जम्मा
१	०४८ अगाडी दर्ता भएका	२	०	०	१	१	१	२	१	८
२	बचत तथा ऋण स.सं.लि.	१०	१२	१२	९	३	२०	९	३	७८
३	बहु उद्देशिय स.सं.लि.	११	८	९	१०	८	८	१४	४	७२
४	कृषि स.सं.लि.	२१	२६	१६	२०	३६	१४	२७	३०	१९०
५	दुग्ध स.सं.लि.	३	३	२	३	०	२	१	०	१४
६	उपभोक्ता स.सं.लि.	३	५	४	०	३	१	०	०	१६
७	अन्य	६	३	०	६	०	१	४	१	२१
	जम्मा	५६	५७	४३	४९	५१	४७	५७	३९	३९९

श्रोत : डिभिजन सहकारी कार्यालय, बर्दिया

१०.१४ विगत ४ आर्थिक बर्षको बर्दिया जिल्लाको खर्च तथा राजश्व विवरण :

सि.न.	आ.व.	चालु खर्च रकम रु	पुजिगत खर्च रकम रु	कुल राजश्व रकम रु
१.	२०७०/७१	२३७१३८९४७/८५	५५६१०७७७४/१६	२९३०९३६३१/०४
२.	२०७१/७२	२९२५७३६७०६/९२	१२२२७१७३६२/५३	२३४४५५६२७/२०
३.	२०७२/७३	२८८९६८४०८७/७४	१८६००५४९४८/५३	२८७९५४४८५/०३
४.	२०७३/७४	४५४५४१२१०४/८५	१९०५४६४०६२/९८	३३२६१७६९४/८१

स्रोत: को.ले.नि.का. बर्दिया

१०.१५ जिल्ला हुलाक कार्यालय बर्दियाको आ.व. २०७४२०७५ को राजश्व विवरण :

सि.न	राजश्व शिर्षक न.	राजश्व शिर्षक / उपशिर्षक	मंसिर महिना सम्मको आम्दानी रु	पूष महिनाको आम्दानी रु	कुल आम्दानी रु
१	११६११	कम्पनी रजिष्टेशन दस्तूर	२००	०	२००
२	१४१५१	सरकारी सम्पत्तिको	१९४००	०	१९४००

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

		वहालबाट प्राप्त आय			
३	१४१५६	अन्य रोयल्टी दस्तुर	०	१६१०८५	१६१०८५
४	१४२१२	सरकारी सम्पत्तिको विक्रीबाट प्राप्त आय	०	१८४२५	१८४२५
५	१४२२२	हूलाक सेवा शुल्क	६५४८५७	२१२४३०	८६७२८७
६	१४२२४	परीक्षा शुल्क	८७६००	११४४००	२०२०००
७	१४५२१	प्रदूषण नियन्त्रण शुल्क	२९८८	५२६	३५१४
जम्मा			७६५०४५	५०६८६६	१२७१९११

श्रोत : जिल्ला हूलाक कार्यालय, बर्दिया

१०.१६ जिल्ला हूलाक कार्यालय बर्दियाको आ.व. २०७३/७४ को राजश्व विवरण :

सि.न.	राजश्व शिर्षक न.	राजश्व शिर्षक / उपशिर्षक	जेठ महिना सम्मको आम्दानी रु	असार महिनाको आम्दानी रु	कुल आम्दानी रु	नगद मौज्जात रु
१	११६११	कम्पनी रजिष्ट्रेशन दस्तुर	१०६०००	२७०	१३३३	०
२	१४१५१	सरकारी सम्पत्तिको वहालबाट प्राप्त आय	१८९६	४५०८३	६४०४६	०
३	१४१५६	अन्य रोयल्टी दस्तुर	९२२३०	४५००	९६७३७	०
४	१४२१२	हूलाक सेवा शुल्क	१३९४३६५	१०४८७५	१४९९२४०	७१९७५
५	१४२२२	परीक्षा शुल्क	१२८३०५०	०	१२८३०५०	०
६	१४२२४	प्रदूषण नियन्त्रण शुल्क	८६१७०	४६५	८६६४३	७१९७५
जम्मा			२८७५८५	१५५१९३	३०३१०४६	०

श्रोत : जिल्ला हूलाक कार्यालय, बर्दिया

१०.१७ आ.व. २०७३ र ७४ जिल्ला मालपोत कार्यालय बर्दियाको रजिष्ट्रेशन दस्तुरको असुली तथा बाँडफाँडको विवरण :

जग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर असुली	राजश्वमा जम्मा गरेको	बाँडफाँड हुन बाँकी	मालपोत कार्यालयले प्राप्त %	मालपोत कार्यालयमा प्राप्त रकमको बाँडफाँड		
				मालपोत कार्यालय	भूमिसुधार कार्यालय	नापी कार्यालय
७९९८१५६८	४५२५८७७२/०५	१५३०५२९८	१५३५०८३/६०	३०००००	१०००००	२०००००

श्रोत : जिल्ला मालपोत कार्यालय, बर्दिया

१०.१८ आ.व. २०७३ र ७४ जिल्ला मालपोत कार्यालय बर्दियाको रजिष्ट्रेशन दस्तुरको असुली तथा बाँडफाडको विवरण :

क्र.स.	महिना	रजिष्ट्रेशन प्रगति	फारम र पुर्जा विक्री	रोक्का	सेवा शुल्क तथा अन्य प्रशासनिक दस्तुर	विविध वेरुजु	कुल जम्मा
१	श्रावण	५१७१६७३	५०००	३२४००	७५६६५७	१२००	५९६६९३०
२	भदौ	४१६५८७०	१००००	५५९००	१०७२२१३	०	५३०३९८३
३	असोज	३४७८५०६	५०००	३७३००	८६९५८०	०	४३९०३८६
४	कात्तिक	५७४३५७८	१००००	२३८००	१०१३१८०	०	६७९०५५८
५	मंसिर	६४८९१५४	२८७५०	४८५००	१३१७९४०	०	७८८४३४४
६	पुष	८८४५२४४	१५०००	३७३००	९९८०९८	०	९८९५६४२
७	माघ	७७७४४१५	७५००	३२४००	६९५१०८	०	८५०९४२३
८	फाल्गुन	५९५५०२८	२५०००	३०६००	४७५५७५	०	६४८६२०३
९	चैत्र	९५६८५९३	१६२७५	५९५००	८४३४९२	०	१०४८७८६०
१०	वैशाख	७४८४२०९	०	१२९३००	५६८१९५	०	८१८१७०४
११	जेठ	१०१३७२०३	३१८००	१०९५००	९१६९३१	०	१११९५४३४
१२	असार	५१६८०९५	२५२००	१४९४००	१०२९०४४	०	६३७१७३९
जम्मा		७९९८१५६८	१७९५२५	७४५९००	१०५५६०१३	१२००	९१४६४२०६

श्रोत : जिल्ला मालपोत कार्यालय, बर्दिया

१०.१९ जग्गा प्रशासन सम्बन्धी विवरण :

क्र.स.	विषय	यो वर्षको जम्मा	जम्मा	फर्छ्यौट
१	छुट जग्गा दर्ता	०	०	०
२	नामसारी	६३७	६३७	६३७
३	संशोधन	५६४	५६४	५६४
४	दा.खा.	२१८	२१८	२१८
५	हकसफा	१	१	१
६	सर्वेनापी उजुरी	२९७	२९७	२९७
७	तिन पुस्ते कायम	२०	२०	२०
८	जलेको श्रेस्ता अध्यावधिक	१७७	१७७	१७७

श्रोत : जिल्ला मालपोत कार्यालय, बर्दिया

१०.२० विविध विवरण :

क्र.स.	विषय	रकम
१	कुल जग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर असुली	७९९८१५६८
२	रजिष्ट्रेशन डोर दस्तुर	५६०००
३	नामसारी बापत	५१७६५०
४	रोक्का दस्तुर बापत कुल	७४५९००

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

क्र.स.	विषय	रकम
५	सेवा शुल्क वापत कुल	९९५५२६३
६	नक्कल दस्तुर वापत	८३९००
७	नयाँ जग्गाधनी पुर्जा विक्रीबाट कुल	१७९५२५

श्रोत : जिल्ला मालपोत कार्यालय, बर्दिया

१०.२१ लिखत पारित सम्बन्धी विवरण :

क्र.स.	विषय	संख्या
१	नाताभिन्न स्व जिल्ला बकसपत्र थान	८३५
२	नाताबाहिर स्व जिल्ला बकसपत्र थान	०
३	स्व जिल्लाको राजिनामा थान	४९२१
४	दर्ताफारी, संगोलमा आदि	१०७
५	अशंवण्डा कुल थान	३३९
६	अशं बुभुकेको भरपाई कुल थान	२५२
७	शेष पछिको बकसपत्र तिनपुस्ते भित्र थान	३१
८	शेष पछिको बकसपत्र तिनपुस्ते बाहिर थान	६
९	बैंक तथा वित्तिय संस्थाको धितो बन्धक थान	२३९४
१०	व्यक्तिको दृष्टिवन्धकी थान	७११
११	सट्टा पट्टा लिखत संख्या	२८
१२	हक छोडपत्र	१०
१३	दानपत्र	३
१४	महिला स्वामित्व	२९६०

श्रोत : जिल्ला मालपोत कार्यालय, बर्दिया

१०.२२ नया पुर्जा वितरण सम्बन्धि विवरण :

क्र.स.	विवरण	प्राप्त संख्या	खर्च	बाँकी
१	पुर्जा विक्री	१७८७४	७१८१	१०६९३

श्रोत : जिल्ला मालपोत कार्यालय, बर्दिया

क्र.स.	श्रेत्र	पारित संख्या
१	शहरी श्रेत्र	६४११
२	नगर श्रेत्र	३२८६
३	जम्मा	९६९७

श्रोत : जिल्ला मालपोत कार्यालय, बर्दिया

१०.२३ आ.व. २०७३र७४ मालपोत कार्यालयमा लिखित पारित संख्या र राजश्व विवरण :

सि.न.	लिखतको किसिम	प्रकार	लिखित संख्या	राजश्व रकम
१	राजिनामा	नगर	३१२७	२३९४१८२२
		ग्रामिण	१७९४	९८२१७७०
२	अशंवण्डा	नगर	२३०	१५८४५७९
		ग्रामिण	१०९	६८६१८८

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

सि.न.	लिखतको किसिम	प्रकार	लिखित संख्या	राजश्व रकम
३	सट्टापट्टा	नगर	१७	३०५८००
		ग्रामिण	११	५६७९२
४	चक्लाबन्दी सट्टापट्टा	नगर	०	०
		ग्रामिण	०	०
५	अंश बुभुकेको भर्पाइ	नगर	१६७	२९७०३९
		ग्रामिण	११५	२२१४३३
६	शेषपछिको बकसपत्र तिन पुस्ता भित्र	नगर	१४	४००००
		ग्रामिण	१७	२२०००
७	शेषपछिको बकसपत्र तिन पुस्ता बाहिर	नगर	४	३०००
		ग्रामिण	२	८०००
८	हा.वा. बकसपत्र नाता	नगर	५६०	१९१७०७१
		ग्रामिण	२७५	८५२४५१
९	हा.वा. बकसपत्र नाता बाहिर	नगर	०	०
		ग्रामिण	०	०
१०	सेवा शुल्क	नगर	१६६६	३८७७०००
		ग्रामिण	७२८	१७९४०००
११	दृष्टिवन्धक दस्तुर आउने	नगर	४९९	१६४८८१५
		ग्रामिण	२१२	६७०६३०
१२	डोरदस्तुर	नगर	२	४२०००
		ग्रामिण	०	०
१३	दर्ता फारी	नगर	१२	१७८४५५
		ग्रामिण	४	२९४००
१४	हक छोड पत्र	नगर	४	२४००
		ग्रामिण	६	२५७०१
१५	मानो छुट्टिएको	नगर	०	०
		ग्रामिण	०	०
१६	पति पत्नी संगोलनामा	नगर	९८	२१००
		ग्रामिण	११	०
१७	कपाली तमसुक	नगर	२	०
		ग्रामिण	०	०
१८	दानपत्र	नगर	२	२६२५०
		ग्रामिण	१	२२५०
१९	संगोलनामा	नगर	१	२००००
		ग्रामिण	०	०
२०	अपरलोड	नगर	२	१००००
		ग्रामिण	०	०
जम्मा		नगर	६४११	३३७२३३३१
		ग्रामिण	३२८६	१४१९३५१५
		जम्मा	९६९७	४७९१६८४६

श्रोत : जिल्ला मालपोत कार्यालय, बर्दिया

१०.२४ बर्दिया जिल्लाको २०७४ सालको बाढी प्रभावितहरूको प्रभावित विवरण :

सिनं	स्थानीयतह	प्रभावितघरधुरी			प्रभावितसंख्यापुर्ण			प्रभावितसंख्याआंशिक			कुलजम्मा A+B
		पुर्ण	आंशिक	सामान्य	महिला	पुरुष	जम्मा A	महिला	पुरुष	जम्मा B	
१	गेरुवा गाउँपालिका	०	१६०	०	०	०	०	४३०	४३६	८६६	८६६
२	बाँसगढी नगरपालिका	५५	१५२	०	११८	१४१	२५९	३८२	३५०	७३२	९९१
३	मधुवन नगरपालिका	०	७४५	०	०	०	०	२१६७	२१६३	४३३०	४३३०
४	बढैयाताल गाउँपालिका	१६	९२	०	४२	४०	८२	२४६	२४३	४८९	५७१
५	ठाकुरबाबा नगरपालिका	८९	१५१८	६२९	२१३	२२३	४३६	३९७२	३९९०	७९६२	८३९८
६	बारबर्दिया नगरपालिका	२७३	३९९१	३०२४	८०६	७७१	१५७७	११०९९	१११६०	२२२५९	२३८३६
७	राजापुर नगरपालिका	७	२३४	१६७	१३	२१	३४	६९०	६८९	१३७९	१४१३
८	गुलरिया नगरपालिका	१९११	११३९७	१९४	५२१५	५१७६	१०३९१	२९०७३	३००९३	५९१६६	६९५५७
	जम्मा	२३५१	१८२८९	४०१४	६४०७	६३७२	१२७७९	४८०५९	४९१२४	९७१८३	१०९९६२

श्रोत : जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति, बर्दिया

१०.२५ जिल्ला अस्पताल बर्दियाको आ.व. २०७३/७४ को उमेर समुह अनुसारको सेवा प्रदान गरीएका विरामीहरूको विवरण :

Age Group	Outpatient Services					Emergency Services		
	New Clients Served		Total Clients Served		Total	Total Clients Served		Total
	Female	Male	Female	Male		Female	Male	
0 - 9 Years	1937	1744	2100	1881	3981	450	506	956
10 - 19 Years	2329	1590	2591	1685	4276	555	413	968
20 - 59 Years	5726	3918	6482	4301	10783	1255	1110	2365
≥ 60 Years	1399	1254	1522	1346	2868	393	432	825
Total	11391	8506	12695	9213	21908	2653	2461	5114

श्रोत : जिल्ला अस्पताल, बर्दिया

१०.२६.१ जिल्ला अस्पताल बर्दिया आ.व. २०७३/७४ उपलब्ध गराईएका सेवाहरु :

S. No	Indicators	2070/71	2071/72	2072/73	2073/74
1	Total Number of OPD Cases	17409	23008	18380	21542
2	Total Number of Emergency Cases	4369	5483	5848	5114
3	Total Number of Inpatients admission	1868	2257		2302
4	Total Number of Inpatients Discharged	1842	2227	2610	2256
5	Total Number of Lab Services Provided	16079	17194	19967	23140
6	Total Number of Hospital Services Provided	27756	30718	26759	31134

श्रोत : जिल्ला अस्पताल, बर्दिया

१०.२६.२ आ.व.२०७४ र ७५को लागि बर्दिया जिल्ला भरी लागू हुने गरि विभिन्न तहका श्रमिकहरुको दैनिक ज्याला दररेट निर्धारण :

सि.न.	जनशक्तिको विवरण	इकाई	स्विकृत ज्याला दररेट		
			आ.व. २०७२/७३	आ.व. २०७३/७४	आ.व. २०७४/७५
	दक्ष कामदार				
१	सिकर्मी, डकर्मी, लोहाकर्मी, ग्यावियन तार बून्ने वा सो सरहको दक्ष कामदार	प्रतिजवान/प्रतिदिन	५७०	६००	६६०
	अदक्ष कामदार				
२	साधारण ज्यामी	प्रतिजवान/प्रतिदिन	३७०	४००	४४०
	अर्धदक्ष कामदार				
३	भरिया,सिभिल वर्क सुपरभाईजर, सर्भे कूल्ली वा सो सरह,सर्भे नापी	प्रतिजवान/प्रतिदिन	३७०	४००	४४०
	अन्य कामदार				
४	ब्ल्याष्टर	प्रतिजवान/प्रतिदिन	४९५	५२५	५७७

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

सि.न.	जनशक्तिको विवरण	इकाई	स्विकृत ज्याला दररेट		
			आ.व. २०७२/७३	आ.व. २०७३/७४	आ.व. २०७४/७५
५	काँढेतारको काम गर्ने वायर वेन्डर	प्रतिजवान/प्रतिदिन	४२५	४५५	५००
६	गेजरिडर (असार देखि कात्तिक सम्म)	प्रतिजवान/प्रतिदिन	२३५	२६५	२९०
७	गेजरिडर (कात्तिक देखि असार सम्म)	प्रतिजवान/प्रतिदिन	६५	९५	१०४
८	कृषि मजदूर (खाना खाएर)	प्रतिजवान/प्रतिदिन	३१०	३४०	३७४
९	कृषि मजदूर (खाना नखाएर)	प्रतिजवान/प्रतिदिन	३७०	४००	४४०
१०	प्रशासनिक र प्राविधिक कर्मचारी	प्रतिजवान/प्रतिदिन	नेपाल सरकारको शुरु मासिक तलब स्केललाई २६ दिनले भाग गरि आउने रकमलाई एक दिनको पारिश्रमिक निर्धारण गर्ने		

परामर्शदाता विशेषज्ञहरुको लागि (३० दिन भन्दा कम अवधिको लागि)

१	Highway Engineer/Transportation Engineer/Bridge Engineer	प्रतिजवान/प्रतिदिन	३५००	३५००	४०००
२	Geologist/Geo-Technical Enginner/Engineering/Geologist/Hydrologist	प्रतिजवान/प्रतिदिन	३५००	३५००	३५००
३	Environmentalist/Forest/Ecologist	प्रतिजवान/प्रतिदिन	३५००	३५००	३५००
४	Sociologist/Economist	प्रतिजवान/प्रतिदिन	३०००	३५००	३५००

श्रोत : जिल्ला प्राविधिक कार्यालय, बर्दिया

खण्ड ११ : कार्यालय तथा कर्मचारी सम्बन्धी विवरण

११.१ कार्यालय सम्बन्धी :

११.१.१ कार्यालयको परिचय, अवस्थिति

हाल राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय अन्तरगत रहेको केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको स्थापना तथ्याङ्क ऐन २०१५ बमोजिम वि.सं.२०१५ साल मार्ग १५ गते भएको हो । तथ्याङ्क ऐन २०१५ र नियमवली २०४१ मा व्यवस्था भए बमोजिम केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको कार्य सम्पादनमा सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्यले बाँके र बर्दिया गरी २जिल्ला कार्य क्षेत्र हुने गरी तथ्याङ्क कार्यालय बाँकेको स्थापना वि.सं. २०५० सालमा भएको हो । हाल तथ्याङ्क कार्यालय बाँके, बाँके जिल्लाको नेपालगञ्ज न. पा.- १३ स्थित भृकुटि नगरमा रहेको छ ।

तथ्याङ्क कार्यालयको स्थापना पछि स्थानीय स्तरमा केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागबाट सञ्चालन हुने गणना एवं सर्वेक्षणहरूमा सहयोगी भुमिका निभाउनुको अतिरिक्त त.का.को आफ्नै वार्षिक कार्यक्रम पनि सञ्चालन हुदै आएको छ । जिल्लास्तरमा यस कार्यालयले सेवाग्राही जनताहरूलाई सर्वसुलभ रूपमा निःशुल्क तथ्याङ्क सेवा उपलब्ध गराउदै आएको छ । कार्यालय स्थापना पश्चात स्थानीय स्तरमा तथ्याङ्कीय गतिविधिमा बृद्धि हुदै गएको छ ।

११.१.२ कार्यालयको काम :

केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको मातहतमा रहेको तथ्याङ्क कार्यालयको कार्यहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

- क) विभागबाट आफ्नो क्षेत्रमा सञ्चालन गरिने गणना एवं सर्वेक्षणमा संलग्न हुने ।
- ख) विभागबाट जिल्लास्तरमा सञ्चालन हुने तालिम कार्यमा सघाउ पुऱ्याउने र स्थानीय स्तरमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक पर्ने तालिम सञ्चालन गर्ने ।
- ग) विभागले जिल्लाबाट संकलन गर्न अन्हाएका सेकेण्डरी तथ्याङ्क संकलन गर्ने ।
- घ) जिल्लाको तथ्याङ्क प्रोफाइल तयार गर्ने ।
- ङ) जिल्ला विकासको निमित्त आवश्यक तथ्याङ्क उपलब्ध भए नभएको मूल्यांकन गर्ने ।
- च) जिल्लास्तरीय तथ्याङ्क विकास कार्यक्रम बनाई व केन्द्रमा पठाउने ।
- छ) वडा र गणना क्षेत्रको सिमाना,धरातल र घर परिवारको निर्दिष्ट स्थान छुट्याउने गरी नक्सांकन गर्ने ।
- ज) जिल्लास्तरीय तथ्याङ्कीय क्रियाकलापहरूको समन्वय गर्ने ।

११.२ कर्मचारी सम्बन्धी विवरण :

११.२.१ कर्मचारी दरबन्दी

सि.नं.	पद	सेवा, समूह	श्रेणी	पद संख्या	कैफियत
१	निर्देशक	आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, तथ्याङ्क	रा.प.द्वि.प्रा.	१	
२	तथ्याङ्क अधिकृत	आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, तथ्याङ्क	रा.प.तृ.प्रा.	१	
३	सुपरिवेक्षक	आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, तथ्याङ्क	रा.प.अन.प्र., प्रा.	३	
४	लेखापाल	प्रशासन, लेखा	रा.प.अन.प्र., लेखा	१	
५	गणक	आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, तथ्याङ्क	रा.प.अन.द्वि., प्रा.	३	
६	खरिदार	प्रशासन, सामान्य प्रशासन	रा.प.अन.द्वि., प्र.	२	
७	कार्यालय स.	प्रशासन, सामान्य प्रशासन	श्रेणी विहित	२	
जम्मा दरबन्दी				१३	

११.२.२ कर्मचारी पदपुर्तिको अवस्था

सि.नं.	पद	सेवा, समूह	श्रेणी	दरबन्दी	पदपुर्ति	रिक्त
१	निर्देशक	आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, तथ्याङ्क	रा.प.द्वि.प्रा.	१	१	०
२	तथ्याङ्क अधिकृत	आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, तथ्याङ्क	रा.प.तृ.प्रा.	१	१	०
३	सुपरिवेक्षक	आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, तथ्याङ्क	रा.प.अन.प्र., प्रा.	३	३	०
४	लेखापाल	प्रशासन, लेखा	रा.प.अन.प्र., लेखा	१	१	०
५	गणक	आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, तथ्याङ्क	रा.प.अन.द्वि., प्रा.	३	२	१
६	खरिदार	प्रशासन, सामान्य प्रशासन	रा.प.अन.द्वि., प्र.	२	२	०
७	कार्यालय स.	प्रशासन, सामान्य प्रशासन	श्रेणी विहिन	२	२	०
जम्मा दरबन्दी				१३	१२	१

अनुसूचि : १

बर्दिया जिल्लाको विस्तृत जनसांख्यिक विवरणहरू :

तालिका १ : स्वामित्वको आधारमा घरपरिवार विवरण

क्र.स.	गा.पा./ न.पा.	जम्मा	प्रयोग गरिएको घरको स्वामित्व / परिवार			
			आफ्नै	भाडामा	संस्थागत	अन्य
१	बढैयाताल गाउँपालिका	१०,३३३	१०,०३०	१६१	१३	१२९
२	बाँसगढी नगरपालिका	११,२१०	१०,७३६	३४१	१५	११८
३	बारबर्दिया नगरपालिका	१३,२६८	१३,०३०	१३३	४१	६४
४	गेरुवा गाउँपालिका	६,१३५	६,०८५	२५	९	१६
५	गुलरिया नगरपालिका	१३,०६४	१२,०९३	७७२	८६	११३
६	मधुवन नगरपालिका	९,५६९	९,२११	२४०	१९	९९
७	राजापुर नगरपालिका	१०,९१६	१०,५३२	१८३	३१	१७०
८	ठाकुरबाबा नगरपालिका	८,६५२	८,३५९	२१७	२४	५२
जम्मा		८३,१४७	८०,०७६	२,०७२	२३८	७६१

तालिका २ : घरको जगको बनावटको आधारमा घरपरिवार विवरण

क्र.स.	गा.पा./ न.पा.	जम्मा	प्रयोग गरिएको घरको जगको प्रकार					अनुत्तरीत
			माटोको जोडाई भएको ईट्टा/ढुङ्गा	सिमेन्टको जोडाई भएको ईट्टा/ढुङ्गा	पिलर सहितको ढलान	काठको खम्बा गाडेको	अन्य	
१	बढैयाताल गाउँपालिका	१०,३३३	३,८१९	८८२	२४६	२,९६४	२,३७७	४५
२	बाँसगढी नगरपालिका	११,२१०	५,०८४	१,१४९	४२३	३,१७४	१,३२३	५७
३	बारबर्दिया नगरपालिका	१३,२६८	६,३३२	७२७	११९	५,३१९	७२७	४४
४	गेरुवा गाउँपालिका	६,१३५	५१	४४३	६७	५,५६०	९	५
५	गुलरिया नगरपालिका	१३,०६४	५,६६४	१,६४९	१६३	४,५८२	९७३	३३
६	मधुवन नगरपालिका	९,५६९	२,८२७	१,६५०	२३२	४,६६२	१६०	३८
७	राजापुर नगरपालिका	१०,९१६	१७४	८३०	९२	९,५९४	२०६	२०
८	ठाकुरबाबा नगरपालिका	८,६५२	२,९९६	८६३	३१०	४,०७६	३८०	२७
जम्मा		८३,१४७	२६,९४७	८,१९३	१,६५२	३९,९३१	६,१५५	२६९

तालिका ३ : घरको बाहिरी गारोको बनावटको आधारमा घरपरिवार विवरण

क्र.स.	गा.पा./ न.पा.	जम्मा	घरको बाहिरी गारो						अनुत्तरीत
			माटोको जोडाई भएको ईट्टा/ढुङ्गा	सिमेन्टको जोडाई भएको ईट्टा/ढुङ्गा	काठ/फल्याक	बाँस	काँचो ईट्टा	अन्य	
१	बढैयाताल गाउँपालिका	१०,३३३	३,४६७	१,२४७	११४	६७५	१,८९२	२,८८९	४९
२	बाँसगढी नगरपालिका	११,२१०	४,०८९	१,६९१	६६५	९१२	३,०९७	६९४	६२
३	बारबर्दिया नगरपालिका	१३,२६८	६,२९५	६६१	२१७	३,५७२	८२७	१,६४७	४९
४	गेरुवा गाउँपालिका	६,१३५	५३	४९९	३२	२,७७९	१८	२,७४९	५
५	गुलरिया नगरपालिका	१३,०६४	४,३९०	२,७०३	२०८	३,८२४	८८७	१,०१९	३३
६	मधुवन नगरपालिका	९,५६९	२,९१२	१,९३४	६७६	१,४९४	६३१	१,८८०	४२
७	राजापुर नगरपालिका	१०,९१६	१८६	९१६	९८	३,३८७	२१	६,२८५	२३
८	ठाकुरबाबा नगरपालिका	८,६५२	२,५६८	१,१७६	५३	१,६३३	९९३	२,१९५	३४
जम्मा		८३,१४७	२३,९६०	१०,८२७	२,०६३	१८,२७६	८,३६६	१९,३५८	२९७

तालिका ४: घरको छानोको बनावटको आधारमा घरपरिवार विवरण

क्र.स.	गा.पा./न.पा.	जम्मा परिवार	घरको छानाको बनावटको प्रकार							
			खर/पारल/छुवाली	जस्ता/टिन/च्यादर	टायल/ढुङ्गा/खपडा/भिभंगटी	सिमेन्ट/ढलान	काठ/फल्याक	माटो	अन्य	अनुत्तरीत
१	बढैयाताल गाउँपालिका	१०,३३३	२,५४८	१,७०४	४,७५६	१,११६	१९	०	१२९	६१
२	बाँसगढी नगरपालिका	११,२१०	२,५३०	१,७८७	५,६१९	१,०६२	२८	०	११२	७२
३	बारबर्दिया नगरपालिका	१३,२६८	३,७१७	७१५	७,१८०	१,०९१	१९	०	४८८	५८
४	गेरुवा गाउँपालिका	६,१३५	२,२४१	२,१११	१,६००	१६०	५	०	४	१४
५	गुलरिया नगरपालिका	१३,०६४	२,७४१	७३१	६,७४३	२,७६२	२६	०	२०	४१
६	मधुवन नगरपालिका	९,५६९	१,६२१	७९६	६,१२६	९५३	१४	०	११	४८
७	राजापुर नगरपालिका	१०,९१६	३,५७१	५,५९२	१,२६५	४२८	२१	०	११	२८
८	ठाकुरवावा नगरपालिका	८,६५२	१,७१९	९२०	४,८८२	८५९	७	०	२३४	३१
जम्मा		८३,१४७	२०,६८८	१४,३५६	३८,१७१	८,४३१	१३९	०	१,००९	३५३

तालिका ५ : पिउनेपानीको स्रोतको आधारमा घरपरिवार विवरण

क्र.स.	गा.पा./न.पा.	जम्मा परिवार	पिउने पानीको स्रोत							
			धारा/पाइप	ट्यूबेल/हातेपम्प	ढाकिएको ईनार/कुवा	खुला ईनार/कुवा	मुलधारा	नदी/खोला	अन्य	अनुत्तरीत
१	बढैयाताल गाउँपालिका	१०,३३३	५८२	९,६८५	१५	७	६	१	२१	१६
२	बाँसगढी नगरपालिका	११,२१०	९३१	९,६०९	७८	२७	२४९	६१	२२०	३५
३	बारबर्दिया नगरपालिका	१३,२६८	१६७	१२,८६२	१७	३७	७	१	१४१	३६
४	गेरुवा गाउँपालिका	६,१३५	११९	५,८८६	१०	६	७	१८	८४	५
५	गुलरिया नगरपालिका	१३,०६४	२,२८३	१०,६३९	३५	३	२	२	८५	१५
६	मधुवन नगरपालिका	९,५६९	१,४७६	७,८२६	६	१०७	२	१५	११२	२५

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

क्र.स.	गा.पा./ न.पा.	जम्मा परिवार	पिउने पानीको स्रोत							
			धारा/प इप	ट्यूबेल/हा तेपम्म	ढाकिए को ईनार/ कुवा	खुला ईनार/ कुवा	मुलघ रा	नदी /खो ला	अन्य	अनुत्त रीत
७	राजापुर नगरपालिका	१०,९१६	३३४	१०,४६५	१०	२२	८	१	६०	१६
८	ठाकुरबाबा नगरपालिका	८,६५२	२९२	८,२१५	१९	१८	३	४	७५	२६
जम्मा		८३,१४७	६,१८४	७५,१८७	१९०	२२७	२८४	१०३	७९८	१७४

तालिका ६ : बत्ति बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने इन्धनको आधारमा घरपरिवार विवरण

क्र.स.	गा.पा./ न.पा.	जम्मा परिवार	इन्धनको प्रकार					
			बिजुली	मट्टितेल	गोबर ग्यास	सोलार	अन्य	अनुत्तरीत
१	बढैयाताल गाउँपालिका	१०,३३३	७,४४९	२,७००	३१	३२	१०४	१७
२	बाँसगढी नगरपालिका	११,२१०	७,७२०	२,२६९	२४	२६७	८९५	३५
३	बारबर्दिया नगरपालिका	१३,२६८	८,०५७	१,४०८	२४	१५८	३,५८५	३६
४	गेरुवा गाउँपालिका	६,१३५	३,४३४	१,४८६	२६	५११	६७२	६
५	गुलरिया नगरपालिका	१३,०६४	७,५७४	५,१४०	३१	३९	२६३	१७
६	मधुवन नगरपालिका	९,५६९	५,८९०	६३१	१६	८२७	२,१७९	२६
७	राजापुर नगरपालिका	१०,९१६	६,८१६	३,६१७	४०	३३४	९३	१६
८	ठाकुरबाबा नगरपालिका	८,६५२	५,०९५	१,६१८	२१	२५६	१,६३६	२६
जम्मा		८३,१४७	५२,०३५	१८,८६९	२१३	२,४२४	९,४२७	१७९

तालिका ७ : खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धनको आधारमा घरपरिवार विवरण

क्र.स.	गा.पा./ न.पा.	जम्मा परिवार	इन्धनको प्रकार							
			काठ/दा उरा	मट्टि तेल	एल पी ग्यास	गुईठा/ गोहरा	गोबर ग्यास	बि जु ली	अन्य	अनुत्तरीत
१	बढैयाताल गाउँपालिका	१०,३३३	८,६३०	५३	५४७	१९६	८७४	१	१५	१७
२	बाँसगढी नगरपालिका	११,२१०	१०,०३४	३२	४२४	१८	६५६	०	११	३५
३	बारबर्दिया नगरपालिका	१३,२६८	१२,१८५	४२	१७६	२७	७८८	१	१२	३७
४	गेरुवा गाउँपालिका	६,१३५	५,४०४	२०	३९	३१	६३३	२	०	६
५	गुलरिया	१३,०६४	१०,६२४	१२५	१,४५५	४२५	३७८	१०	३०	१७

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

क्र.स.	गा.पा./ न.पा.	जम्मा परिवार	इन्धनको प्रकार							अनुत्तरीत
			काठ/दा उरा	मट्टि तेल	एल पी ग्यास	गुईठा/ गोहरा	गोबर ग्यास	बिजुली	अन्य	
	नगरपालिका									
६	मधुवन नगरपालिका	९,५६९	८,४६५	२२	४५०	१७	५८२	२	५	२६
७	राजापुर नगरपालिका	१०,९१६	९,७९५	४९	२६१	११४	६७४	१	६	१६
८	ठाकुरबाबा नगरपालिका	८,६५२	७,७३६	२७	३००	१३	५४०	१	९	२६
	जम्मा	८३,१४७	७२,८७३	३७०	३,६५२	८४१	५,१२५	१८	८८	१८०

तालिका ८ : परिवारले प्रयोग गर्ने चर्पीको आधारमा घरपरिवार विवरण

क्र.स.	गा.पा./ न.पा.	जम्मा परिवार	चर्पी नै नभएको	चर्पीको प्रकार		
				फलस भएको	साधारण	अनुत्तरीत
१	बढैयाताल गाउँपालिका	१०,३३३	५,३४७	२,०२७	२,९४३	१६
२	बाँसगढी नगरपालिका	११,२१०	६,७६२	१,६८६	२,७२७	३५
३	बारबर्दिया नगरपालिका	१३,२६८	६,२४०	२,९७१	४,०२१	३६
४	गेरुवा गाउँपालिका	६,१३५	३,७५४	९००	१,४७५	६
५	गुलरिया नगरपालिका	१३,०६४	७,१२७	२,७६१	३,१५९	१७
६	मधुवन नगरपालिका	९,५६९	२,५६७	२,३६८	४,६०९	२५
७	राजापुर नगरपालिका	१०,९१६	७,०६४	१,४४०	२,३९६	१६
८	ठाकुरबाबा नगरपालिका	८,६५२	३,८२२	२,३०६	२,४९९	२५
	जम्मा	८३,१४७	४२,६८३	१६,४५९	२३,८२९	१७६

तालिका ९ : घरपरिवारले प्रयोग गर्ने सुविधाहरूको आधारमा घरपरिवार विवरण

क्र.स.	गा.पा./ न.पा.	जम्मा परिवार	कुनै पनि सुविधा नभएको	कम्पिता एउटा सुविधा भएको	सुविधाहरू												
					रेडियो	टेलीभिजन	केबल टेलीभिजन	कम्प्यूटर	इन्टरनेट	टेलिफोन	मोबाइल फोन	मोटर	मोटर साइकल	साइकल	अन्य सवारी साधन	रेफ्रिजेरेटर	अनुत्तरीत
१	बढैयाताल गाउँपालिका	१०,३३३	९७०	९,२५२	४,८४९	३,९४८	४५७	१४६	३९	१०६	६,३२७	४२	५८१	८,०६०	८६	२५३	१११
२	बाँसगढी नगरपालिका	११,२१०	९४७	१०,१२७	५,५८९	३,२८६	४८७	२०४	५६	३२९	७,०७६	६२	४०१	८,३८१	२६४	१९९	१३६
३	बारबर्दिया नगरपालिका	१३,२६८	९५१	१२,१८२	६,३७८	२,७४१	३७५	१४७	२५	१७१	८,४७४	३३	४१३	१०,७३०	६२१	१४३	१३५
४	गेरुवा गाउँपालिका	६,१३५	७३६	५,३७०	३,४७६	१,५५१	१२५	५४	३	१३६	३,६७१	७	१७५	४,०१८	१०	२९	२९
५	गुलरिया नगरपालिका	१३,०६४	१,४४०	११,४८७	४,८५२	३,४३३	१,५५६	४१७	१५७	७५५	७,२५८	१८६	९१७	९,७७७	१८८	६८८	१३७
६	मधुवन नगरपालिका	९,५६९	५५६	८,९०७	४,९२८	३,१२२	३६९	१२७	३३	२९७	६,२३०	२४	३७०	७,७३६	१०४	२९३	१०६
७	राजापुर नगरपालिका	१०,९१६	१,३२४	९,४५०	४,८०६	३,०११	५०२	१५१	३४	१५९	६,७९४	२३	३८८	७,५६२	७८	१५७	१४२
८	ठाकुरबाबा नगरपालिका	८,६५२	६४३	७,८६९	४,५७१	२,११९	३२९	१७१	५९	१३०	५,५७१	३४	३५८	६,५३६	७६	१४८	१४८
	जम्मा	८३,१४७	७,५६७	७४,६३६	३९,४४९	२३,२११	४,२००	१,४१७	४०६	२,०४३	५१,४०१	४११	३,६०३	६२,८००	१,४२७	१,९१०	९,४४

तालिका १० : अनुपस्थित जनसंख्याको विवरण

क्र.स.	गा.पा./ न.पा.	जम्मा परिवार	अनुपस्थित घरपरिवार संख्या	अनुपस्थित जनसंख्या			अनुत्तरीत
				जम्मा	पुरुष	महिला	
१	बढैयाताल गाउँपालिका	१०,३३३	३,१४६	४,२८९	३,७८१	५०८	०
२	बाँसगढी नगरपालिका	११,२१०	२,८५४	३,८३४	३,२५०	५८४	०
३	बारबर्दिया नगरपालिका	१३,२६८	२,३६०	३,२४२	२,८५७	३८५	०
४	गेरुवा गाउँपालिका	६,१३५	१,३८८	२,०४४	१,७७५	२६९	०
५	गुलरिया नगरपालिका	१३,०६४	१,६९८	२,३१०	२,००५	३०५	०
६	मधुवन नगरपालिका	९,५६९	३,१०३	४,३९९	३,७६७	६३२	०
७	राजापुर नगरपालिका	१०,९१६	१,६२३	२,५३०	२,१५५	३७५	०
८	ठाकुरबाबा नगरपालिका	८,६५२	१,७९४	२,३९६	२,१२९	२६७	०
जम्मा		८३,१४७	१७,९६६	२५,०४४	२१,७१९	३,३२५	०

तालिका ११. बर्दिया जिल्लाको विभिन्न गाउँपालिका तथा नगरपालिको घरपरिवार संख्या, जनसंख्या जन घनत्व तथा लिङ्ग अनुपात :

क्र.स.	गाउँपालिका /नगरपालिका	घरपरिवार	जनसंख्या			औषत परिवार आकार	लिङ्ग अनुपात	जन घनत्व
			जम्मा	पुरुष	महिला			
१	बढैयाताल गाउँपालिका	१०,३३३	४७,८६८	२२,२९६	२५,५७२	४.६३	८७.१९	४१५.५६
२	बाँसगढी नगरपालिका	११,२१०	५५,८७५	२६,३०२	२९,५७३	४.९८	८८.९४	२७१.१३
३	बारबर्दिया नगरपालिका	१३,२६८	६८,०१२	३२,६७३	३५,३३९	५.१३	९२.४६	३००.८२
४	गेरुवा गाउँपालिका	६,१३५	३४,८७१	१६,४३४	१८,४३७	५.६८	८९.१४	४४४.७३
५	गुलरिया नगरपालिका	१३,०६४	६६,६७९	३३,४२७	३३,२५२	५.१०	१००.५३	५६४.०७
६	मधुवन नगरपालिका	९,५६९	४६,४३७	२१,५०३	२४,९३४	४.८५	८६.२४	३५७.९५
७	राजापुर नगरपालिका	१०,९१६	५९,५५३	२८,९२१	३०,६३२	५.४६	९४.४१	४६८.६३
८	ठाकुरबाबा नगरपालिका	८,६५२	४४,३१६	२०,७६४	२३,५५२	५.१२	८८.१६	४२३.७९
संस्थागत		२९	२,९६५	२,७६०	२०५			
जम्मा		८३,१७६	४२६,५७६	२०५,०८०	२२१,४९६	५.१३	९२.५९	

तालिका १२ : अपाङ्गताको आधारमा जनसंख्या विवरण

सि. न.	गा.पा. / न.पा.	लिंग	जम्मा	अपाङ्गता नभएको	अपाङ्गताको प्रकार							
					शारीरिक अपाङ्गता	दृष्टि सम्बन्धि अपाङ्गता	सुनाई सम्बन्धि अपाङ्गता	श्रवण दृष्टिविहिन	स्वर बोलाइ सम्बन्धि अपाङ्गता	मानसिक अपाङ्गता	बौद्धिक अपाङ्गता	बहु अपाङ्गता
१	बर्दिया जिल्ला	जम्मा	४२६,५७६	४१८,३७९	२,६९८	१,८७१	१,३३७	१७४	८३९	५०४	२२४	५५०
		पुरुष	२०५,०८०	२००,७०३	१,५६४	८८८	६७८	८८	४६८	२७९	१२३	२८९
		महिला	२२१,४९६	२१७,६७६	१,१३४	९८३	६५९	८६	३७१	२२५	१०१	२६१
२	बढैयाताल गाउँपालिका	जम्मा	४७,८६८	४६,९३७	२९७	२०२	१५६	१५	१०४	५४	४०	६३
		पुरुष	२२,२९६	२१,७८८	१७०	९४	८०	९	६२	३६	२५	३२
		महिला	२५,५७२	२५,१४९	१२७	१०८	७६	६	४२	१८	१५	३१
३	बाँसगढी नगरपालिका	जम्मा	५५,८७५	५४,८३०	३५५	१९६	१५८	३९	११०	८०	३३	७४
		पुरुष	२६,३०२	२५,७३५	२०६	९९	८२	२०	६९	४४	२०	२७
		महिला	२९,५७३	२९,०९५	१४९	९७	७६	१९	४१	३६	१३	४७
४	बारबर्दिया नगरपालिका	जम्मा	६८,०१२	६६,३६८	५२८	४३६	२६६	३९	१५५	८०	४१	९९
		पुरुष	३२,६७३	३१,७९८	३०८	२०९	१२९	१७	९५	४२	१८	५७
		महिला	३५,३३९	३४,५७०	२२०	२२७	१३७	२२	६०	३८	२३	४२
५	गेरुवा गाउँपालिका	जम्मा	३४,८७१	३४,२६६	१८३	१३६	१०८	७	७३	३०	१३	५५
		पुरुष	१६,४३४	१६,११७	१०४	६२	५५	३	४३	१४	७	२९
		महिला	१८,४३७	१८,१४९	७९	७४	५३	४	३०	१६	६	२६
६	गुलरिया नगरपालिका	जम्मा	६६,६७९	६५,५८३	३८६	२८४	१४८	३०	९९	७५	३०	४४
		पुरुष	३३,४२७	३२,८१५	२२७	१५१	८१	१५	५३	४२	१९	२४
		महिला	३३,२५२	३२,७६८	१५९	१३३	६७	१५	४६	३३	११	२०
७	मधुवन	जम्मा	४६,४३७	४५,३९०	३०८	२७८	१७८	१५	१०५	६६	२३	७४

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

सि. न.	गा.पा. / न.पा.	लिंग	जम्मा	अपाङ्गता नभएको	अपाङ्गताको प्रकार							
					शारीरिक अपाङ्गता	दृष्टि सम्बन्धि अपाङ्गता	सुनाई सम्बन्धि अपाङ्गता	श्रवण दृष्टिविहिन	स्वर बोलाइ सम्बन्धि अपाङ्गता	मानसिक अपाङ्गता	बौद्धिक अपाङ्गता	बहु अपाङ्गता
	नगरपालिका	पुरुष	२१,५०३	२१,०१२	१८०	१०८	८४	८	४०	२८	९	३४
		महिला	२४,९३४	२४,३७८	१२८	१७०	९४	७	६५	३८	१४	४०
८	राजापुर नगरपालिका	जम्मा	५९,५५३	५८,८०२	२४६	१५२	११२	१५	८२	६०	२१	६३
		पुरुष	२८,९२१	२८,५१०	१४१	७२	६१	९	४१	३८	१०	३९
		महिला	३०,६३२	३०,२९२	१०५	८०	५१	६	४१	२२	११	२४
९	ठाकुरबाबा नगरपालिका	जम्मा	४४,३१६	४३,२८२	३९२	१८६	१८१	१४	१११	५८	१४	७८
		पुरुष	२०,७६४	२०,१९४	२२७	९२	८८	७	६५	३५	९	४७
		महिला	२३,५५२	२३,०८८	१६५	९४	९३	७	४६	२३	५	३१
१०	संस्थागत	जम्मा	२,९६५	२,९२१	३	१	३०	०	०	१	९	०
		पुरुष	२,७६०	२,७३४	१	१	१८	०	०	०	६	०
		महिला	२०५	१८७	२	०	१२	०	०	१	३	०

तालिका १३. गा.पा./ न.पा. अनुसार ५ वर्ष उमेर समुहको लिङ्ग अनुसारको जनसंख्या

सि. न.	जिल्ला, गा.पा. / न.पा.	लिंग	जम्मा	उमेर समुह																
				००-०४	०५-०९	१०-१४	१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९	५०-५४	५५-५९	६०-६४	६५-६९	७०-७४	७५ +	
१	बर्दिया जिल्ला	जम्मा	४२६,५७६	३८,९३३	४८,८३८	५८,९८९	६३,०९५	६९,७८७	७४,९३३	८०,०२४	८६,०४७	९२,८५९	९८,६०१	१०४,०४७	११०,२५८	११६,३८४	१२२,५०१	१२८,६२९	१३४,७५९	
		पुरुष	२०५,०८०	१९,९३१	२४,७९७	२९,७०१	३४,९८८	३९,८४२	४५,३३५	५०,४९७	५६,२८१	६२,०७०	६७,३४५	७२,९२७	७८,६०९	८४,३८९	९०,१६९	९६,०२०	१०१,८५९	१०७,६०९
		महिला	२२१,४९६	१९,००२	२४,०४१	२९,२८८	२८,१०७	२९,९४५	३९,४९८	३५,५२७	३३,७६६	३६,७८९	३६,८३२	३६,६५६	३६,१२८	३६,८६९	३६,९०३	३६,४८१	३६,४३२	३६,४४५
२	बैदियाताल गाउँपालिका	जम्मा	४७,८६८	४,५३७	५,५३२	६,४७५	७,४८५	८,०८५	९,०९२	९,९१९	१०,९१९	११,९१९	१२,९१९	१३,९१९	१४,९१९	१५,९१९	१६,९१९	१७,९१९	१८,९१९	
		पुरुष	२२,२९६	२,३१४	२,८२४	३,२५४	३,४८५	३,६१६	३,७४७	३,८७८	३,९९९	४,१३०	४,२६१	४,३९२	४,५२३	४,६५४	४,७८५	४,९१६	५,०४७	५,१७८
		महिला	२५,५७२	२,२२३	२,७०८	३,२२१	३,६००	३,४७६	३,३९६	३,२४१	३,१९९	३,१९९	३,१९९	३,१९९	३,१९९	३,१९९	३,१९९	३,१९९	३,१९९	३,१९९
३	बाँसगढी	जम्मा	५५,८७५	५,२५९	६,६९०	७,९४१	९,९१४	११,८८८	१३,८६१	१५,८३४	१७,८०७	१९,७८०	२१,७५३	२३,७२६	२५,६९९	२७,६७२	२९,६४५	३१,६१८	३३,५९१	

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

सि. न.	जिल्ला, गा.पा. / न.पा. नगरपालिका	लिंग	जम्मा	उमेर समूह																		
				००-०४	०५-०९	१०-१४	१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९	५०-५४	५५-५९	६०-६४	६५-६९	७०-७४	७५ +			
४	बारबर्दिया नगरपालिका	जम्मा	६८,०१२	६,३१२	७,६४९	९,१६७	८,८०७	६,६२२	५,४२२	४,४७८	४,१७३	३,६५७	३,०६०	२,११८	१,९५२	१,७६५	१,३६४	८२१	६४७	३११		
		पुरुष	३२,६७३	३,२४४	३,८०६	४,५५३	४,१०५	२,८५२	२,३४५	२,०३८	२,०२४	१,६५५	१,६०५	१,०५५	९९६	८८०	७२९	४४४	३४२	२९७	२९७	
		महिला	३५,३३९	३,०६८	३,८४३	४,२५४	४,७०२	३,७७०	३,०७७	२,४३८	२,१५४	२,००२	१,४५५	१,०६३	९५६	८८५	६३५	३७३	३७३	३७३	३१४	३१४
५	गेरुवा गाउँपालिका	जम्मा	३४,८७१	२,९८५	३,९२६	५,०७४	४,६२२	३,३२०	२,८२५	२,२९३	२,१२३	१,७८४	१,४४७	१,०९३	९९९	९२६	६६५	४४०	३६९	२८७	१८७	
		पुरुष	१६,४३४	१,५२३	२,०२३	२,४५४	२,११९	१,३७२	१,२६९	९९६	१,००५	८०७	७१०	५२५	४७३	४२५	३१९	२२७	१८७	१८७	१८७	१८७
		महिला	१८,४३७	१,४६२	१,९०३	२,६२०	२,५०३	१,९४८	१,५५६	१,२९७	१,११८	९७७	७७७	५६८	५२०	५०१	३४६	२१३	१८०	१८०	१८०	१८०
६	गुलरिया नगरपालिका	जम्मा	६६,६७९	६,४३२	८,५२९	९,४१८	७,५९६	५,८५१	५,२२३	४,५१२	४,२७१	३,५०४	२,८०६	२,१७४	१,७७४	१,६७७	१,३३०	८५०	७३२	५३२	५३२	
		पुरुष	३३,४२७	३,३३८	४,३७३	४,७९१	३,८०५	२,६४६	२,४२५	२,१२१	२,१२१	१,८०४	१,४४१	१,१९३	९१४	८४४	७४७	४७३	४७३	३९१	३९१	३९१
		महिला	३३,२५२	३,०९४	४,१५६	४,६२७	३,७९१	३,२०५	२,७९६	२,३९१	२,३९१	१,७००	१,३६५	९८१	८६०	८३३	५८३	३७७	३७७	३७७	३७७	३७७
७	मधुवन नगरपालिका	जम्मा	४६,४३७	४,४१७	५,३९३	६,४०६	५,८२३	४,२४१	३,६३८	२,७५२	२,८१८	२,४१३	१,९९४	१,६१०	१,४२७	१,३५३	९७२	५९५	५८५	५८५	५८५	
		पुरुष	२१,५०३	२,२५५	२,७४३	३,२२७	२,६५२	१,५८९	१,४०६	१,१२८	१,१७५	१,१६७	९४४	७८०	६७४	६४८	५०९	२९९	२९९	२९९	२९९	
		महिला	२४,९३४	२,१६२	२,६५०	३,१७९	३,१७१	२,६५२	२,२२३	१,६२४	१,६४३	१,२४६	१,०५०	८३०	७५३	७०५	४६३	२९६	२९६	२९६	२९६	२९६
८	राजापुर नगरपालिका	जम्मा	५९,५५३	४,८१५	५,९९३	७,८५४	७,८१४	६,०२३	५,३४८	४,०६९	३,६८८	३,४७५	२,७९४	१,९६५	१,७२२	१,४५५	१,२१३	७३८	५८७	५८७	५८७	
		पुरुष	२८,९२१	२,३९७	३,१०८	३,९४२	३,७१६	२,६६२	२,५३२	१,९३९	१,७९१	१,६५३	१,४०४	९६६	८३८	६६३	६१५	३८२	३१३	३१३	३१३	
		महिला	३०,६३२	२,४१८	२,८८५	३,९१२	४,०९८	३,३६१	२,८१६	२,१३०	१,८९७	१,८२२	१,३९०	९९९	८८४	७९२	५९८	३५६	२७४	२७४	२७४	
९	ठाकुरवावा नगरपालिका	जम्मा	४४,३१६	४,१८४	५,०६८	६,४९४	५,९४०	४,०८१	३,२५९	२,७९१	२,५६७	२,३५२	१,९२९	१,४०८	१,२०३	१,१३२	८७५	५४३	४९०	४९०	४९०	
		पुरुष	२०,७६४	२,१३८	२,५४७	३,३५५	२,७९९	१,५९७	१,२३७	१,१२५	१,१६२	१,०५४	९४९	७०४	५८४	५३७	४५२	२७५	२४६	२४६	२४६	
		महिला	२३,५५२	२,०४६	२,५२१	३,१३९	३,१४१	२,४८४	२,०२२	१,६६६	१,४०५	१,२९८	९८०	७०४	६१६	५९५	४२३	२६८	२४४	२४४	२४४	
१०	संस्थागत	जम्मा	२,९६५	१२	५	१६०	९४	६७६	१,२१५	३६६	१७९	११२	३५	१४	१०	५	३	०	०	०	०	
		पुरुष	२,७६०	४	३३	९४	५७	६५९	१,१९२	३६१	१७०	१०५	३५	१२	८	३	३	०	०	०	०	
		महिला	२०५	८	२७	६६	३७	१७	२३	५	९	७	०	२	२	२	२	२	२	२	२	

तालिका १४: ५ वर्ष वा सो भन्दा माथीको जनसंख्याको शैक्षिक स्थिति

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

सि.न.	जिल्ला, गा.पा / न.पा.	लिंग	५ वर्ष वा सो भन्दा माथीको जम्मा जनसंख्या	शैक्षिक स्थिति			अनुत्तरित	साक्षरता प्रतिशत
				पढ्न र लेख्न जान्ने	पढ्न मात्र जान्ने	पढ्न लेख्न दुवै नजान्ने		
१	बर्दिया जिल्ला	जम्मा	३८७,६२३	२५३,४८४	७,२६८	१२६,७७२	९९	६५.३९
		पुरुष	१८५,१४९	१३६,१५३	३,२५९	४५,७०५	३२	७३.५४
		महिला	२०२,४७४	११७,३३१	४,००९	८१,०६७	६७	५७.९५
२	बढैयाताल गाउँपालिका	जम्मा	४३,३३१	२८,७०९	१,००३	१३,६१९	१२	६६.२६
		पुरुष	१९,९८२	१४,८०३	४४७	४,७२६	६	७४.०८
		महिला	२३,३४९	१३,९०६	५५६	८,८९३	६	५९.५६
३	बाँसगढी नगरपालिका	जम्मा	५०,६१६	३३,५८५	१,२३५	१५,७९६	२८	६६.३५
		पुरुष	२३,५८४	१७,६४३	५१३	५,४२०	८	७४.८१
		महिला	२७,०३२	१५,९४२	७२२	१०,३७६	२०	५८.९७
४	बारबर्दिया नगरपालिका	जम्मा	६१,७००	४०,३७४	१,२०१	२०,११५	१०	६५.४४
		पुरुष	२९,४२९	२१,६३५	५०६	७,२८८	३	७३.५२
		महिला	३२,२७१	१८,७३९	६९५	१२,८२७	७	५८.०७
५	गेरुवा गाउँपालिका	जम्मा	३१,८८६	२०,९९३	२९१	१०,५९७	५	६५.८४
		पुरुष	१४,९११	११,१४८	१३८	३,६२३	२	७४.७६
		महिला	१६,९७५	९,८४५	१५३	६,९७४	३	५८.००
६	गुलरिया नगरपालिका	जम्मा	६०,२४७	३५,८३२	१,४९०	२२,९२५	१९	५९.४८
		पुरुष	३०,०८९	२०,११०	७३२	९,२४०	७	६६.८४
		महिला	३०,१५८	१५,७२२	७५८	१३,६८५	१२	५२.१३
७	मधुवन नगरपालिका	जम्मा	४२,०२०	२८,४१९	६५४	१२,९४७	६	६७.६३
		पुरुष	१९,२४८	१४,४५८	२९५	४,४९४	१	७५.११
		महिला	२२,७७२	१३,९६१	३५९	८,४५३	५	६१.३१
८	राजापुर नगरपालिका	जम्मा	५४,७३८	३५,४६२	७५८	१८,५१८	१२	६४.७८
		पुरुष	२६,५२४	१९,३७९	३४८	६,७९४	३	७३.०६
		महिला	२८,२१४	१६,०८३	४१०	११,७२४	९	५७.००
९	ठाकुरबाबा नगरपालिका	जम्मा	४०,१३२	२७,२७९	६३०	१२,२२३	७	६७.९७

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

सि.न.	जिल्ला, गा.पा / न.पा.	लिंग	५ वर्ष वा सो भन्दा माथीको जम्मा जनसंख्या	शैक्षिक स्थिति			अनुत्तरित	साक्षरता प्रतिशत
				पढ्न र लेख्न जान्ने	पढ्न मात्र जान्ने	पढ्न लेख्न दुवै नजान्ने		
		पुरुष	१८,६२६	१४,३१०	२७९	४,०३५	२	७६.८३
		महिला	२१,५०६	१२,९६९	३५१	८,१८६	५	६०.३०
१०	संस्थागत	जम्मा	२,९५३	२,८३१	६	११६	०	९५.८७
		पुरुष	२,७५६	२,६६७	१	८८	०	९६.७७
		महिला	१९७	१६४	५	२८	०	८३.२५

तालिका १५ : ५ वर्ष वा सो भन्दा माथीका साक्षर जनसंख्याले उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक योग्यताको तहगत विवरण

सि.न.	गा.पा./ न.पा.	लिंग	जम्मा	उत्तिर्ण गरेको तह										अनौपचारिक शिक्षा	तह उल्लेख नभएको
				पुर्वप्राथमिक	प्राथमिक (१-५)	निम्न माध्यमिक (६-८)	माध्यमिक (९-१०)	S.L.C. र सो सरह	प्रमाणपत्र तह र सो सरह	स्नातक वा सो सरह	स्नातकोत्तर वा सो सरह	अन्य			
१	बर्दिया जिल्ला	जम्मा	२६०,५५३	१३,४६३	१११,१०८	६२,६६८	२६,९९१	२०,२२९	८,८८७	२,५१५	६१७	२१४	१३,५९२	२६९	
		पुरुष	१३९,७६६	७,१५६	५९,६६६	३३,१९०	१५,१२१	११,६०३	५,३२७	१,८१२	५३०	१४५	५,०८७	१२९	
		महिला	१२०,७८७	६,३०७	५१,४४२	२९,४७८	११,८७०	८,६२६	३,५६०	७०३	८७	६९	८,५०५	१४०	
२	बढैयाताल गाउँपालिका	जम्मा	२९,५८४	१,५५४	१२,१६९	७,२८२	३,४५२	२,२८६	१,०२७	२३८	४५	२९	१,४५२	५०	
		पुरुष	१५,२५२	८७४	६,३९०	३,६२०	१,८०४	१,२३०	५६६	१७१	३९	१८	५१८	२२	
		महिला	१४,३३२	६८०	५,७७९	३,६६२	१,६४८	१,०५६	४६१	६७	६	११	९३४	२८	
३	बाँसगढी नगरपालिका	जम्मा	३४,५३८	१,७७०	१४,९५७	८,८०४	३,७५२	२,७५०	१,०७२	२५७	५९	१५	१,०२५	७७	
		पुरुष	१८,१३३	९५२	७,८४६	४,५१४	२,००६	१,५१५	६३०	१८३	५३	४	३९१	३९	
		महिला	१६,४०५	८१८	७,१११	४,२९०	१,७४६	१,२३५	४४२	७४	६	११	६३४	३८	
४	वारबर्दिया नगरपालिका	जम्मा	४१,५९८	२,६८३	१७,४७३	१०,१९३	४,०८२	२,९१२	१,०६८	२४०	६८	५१	२,७९८	३०	
		पुरुष	२२,२६२	१,४०३	९,३७३	५,४१४	२,३७६	१,७२५	६८७	१७९	६१	३७	९९४	१३	
		महिला	१९,३३६	१,२८०	८,१००	४,७७९	१,७०६	१,१८७	३८१	६१	७	१४	१,८०४	१७	
५	गेरुवा	जम्मा	२१,४८५	१,१६६	९,१०८	५,२९२	२,२३७	१,७३७	६६३	१३९	३५	१,०८८	१०		

सि. न.	गा.पा./ न.पा.	लिंग	जम्मा	उत्तिर्ण गरेको तह										अनौपचारिक शिक्षा	तह उल्लेख नभएको
				पूर्वप्राथमिक	प्राथमिक (१-५)	निम्न माध्यमिक (६-८)	माध्यमिक (९-१०)	S.L.C. र सो सरह	प्रमाणपत्र तह र सो सरह	स्नातक वा सो सरह	स्नातकोत्तर वा सो सरह	अन्य			
	गाउँपालिका	पुरुष	११,३९५	६१९	४,८३६	२,७६४	१,२९६	९५०	४०७	१०२	२९	७	३७८	७	
		महिला	१०,०९०	५४७	४,२७२	२,५२८	९४१	७८७	२५६	३७	६	३	७१०	३	
६	गुलरिया नगरपालिका	जम्मा	३७,०७४	१,७२३	१८,६१६	७,१८९	३,०३७	२,४७७	१,८१९	७५३	२१२	५४	१,१५०	४४	
		पुरुष	२०,७४३	९१२	१०,४१९	४,०७१	१,७१०	१,४०९	१,०४४	५२३	१६९	४१	४२७	१८	
		महिला	१६,३३१	८११	८,१९७	३,११८	१,३२७	१,०६८	७७५	२३०	४३	१३	७२३	२६	
७	मधुवन नगरपालिका	जम्मा	२९,२९७	१,४५४	१२,२३४	७,२८५	२,९८३	२,२५८	८३८	२२६	५६	१९	१,९१४	३०	
		पुरुष	१४,९२०	७६०	६,२९५	३,६२२	१,५२२	१,२३९	४७३	१७२	५२	१२	७५७	१६	
		महिला	१४,३७७	६९४	५,९३९	३,६६३	१,४६१	१,०१९	३६५	५४	४	७	१,१५७	१४	
८	राजापुर नगरपालिका	जम्मा	३६,२२५	१,५५८	१५,१३९	८,८०४	३,८५७	२,७३६	१,०८१	३६३	६७	२५	२,५७५	२०	
		पुरुष	१९,७६६	८२७	८,२७६	४,७५४	२,२२९	१,६०७	७२१	२५३	५७	२०	१,०१३	९	
		महिला	१६,४५९	७३१	६,८६३	४,०५०	१,६२८	१,१२९	३६०	११०	१०	५	१,५६२	११	
९	ठाकुरबाबा नगरपालिका	जम्मा	२७,९०६	१,५३७	१०,९८५	६,८०८	३,१०५	२,४४८	१,१७६	२६७	७३	८	१,४९१	८	
		पुरुष	१४,६२०	७९७	५,८६७	३,४६३	१,७१२	१,३१७	६६०	१९९	६८	३	५२९	५	
		महिला	१३,२८६	७४०	५,११८	३,३४५	१,३९३	१,१३१	५१६	६८	५	५	९६२	३	
१०	संस्थागत	जम्मा	२,८४६	१८	४२७	१,०११	४८६	६२५	१४३	३२	२	३	९९	०	
		पुरुष	२,६७५	१२	३६४	९६८	४६६	६११	१३९	३०	२	३	८०	०	
		महिला	१७१	६	६३	४३	२०	१४	४	२	०	०	१९	०	

तालिका १६. विद्यालय भर्नाको आधारमा ५-२५ वर्षको लिंग अनुसारको जनसंख्या

सि.न.	गा.पा./ न.पा.	५ देखि २५ वर्ष सम्मको जनसंख्या	हाल स्कुल गई रहेको	हाल स्कुल नगई रहेको	उल्लेख नभएको
-------	---------------	--------------------------------	--------------------	---------------------	--------------

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

		जनसंख्या		जनसंख्या		जनसंख्या			
		पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला		
१	बढैयाताल गाउँपालिका	९,४६६	१०,९८८	७,१९२	७,२१०	२,२१०	३,६५७	६४	१२१
२	बाँसगढी नगरपालिका	११,६१२	१३,२५६	८,९२७	९,११४	२,४९१	३,८३६	१९४	३०६
३	बारबर्दिया नगरपालिका	१४,३९२	१६,४६८	१०,७९८	११,३२२	३,५१०	५,०३२	८४	११४
४	गेरुवा गाउँपालिका	७,३८२	८,५०५	५,६३४	६,०६९	१,७९९	२,३९४	२९	४२
५	गुलरिया नगरपालिका	१५,१३०	१५,४६२	१०,०६२	९,४३५	४,९६९	५,९२८	९९	९९
६	मधुवन नगरपालिका	९,४९६	११,२१३	७,३३५	७,५५३	२,०९४	३,५७०	६७	९०
७	राजापुर नगरपालिका	१२,६३७	१३,८०६	८,९७९	९,१९३	३,६०३	४,५१७	५५	९६
८	ठाकुरबाबा नगरपालिका	९,२४५	१०,५१३	७,३७२	७,५०१	१,८४४	२,९७७	२९	३५
९	संस्थागत	८२१	१३७	१६३	१२०	६५५	१५	३	२
जम्मा		९०,१८१	१००,३४८	६६,४६२	६७,५१७	२३,०१५	३१,९२६	६२४	९०५

तालिका १७ : ५ वर्ष वा सो भन्दा माथिका साक्षर जनसंख्याले उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक योग्यताको तहगत विवरण

सि.न.	क्षेत्र	लिंग	जम्मा	उत्तिर्ण गरेको तह									अनौपचारिक शिक्षा	तह उल्लेख नभएको
				पुर्वप्राथमिक	प्राथमिक (१-५)	निम्न माध्यमिक (६-८)	माध्यमिक (९-१०)	S.L.C. र सो सरह	प्रमाणपत्र तह र सो सरह	स्नातक वा सो सरह	स्नातकोत्तर वा सो सरह	अन्य		
१	बर्दिया जिल्ला	जम्मा	२६०,५५३	१३,४६३	१११,१०८	६२,६६८	२६,९९१	२०,२२९	८,८८७	२,५१५	६१७	२१४	१३,५९२	२६९
		पुरुष	१३९,७६६	७,१५६	५९,६६६	३३,१९०	१५,१२१	११,६०३	५,३२७	१,८१२	५३०	१४५	५,०८७	१२९
		महिला	१२०,७८७	६,३०७	५१,४४२	२९,४७८	११,८७०	८,६२६	३,५६०	७०३	८७	६९	८,५०५	१४०
२	बढैयाताल गाउँपालिका	जम्मा	२९,५८४	१,५५४	१२,१६९	७,२८२	३,४५२	२,२८६	१,०२७	२३८	४५	२९	१,४५२	५०
		पुरुष	१५,२५२	८७४	६,३९०	३,६२०	१,८०४	१,२३०	५६६	१७१	३९	१८	५१८	२२
		महिला	१४,३३२	६८०	५,७७९	३,६६२	१,६४८	१,०५६	४६१	६७	६	११	९३४	२८
३	बाँसगढी नगरपालिका	जम्मा	३४,५३८	१,७७०	१४,९५७	८,८०४	३,७५२	२,७५०	१,०७२	२५७	५९	१५	१,०२५	७७
		पुरुष	१८,१३३	९५२	७,८४६	४,५१४	२,००६	१,५१५	६३०	१८३	५३	४	३९१	३९

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

सि.न.	क्षेत्र	लिंग	जम्मा	उत्तिर्ण गरेको तह										अनौपचारिक शिक्षा	तह उल्लेख नभएको
				पूर्वप्राथमिक	प्राथमिक (१-५)	निम्न माध्यमिक (६-८)	माध्यमिक (९-१०)	S.L.C. र सो सहर	प्रमाणपत्र तह र सो सहर	स्नातक वा सो सहर	स्नातकोत्तर वा सो सहर	अन्य			
		महिला	१६,४०५	८१८	७,१११	४,२९०	१,७४६	१,२३५	४४२	७४	६	११	६३४	३८	
४	बारबर्दिया नगरपालिका	जम्मा	४१,५९८	२,६८३	१७,४७३	१०,१९३	४,०८२	२,९१२	१,०६८	२४०	६८	५१	२,७९८	३०	
		पुरुष	२२,२६२	१,४०३	९,३७३	५,४१४	२,३७६	१,७२५	६८७	१७९	६१	३७	९९४	१३	
		महिला	१९,३३६	१,२८०	८,१००	४,७७९	१,७०६	१,१८७	३८१	६१	७	१४	१,८०४	१७	
५	गेरुवा गाउँपालिका	जम्मा	२१,४८५	१,१६६	९,१०८	५,२९२	२,२३७	१,७३७	६६३	१३९	३५	१०	१,०८८	१०	
		पुरुष	११,३९५	६१९	४,८३६	२,७६४	१,२९६	९५०	४०७	१०२	२९	७	३७८	७	
		महिला	१०,०९०	५४७	४,२७२	२,५२८	९४१	७८७	२५६	३७	६	३	७१०	३	
६	गुलरिया नगरपालिका	जम्मा	३७,०७४	१,७२३	१८,६१६	७,१८९	३,०३७	२,४७७	१,८१९	७५३	२१२	५४	१,१५०	४४	
		पुरुष	२०,७४३	९१२	१०,४१९	४,०७१	१,७१०	१,४०९	१,०४४	५२३	१६९	४१	४२७	१८	
		महिला	१६,३३१	८११	८,१९७	३,११८	१,३२७	१,०६८	७७५	२३०	४३	१३	७२३	२६	
७	मधुवन नगरपालिका	जम्मा	२९,२९७	१,४५४	१२,२३४	७,२८५	२,९८३	२,२५८	८३८	२२६	५६	१९	१,९१४	३०	
		पुरुष	१४,९२०	७६०	६,२९५	३,६२२	१,५२२	१,२३९	४७३	१७२	५२	१२	७५७	१६	
		महिला	१४,३७७	६९४	५,९३९	३,६६३	१,४६१	१,०१९	३६५	५४	४	७	१,१५७	१४	
८	राजापुर नगरपालिका	जम्मा	३६,२२५	१,५५८	१५,१३९	८,८०४	३,८५७	२,७३६	१,०८१	३६३	६७	२५	२,५७५	२०	
		पुरुष	१९,७६६	८२७	८,२७६	४,७५४	२,२२९	१,६०७	७२१	२५३	५७	२०	१,०१३	९	
		महिला	१६,४५९	७३१	६,८६३	४,०५०	१,६२८	१,१२९	३६०	११०	१०	५	१,५६२	११	
९	ठाकुरबाबा नगरपालिका	जम्मा	२७,९०६	१,५३७	१०,९८५	६,८०८	३,१०५	२,४४८	१,१७६	२६७	७३	८	१,४९१	८	
		पुरुष	१४,६२०	७९७	५,८६७	३,४६३	१,७१२	१,३१७	६६०	१९९	६८	३	५२९	५	
		महिला	१३,२८६	७४०	५,११८	३,३४५	१,३९३	१,१३१	५१६	६८	५	५	९६२	३	
१०	संस्थागत	जम्मा	२,८४६	१८	४२७	१,०११	४८६	६२५	१४३	३२	२	३	९९	०	
		पुरुष	२,६७५	१२	३६४	९६८	४६६	६११	१३९	३०	२	३	८०	०	
		महिला	१७१	६	६३	४३	२०	१४	४	२	०	०	१९	०	

सि.न.	क्षेत्र	लिंग	जम्मा	उत्तिर्ण गरेको तह								अनौपचारिक शिक्षा	तह उल्लेख नभएको
				पुर्वप्राथमिक	प्राथमिक (१-५)	निम्न माध्यमिक (६-८)	माध्यमिक (९-१०)	S.L.C. र सो सरह	प्रमाणपत्र तह र सो सरह	स्नातक वा सो सरह	स्नातकोत्तर वा सो सरह		

Table 18 : Population by place of birth and sex

Geographical areas and sex	Total Population	Native born						Foreign born	Birth place not stated
		All native born	Born in same district	Born in other district					
				Total	Rural	Urban	Not stated		
Bardiya									
Both Sexes	423,611	417,163	342,056	75,107	66,658	2,024	6,424	5,327	1,122
Male	202,320	200,351	167,968	32,383	28,731	878	2,774	1,472	497
Female	221,291	216,811	174,087	42,724	37,927	1,146	3,650	3,855	625

Table 19 : Native born population by place of birth and sex

Geographi	All	Native born
-----------	-----	-------------

Geographical areas and sex	Native born population	Born in same district	Born in other district											District not stated	
			Mountain				Hill				Terai				
			Total	Rural	Urban	Not stated	Total	Rural	Urban	Not stated	Total	Rural	Urban		
Bardiya															
Both	417,16	342,32	3,0	25	51,0	46,2	89	3,8	20,0	16,8	1,1	2,0	73		
Sexes	3	056	68	09	0	9	66	82	5	89	39	65	29	44	5
	200,35	167,15	1,4	10	22,7	20,5	37	1,7	7,82	6,50				28	
Male	1	968	57	52	0	5	18	91	8	49	3	0	500	823	6
	216,81	174,17	1,5	15	28,3	25,6	51	2,1	12,2	10,3				1,2	44
Female	1	087	11	57	0	4	48	91	7	40	16	65	629	21	9

Table 20 : Native born population residing in the district other than birth district by length of stay

Geographical areas, and sex	Total	Length of stay				Length of stay not stated
		Less than 1 year	1 - 5 years	6 - 10 years	More than 10 years	
Bardiya						
Both Sexes	75,107	2,743	12,495	10,526	44,821	4,522
Male	32,383	1,238	4,982	4,187	20,298	1,678
Female	42,724	1,505	7,513	6,339	24,522	2,844

Table 21 : Population aged 5 years & above, residing in enumerated area by residence 5 years ago

Geographical	Population	Population whose residence 5 years ago was in
--------------	------------	---

areas and sex	aged 5 years & above	Same district	Other district				Foreign country	Place not stated
			Total	Rural	Urban	Not stated		
Bardiya								
Both Sexes	384,670	367,399	14,377	12,476	572	1,329	1,116	1,778
Male	182,393	175,427	5,831	4,967	248	616	418	718
Female	202,277	191,972	8,547	7,509	325	713	698	1,060

Table 22 : Ever Married female population 15-49 years of age by reported number of children ever born and age of mother

Geographical areas and number of children ever born	Total	Age group of mother						
		15 - 19	20 - 24	25 - 29	30 - 34	35 - 39	40 - 44	45 - 49
Bardiya								
Total Ever Married Female	92,993	6,804	17,323	18,623	15,330	13,678	12,018	9,217
No Children	11,465	4,483	3,489	1,498	714	433	480	368
1 Children	14,116	2,006	6,864	3,215	945	469	317	300
2 Children	24,707	273	4,932	8,148	5,440	3,079	1,831	1,005
3 Children	18,735	43	1,164	3,852	4,524	4,323	3,018	1,810
4 Children	10,864	0	172	1,144	2,311	2,715	2,811	1,710
5 Children	5,895	0	25	306	839	1,459	1,601	1,666
6 Children	2,758	0	0	129	253	607	810	960
7 Children	1,447	0	0	8	93	285	425	636
8 Children	837	0	0	8	23	155	368	283
9 & More Children	658	0	0	8	24	62	187	378
Not Stated	1,511	0	676	306	164	92	171	102

Table 23 : Reported number of children ever born, died and still alive by sex and age of mother

Geographical areas and children by sex	Total	Age group of mother						
		15 - 19	20 – 24	25 – 29	30 - 34	35 - 39	40 - 44	45 - 49
Bardiya								
Children Ever Born								
Both Sexes	232,421	2,679	21,035	38,141	41,433	45,181	44,860	39,092
Male	120,845	1,315	10,570	20,113	21,189	22,989	23,718	20,952
Female	111,576	1,364	10,465	18,028	20,244	22,193	21,142	18,140
Children Still Alive								
Both Sexes	211,635	2,535	20,195	35,788	38,282	41,257	39,734	33,844
Male	109,341	1,246	10,087	18,759	19,402	20,894	20,795	18,158
Female	102,294	1,288	10,108	17,029	18,881	20,363	18,940	15,686
Children Died								
Both Sexes	20,786	144	840	2,353	3,151	3,924	5,125	5,248
Male	11,505	68	483	1,354	1,788	2,095	2,923	2,794
Female	9,281	76	357	1,000	1,363	1,830	2,202	2,454

Table24 : Ever married female population 15-49 years of age and children born alive in the last 12 months by age of mother and sex of child

Geographical areas and number of children born alive in last 12 months & sex of child	Total	Age group of mother						
		15 - 19	20 - 24	25 - 29	30 - 34	35 - 39	40 - 44	45 - 49
Bardiya								
Total Ever Married Female	92,993	6,804	17,323	18,623	15,330	13,678	12,018	9,217

No Child	82,949	6,018	13,642	16,399	13,966	12,926	11,357	8,642
1 Child	4,984	786	2,307	1,104	451	200	89	46
2 Children	16	0	8	8	0	0	0	0
3 & More Children	0	0	0	0	0	0	0	0
Not Stated	5,044	0	1,366	1,112	913	551	572	529
Children Born Alive	5,017	786	2,324	1,120	451	200	89	46
Male	2,520	347	1,178	572	243	100	49	31
Female	2,020	355	937	443	176	70	32	8
Not Stated	477	85	209	105	32	31	8	8

Table 25 : Population 10 years of age and over by activity performed in the last 12 months (preceding the census) by sex and 5 year age groups.

Geographical areas, sex and age groups	Total Person	Activity performed								Activity not stated
		Own agriculture	Wage/salary earning	Own non-agricultural	Extended economic	Seeking job	Household chores	Study	Non of activity	
Bardiya										
Both Sexes										
Total	335,890	143,454	56,050	25,106	26,762	9,491	103,905	108,426	27,262	1,0

Table 25 : Population 10 years of age and over by activity performed in the last 12 months (preceding the census) by sex and 5 year age groups.

Geographical areas, sex and age groups	Total Person	Activity performed								Activity not stated
		Own agriculture	Wage/salary earning	Own non-agricultural	Extended economic	Seeking job	Household chores	Study	Non of activity	
										46
10 - 14 Years	58,829	2,899	412	218	606	57	5,298	56,420	1,866	292
15 - 19 Years	53,001	10,389	4,679	1,277	2,055	964	10,342	38,902	2,176	179
20 - 24 Years	39,111	17,957	8,441	2,873	3,463	1,997	15,452	9,952	1,878	199
25 - 29 Years	33,718	19,481	9,847	3,792	3,702	1,760	14,975	1,600	1,452	75
30 - 34 Years	27,638	17,343	7,969	3,557	3,191	1,203	11,509	362	1,006	57
35 - 39 Years	25,868	17,244	7,472	3,377	2,903	1,006	10,509	216	820	46
40 - 44 Years	22,747	15,534	6,028	2,806	2,890	783	9,415	123	901	58
45 - 49 Years	18,566	12,991	4,258	2,171	2,369	569	7,168	110	843	40
50 - 54 Years	14,033	9,600	2,827	1,766	1,592	331	5,529	113	996	25
55 - 59 Years	12,248	7,838	1,794	1,255	1,503	353	5,023	75	1,603	17
60 - 64 Years	11,379	6,125	1,254	1,027	1,194	288	4,223	120	3,461	26
65 - 69 Years	8,696	3,760	718	564	746	132	2,605	236	3,461	17
-----										८४

Table 25 : Population 10 years of age and over by activity performed in the last 12 months (preceding the census) by sex and 5 year age groups.

Geographical areas, sex and age groups	Total Person	Activity performed								Activity not stated
		Own agriculture	Wage/salary earning	Own non-agricultural	Extended economic	Seeking job	Household chores	Study	Non of activity	
70 - 74 Years	5,426	1,641	251	291	354	49	1,305	77	3,222	0
75+ Years	4,630	651	101	133	195	0	550	120	3,578	15
Male										
Total	157,629	69,325	40,097	14,511	9,886	7,334	16,389	53,313	14,506	485
10 - 14 Years	29,607	1,494	284	106	285	41	2,099	28,319	1,080	155
15 - 19 Years	24,931	4,619	3,488	649	731	795	2,139	18,700	1,394	99
20 - 24 Years	16,183	7,350	5,991	1,500	929	1,523	1,715	4,691	1,100	57
25 - 29 Years	14,243	8,149	6,549	1,900	1,075	1,380	1,675	922	822	43
30 - 34 Years	12,116	7,613	5,580	2,033	1,006	919	1,106	210	616	25
35 - 39 Years	12,111	8,165	5,275	1,943	1,032	806	1,467	101	560	16
40 - 44 Years	10,665	7,407	4,291	1,570	1,032	651	1,216	41	591	33
45 - 49 Years	9,310	6,767	3,246	1,333	855	444	1,006	16	557	16
50 - 54 Years	7,015	5,230	2,242	1,028	688	235	816	24	615	16

Table 25 : Population 10 years of age and over by activity performed in the last 12 months (preceding the census) by sex and 5 year age groups.

Geographical areas, sex and age groups	Total Person	Activity performed								Activity not stated
		Own agriculture	Wage/salary earning	Own non-agricultural	Extended economic	Seeking job	Household chores	Study	Non of activity	
55 - 59 Years	6,081	4,501	1,364	880	775	224	958	24	748	0
60 - 64 Years	5,478	3,703	942	739	626	202	852	43	1,468	26
65 - 69 Years	4,571	2,589	550	454	476	82	720	93	1,609	0
70 - 74 Years	2,881	1,194	201	258	225	32	418	62	1,606	0
75+ Years	2,437	545	93	118	150	0	202	67	1,741	0
Female Total	178,261	74,129	15,953	10,595	16,876	2,157	87,516	55,113	12,756	560
10 - 14 Years	29,222	1,406	128	112	321	16	3,199	28,101	785	137
15 - 19 Years	28,070	5,770	1,191	628	1,324	169	8,203	20,201	782	81
20 - 24 Years	22,928	10,607	2,450	1,372	2,534	475	13,738	5,260	778	142
25 - 29 Years	19,475	11,332	3,297	1,891	2,627	380	13,301	679	630	32
30 - 34 Years	15,522	9,730	2,389	1,524	2,184	284	10,403	152	390	32
35 - 39 Years	13,757	9,079	2,197	1,434	1,872	200	9,042	115	261	31
40 - 44 Years	12,082	8,127	1,738	1,236	1,857	131	8,199	81	310	25

Table 25 : Population 10 years of age and over by activity performed in the last 12 months (preceding the census) by sex and 5 year age groups.

Geographical areas, sex and age groups	Total Person	Activity performed								Activity not stated
		Own agriculture	Wage/salary earning	Own non-agricultural	Extended economic	Seeking job	Household chores	Study	Non of activity	
Years 45 - 49	9,256	6,224	1,012	838	1,514	124	6,162	94	286	23
Years 50 - 54	7,018	4,370	586	738	904	96	4,713	88	381	9
Years 55 - 59	6,167	3,337	430	375	728	129	4,065	52	855	17
Years 60 - 64	5,901	2,422	311	288	569	86	3,371	78	1,993	0
Years 65 - 69	4,125	1,171	168	110	270	51	1,886	143	1,851	17
Years 70 - 74	2,545	447	50	33	129	17	887	16	1,616	0
Years 75+	2,193	106	8	15	45	0	349	53	1,837	15

Table 26 : Population 10 years of age and over by type of activity performed in the last 12 months by duration of work

Geographical areas and sex	Total Persons	Type of activity performed																Activity not Stated
		Economic				Extended economic				Seeking job				Non-economic				
		< 3 months	3-5 months	6-7 months	8 months & over	< 3 months	3-5 months	6-7 months	8 months & over	< 3 months	3-5 months	6-7 months	8 months & over	< 3 months	3-5 months	6-7 months	8 months & over	
Bardiya																		
Both	335,8	10,35	10,81	29,62	134,4		8,87					1,12	1,21	16,4	24,5	19,9	161,	1,04
Sexes	90	8	8	1	32	14,327	2	2,241	1,323	4,727	2,427	0	7	57	52	86	981	6
	157,6				84,69		3,03							6,87	5,59	3,09	62,4	
Male	29	3,715	2,439	7,094	8	5,303	4	932	617	3,664	1,837	894	939	9	2	8	78	485
	178,2			22,52	49,73		5,83							9,57	18,9	16,8	99,5	
Female	61	6,643	8,379	6	4	9,024	7	1,308	707	1,063	590	226	278	9	61	87	03	560

Table 27 : Economically active and not active population 10 years of age and over by sex

Geographical Areas	Total Population 10 Yrs. and above	Economic Activity Performed										Economic Activity Not Stated
		Economically Active						Not Economically Active				
		Usually Active				Not Usually Active						
		Employed		Unemployed								
		Male	Female	Male	Female	Male	Female	Male	Female	Male	Female	
Bardiya	335,890	93,205	76,252	1,234	407	5,203	13,781	57,502	87,261	485	560	

Table 28 : Usually active population 10 years of age and over by sex and 5 year age groups

Geographical areas and sex	Total	Age group													
		Under 14 years	15 - 19 years	20 - 24 years	25 - 29 years	30 - 34 years	35 - 39 years	40 - 44 years	45 - 49 years	50 - 54 years	55 - 59 years	60 - 64 years	65 - 69 years	70 - 74 years	75 + years
Bardiya															
Both Sexes	171,098	892	10,116	22,227	25,911	22,595	21,648	19,158	15,375	11,172	8,870	6,591	4,076	1,749	718
Male	94,439	604	5,599	11,113	12,987	11,692	11,847	10,374	8,995	6,666	5,510	4,208	2,956	1,276	611
Female	76,659	288	4,516	11,114	12,924	10,903	9,802	8,785	6,380	4,505	3,359	2,383	1,120	473	107

Table 29 : Usually economically active population 10 years of age and over by status of employment and sex

Geographical areas and sex	Total*	Employer	Employee	Own account worker	Unpaid family worker	Not stated
Bardiya						
Both Sexes	170,079	2,376	39,710	122,599	3,214	2,179
Male	93,705	1,587	29,371	60,697	892	1,158
Female	76,374	789	10,339	61,903	2,322	1,021

* Usually active population, who did not work in any status during the reference year are not included.

Table 30 : Not economically active/not usually active population aged 10 years and over by major reasons for not being active

Geographical areas and sex	Total	Major reasons for not being active							Not stated
		Study	Household Chores	Aged	Pension / income	Disability	Chronic illness	Others	
Bardiya									
Both Sexes	163,746	108,482	38,409	10,562	656	1,681	1,594	1,087	1,276
Male	62,704	52,808	2,244	4,399	476	999	818	625	336
Female	101,042	55,674	36,165	6,163	180	682	777	461	940

Table 31 : Population under 16 years of age by status of living

arrangements and sex.

Geographical areas, sex and age groups	Total	Population under 16 years of age living with								Not stated
		Parents	Mother	Father	Father & step mother	Mother & step father	Other relatives	Employer	Others	
Bardiya										
Both										
Sexes	157,817	140,000	12,459	1,272	265	56	619	130	2,637	379
Male	79,681	70,594	6,423	673	136	16	305	66	1,297	170
Female	78,136	69,406	6,036	599	129	40	314	64	1,340	208

३२. बर्दिया जिल्लाको स्थानीय तह अनुसार विभिन्न मातृभाषा बोल्नेको जनसंख्या :

बर्दिया जिल्ला

सि.न.	भाषा	जनसंख्या		
		पुरुष	महिला	जम्मा
१	सबै	२०५,०८०	२२१,४९६	४२६,५७६
२	नेपाली	६९,९४८	८१,५३७	१५१,४८५
३	मैथली	९७७	८७३	१,८५०
४	भोजपुरी	६३९	५९६	१,२३५
५	थारु	१०७,८२४	११३,९७८	२२१,८०२
६	तामाङ्ग	२६०	२९९	५५९
७	नेवार	४५०	४६१	९११
८	मगर	१,४५३	१,५५०	३,००३
९	अवधी	१५,८७४	१४,५५३	३०,४२७
१०	गुरु	५४३	६६२	१,२०५
११	उर्दु	४,८१५	४,८१७	९,६३२
१२	शेर्पा	२९	३९	६८
१३	हिन्दी	९६३	८७७	१,८४०
१४	सन्थाली	८९	७९	१६८
१५	बगंला	९	३	१२
१६	याक्खा	६५	७२	१३७
१७	दरई	१३	२२	३५
१८	सांकेतिक भाषा	४९	३१	८०
१९	बोटे	७	७	१४
२०	राजी	३६५	३६६	७३१
२१	आसामी	६८	८३	१५१
२२	राई	१०	३	१३
२३	अछामी	२८	४७	७५
२४	डोटेली	२०६	११३	३१९
२५	दैलेखी	८	६	१४
२६	सोनाहा	२४८	२५५	५०३
२७	अन्य	१२३	१५७	२८०
२८	उल्लेख नभएको	१७	१०	२७

३३. बर्दिया जिल्लाको स्थानीय तह अनुसार विभिन्न मातृभाषा बोल्नेको जनसंख्या :

१. बढैयाताल गाउँपालिका

सि.न.	भाषा	पुरुष	महिला	जम्मा
१	सबै	२२,२९६	२५,५७२	४७,८६८
२	नेपाली	१०,५८३	१३,२८६	२३,८६९
३	मैथली	१२३	९०	२१३
४	भोजपुरी	५	८	१३
५	थारु	८,५३६	९,०१०	१७,५४६
६	तामा	५९	८०	१३९
७	नेवार	११४	१३६	२५०
८	मगर	२८९	३१२	६०१
९	अवधी	१,७७७	१,७५३	३,५३०
१०	गुरु	१०८	१५१	२५९
११	उर्दु	५४२	५९०	१,१३२
१२	हिन्दी	१३१	११७	२४८
१३	दरई	७	१०	१७
१४	डोटेली	६	६	१२
१५	अन्य	७	१७	२४
१६	उल्लेख नभएको	९	६	१५

२. बाँसगढी नगरपालिका

सि.न.	भाषा	पुरुष	महिला	जम्मा
१	सबै	२६,३०२	२९,५७३	५५,८७५
२	नेपाली	१२,७३९	१५,२१७	२७,९५६
३	मैथली	५९	४५	१०४
४	भोजपुरी	७	५	१२
५	थारु	१२,४७७	१३,२८९	२५,७६६
६	तामा	१९	२४	४३
७	नेवार	३६	४९	८५
८	मगर	८४	९६	१८०
९	अवधी	४४३	४०३	८४६
१०	गुरु	२३	२४	४७
११	उर्दु	२०२	१८९	३९१
१२	हिन्दी	१३२	१४०	२७२
१३	दरई	६	१२	१८
१४	बोटे	७	७	१४
१५	राजी	४९	५५	१०४
१६	अन्य	१९	१८	३७

३. बारबर्दिया नगरपालिका

सि.न.	भाषा	पुरुष	महिला	जम्मा
-------	------	-------	-------	-------

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

सि.न.	भाषा	पुरुष	महिला	जम्मा
१	सवै	३२,६७३	३५,३३९	६८,०१२
२	नेपाली	७,६६७	९,१३१	१६,७९८
३	मैथली	५०	५१	१०१
४	थारु	२४,३२१	२५,४३१	४९,७५२
५	तामा	९	१०	१९
६	नेवार	१७	१६	३३
७	मगर	३४१	४३९	७८०
८	अवधी	४	७	११
९	गुरु	१५	१६	३१
१०	उर्दु	४१	३०	७१
११	हिन्दी	३०	३१	६१
१२	सांकेतिक भाषा	९	६	१५
१३	राजी	१३८	१३९	२७७
१४	डोटेली	१२	९	२१
१५	दैलेखी	८	६	१४
१६	अन्य	११	१७	२८

४. गेरुवा गाउँपालिका				
सि.न.	भाषा	पुरुष	महिला	जम्मा
१	सवै	१६,४३४	१८,४३७	३४,८७१
२	नेपाली	५,६६९	६,७१७	१२,३८६
३	मैथली	१०	११	२१
४	थारु	१०,५३५	११,५०१	२२,०३६
५	नेवार	२४	२१	४५
६	मगर	९	१२	२१
७	गुरु	७	६	१३
८	हिन्दी	१९	१४	३३
९	सांकेतिक भाषा	७	५	१२
१०	डोटेली	११	९	२०
११	सोनाहा	१४०	१३४	२७४
१२	अन्य	३	७	१०

५. गुलरिया नगरपालिका				
सि.न.	भाषा	पुरुष	महिला	जम्मा

५. गुलरिया नगरपालिका				
सि.न.	भाषा	पुरुष	महिला	जम्मा
१	सबै	३३,४२७	३३,२५२	६६,६७९
२	नेपाली	७,१४७	८,१८९	१५,३३६
३	मैथली	४८३	४२८	९११
४	भोजपुरी	५८१	५२१	१,१०२
५	थारु	७,२४५	७,४३९	१४,६८४
६	नेवार	१२८	१२७	२५५
७	मगर	१२२	११५	२३७
८	अवधि	१३,५३८	१२,३००	२५,८३८
९	गुरुङ्ग	१६	१८	३४
१०	उर्दु	३,८३३	३,८१२	७,६४५
११	शेर्पा	२९	३९	६८
१२	हिन्दी	७०	५९	१२९
१३	सन्थाली	८९	७९	१६८
१४	बङ्गला	९	३	१२
१५	राजी	२०	१३	३३
१६	डोटेली	९४	७८	१७२
१७	अन्य	१५	२८	४३
१८	अनुत्तरित	८	४	१२

६. मधुवन नगरपालिका				
सि.न.	भाषा	पुरुष	महिला	जम्मा
१	सबै	२१,५०३	२४,९३४	४६,४३७
२	नेपाली	१०,९२२	१३,५७९	२४,५०१
३	मैथली	५२	५६	१०८
४	भोजपुरी	१६	२७	४३
५	थारु	९,५०२	१०,१००	१९,६०२
६	तामाङ्ग	१५५	१८४	३३९
७	नेवार	३५	४२	७७
८	मगर	२१८	२६९	४८७
९	अवधि	३२	२२	५४
१०	गुरुङ्ग	२८५	३८४	६६९
११	उर्दु	४८	४६	९४
१२	हिन्दी	६३	५०	११३

६. मधुवन नगरपालिका				
सि.न.	भाषा	पुरुष	महिला	जम्मा
१३	राजी	१५८	१५९	३१७
१४	अन्य	१७	१६	३३

७. राजापुर नगरपालिका				
सि.न.	भाषा	पुरुष	महिला	जम्मा
१	सबै	२८,९२१	३०,६३२	५९,५५३
२	नेपाली	५,१५६	५,८७९	११,०३५
३	मैथली	१६१	१७२	३३३
४	भोजपुरी	२५	२८	५३
५	थारु	२२,६६६	२३,६५८	४६,३२४
६	नेवार	२७	२६	५३
७	मगर	९८	९१	१८९
८	अवधि	६३	६४	१२७
९	गुरुङ्ग	५९	६३	१२२
१०	उर्दु	६५	५२	११७
११	हिन्दी	४५८	४३३	८९१
१२	सांकेतिक	६	६	१२
१३	डोटेली	७	११	१८
१४	सोनाह	१०८	१२१	२२९
१५	अन्य	२२	२८	५०

८. ठाकुरबाबा नगरपालिका				
सि.न.	भाषा	पुरुष	महिला	जम्मा
१	सबै	२०,७६४	२३,५५२	४४,३१६
२	नेपाली	७,९३१	९,४५०	१७,३८१
३	मैथली	२९	१९	४८
४	भोजपुरी	५	७	१२
५	थारु	१२,२८४	१३,४५९	२५,७४३
६	नेवार	४६	४३	८९
७	मगर	१५८	२१४	३७२
८	उर्दु	८४	९८	१८२
९	हिन्दी	४३	३३	७६
१०	याखा	६५	७२	१३७
११	सांकेतिक	१०	२	१२

८. ठाकुरबाबा नगरपालिका				
सि.न.	भाषा	पुरुष	महिला	जम्मा
१२	असमी	६८	८३	१५१
१३	अछामी	२८	४७	७५
१४	अन्य	१३	२५	३८

९. संस्थागत

सि.न.	भाषा	पुरुष	महिला	जम्मा
१	सबै	२,७६०	२०५	२,९६५
२	नेपाली	२,१३४	८९	२,२२३
३	मैथली	१०	१	११
४	थारु	२५८	९१	३४९
५	तामाङ्ग	१८	१	१९
६	नेवार	२३	१	२४
७	मगर	१३४	२	१३६
८	अवधि	१७	४	२१
९	गुरुङ्ग	३०	०	३०
१०	हिन्दी	१७	०	१७
११	सांकेतिक	१७	१२	२९
१२	राई	१०	३	१३
१३	डोटेली	७६	०	७६
१४	अन्य	१६	१	१७

३४. जात/जाती र लिङ्ग अनुसार बर्दिया जिल्लाको जनसंख्या बर्दिया जिल्ला

सि.नं.	जात/जाती	जम्मा	पुरुष	महिला
१	सबै	४२६,५७६	२०५,०८०	२२१,४९६
२	क्षेत्री	४८,८३५	२२,४१८	२६,४१७
३	ब्राम्हण पहाड	३७,१८०	१७,२०५	१९,९७५
४	मगर	१२,५४५	५,९४६	६,५९९
५	थारु	२२६,०८९	१०९,९६०	११६,१२९
६	तामाङ्ग	१,१४४	५५२	५९२
७	नेवार	२,३९९	१,१५५	१,२४४
८	मुसलमान	११,०६२	५,५३३	५,५२९
९	कामी	२४,४०७	११,२५७	१३,१५०
१०	यादव	८,०७९	४,२१३	३,८६६

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

सि.नं.	जात/जाती	जम्मा	पुरुष	महिला
११	राई	१२१	५९	६२
१२	गुरुङ	२,९७४	१,३४८	१,६२६
१३	दमाइ/ढोली	७,६७९	३,६३१	४,०४८
१४	ठकुरी	९,९८४	४,५६९	५,४१५
१५	साकी	२,५६०	१,१७४	१,३८६
१६	तेली	५७१	२९७	२७४
१७	चमार/हरिजन/राम	३,५४६	१,८५५	१,६९१
१८	कोइरी/कुशवाहा	३५९	१७९	१८०
१९	कुर्मी	१,१९३	६२२	५७१
२०	सन्ध्यासी/दशनामी	३,११०	१,४४४	१,६६६
२१	धानुक	३०	१३	१७
२२	मुसहर	३८	२२	१६
२३	दुसाध/पासवान/पासी	१,२७७	६५३	६२४
२४	शेर्पा	६८	२९	३९
२५	सोनार	१८	१०	८
२६	केवट	१६०	८५	७५
२७	ब्राम्हण तराई	७२६	३८३	३४३
२८	कथवनिया	७९९	४२१	३७८
२९	घर्ती/भुजेल	१८०	८०	१००
३०	मल्लाह	४,६८६	२,४३५	२,२५१
३१	कल्वार	१९१	१०२	८९
३२	कुमाल	३७४	१९२	१८२
३३	हजाम/ठाकुर	७०६	३६६	३४०
३४	कानु	६१	३२	२९
३५	राजवंशी	२७६	१४०	१३६
३६	सुढी	१२	६	६
३७	लोहार	६७७	३२८	३४९
३८	तत्मा/तत्वा	१५	४	११
३९	धोवी	८७६	४५१	४२५
४०	माझी	७९	३२	४७
४१	कुम्हार	२६	१३	१३
४२	चेपाङ/प्रजा	२९	१५	१४
४३	हलुवाई	६६९	३५६	३१३
४४	राजपुत	३२	२१	११
४५	कायस्थ	५६९	२९७	२७२
४६	बढई	५७	३५	२२
४७	मारवाडी	५८	३६	२२

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

सि.नं.	जात/जाती	जम्मा	पुरुष	महिला
४८	सतार/सन्थाल	१६८	८९	७९
४९	बरई	४३	२७	१६
५०	कहर	४७	२३	२४
५१	लोघ	३,६९३	१,९४५	१,७४८
५२	रजभर	७३	४१	३२
५३	गडेरी/भेडियार	१८१	९३	८८
५४	याक्खा	१५३	७५	७८
५५	दरई	८६	३७	४९
५६	चिडिमर	२०	१३	७
५७	बंगाली	२१५	१२४	९१
५८	भोटे	६५	३१	३४
५९	गाइने	२७८	१२५	१५३
६०	वादी	९२७	४१८	५०९
६१	पंजावी/शिख	१८	१०	८
६२	राजी	८०२	३९६	४०६
६३	पथरकट्टा/कुशवाडिया	१०८	५१	५७
६४	घले	११	५	६
६५	कोरी	१२१	७२	४९
६६	अन्य	५७६	२७४	३०२
६७	अन्य दलित	१,०३२	५४४	४८८
६८	अन्य तराई	१,३७३	६८६	६८७
६९	अन्य उल्लेख नभएको	३६	१६	२०
७०	विदेशी	२४	११	१३

३५. बर्दिया जिल्लाको स्थानिय तहमा जात/जाती र लिङ्ग अनुसारको विवरण

१. बढैयाताल गाउँपालिका

सि.नं.	जात/जाती	जम्मा	पुरुष	महिला
१	सबै	४७,८६८	२२,२९६	२५,५७२
२	क्षेत्री	५,८६२	२,५८९	३,२७३
३	ब्राम्हण पहाड	५,८७६	२,६१६	३,२६०
४	मगर	२,५६३	१,१४६	१,४१७
५	थारु	१७,८९३	८,७१२	९,१८१
६	तामा	२२६	१००	१२६
७	नेवार	५३२	२३३	२९९
८	मुसलमान	१,३४०	६४५	६९५
९	कामी	५,४६६	२,४४८	३,०१८
१०	यादव	९६५	४८४	४८१

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

सि.नं.	जात/जाती	जम्मा	पुरुष	महिला
११	राई	२९	९	२०
१२	गुरुङ	५४१	२३१	३१०
१३	दमाइ/ढोली	१,२८२	५७३	७०९
१४	ठकुरी	१,२४३	५२८	७१५
१५	सार्की	६३५	३०१	३३४
१६	तेली	३४	१९	१५
१७	चमार/हरिजन/राम	७५८	३८५	३७३
१८	कुर्मी	२९१	१५४	१३७
१९	सन्यासी/दशनामी	३२६	१४३	१८३
२०	दुसाध/पासवान/पासी	२७२	१३२	१४०
२१	ब्राम्हण तराई	७७	४४	३३
२२	कथवनिया	९७	४९	४८
२३	घर्ती/भुजेल	७४	३१	४३
२४	मल्लाह	१४	९	५
२५	कल्वार	६३	३२	३१
२६	कुमाल	५५	२२	३३
२७	हजाम/ठाकुर	८३	४६	३७
२८	कानु	२४	११	१३
२९	राजवंशी	८४	३७	४७
३०	लोहार	३४	१६	१८
३१	धोवी	१२८	५६	७२
३२	माझी	४५	१९	२६
३३	हलुवाई	६५	३१	३४
३४	कायस्थ	८४	४५	३९
३५	लोघ	१४	८	६
३६	दरई	३२	१३	१९
३७	भोटे	१३	६	७
३८	गाइने	११२	५०	६२
३९	वादी	५५	२९	२६
४०	पंजावी/शिख	१८	१०	८
४१	पथरकट्टा/कुशवाडिया	२२	८	१४
४२	अन्य	६६	२८	३८
४३	अन्य दलित	३९३	२०५	१८८
४४	अन्य तराई	८२	४३	३९

२. बाँसगढी नगरपालिका

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

सि.नं.	जात/जाती	जम्मा	पुरुष	महिला
१	सवै	५५,८७५	२६,३०२	२९,५७३
२	क्षेत्री	१०,०९४	४,५२९	५,५६५
३	ब्राम्हण पहाड	५,७९४	२,६५९	३,१३५
४	मगर	१,९३५	८९५	१,०४०
५	थारु	२६,०५७	१२,६०३	१३,४५४
६	तामाङ्ग	१०३	५३	५०
७	नेवार	१८२	८४	९८
८	मुस्लिम	६९८	३५३	३४५
९	कामी	४,४७२	२,०७५	२,३९७
१०	यादव	७२५	३७४	३५१
११	राई	११	४	७
१२	गुरुङ्ग	२७३	१२४	१४९
१३	दमाई/ढोली	१,२६७	६०४	६६३
१४	ठकुरी	२,६७९	१,२०८	१,४७१
१५	सार्कि	२३०	९९	१३१
१६	चमार/हरिजन/राम	१५	८	७
१७	कोईरी/कुशावाह	११	७	४
१८	सन्यासी/दशनामी	४७७	२१९	२५८
१९	ब्राम्हण तराई	१४	८	६
२०	घर्ति/भुजेल	६३	२९	३४
२१	कुमाल	३२	१८	१४
२२	कानु	१४	७	७
२३	राजवंशी	१९२	१०३	८९
२४	लोहार	२५	१३	१२
२५	तत्मा/तत्वा	१५	४	११
२६	चेपाङ/प्रजा	२९	१५	१४
२७	मारवाडि	१२	८	४
२८	दरई	५४	२४	३०
२९	बोटे	२४	१०	१४
३०	गाईने	१६	९	७
३१	बादी	९२	३५	५७
३२	राजी	१२६	५५	७१
३३	अन्य	४९	२१	२८
३४	अन्य दलित	४३	२५	१८
३५	अन्य तराई	५२	२०	३२

३. बारबर्दिया नगरपालिका

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

सि.नं.	जात/जाती	जम्मा	पुरुष	महिला
१	सबै	६८,०१२	३२,६७३	३५,३३९
२	क्षेत्री	५,६१३	२,४७५	३,१३८
३	ब्राम्हण पहाड	३,९१८	१,८०३	२,११५
४	मगर	१,८११	८२९	९८२
५	थारु	५०,२२४	२४,५३०	२५,६९४
६	तामाङ्ग	३५	१५	२०
७	नेवार	७७	४१	३६
८	मुस्लिम	१२६	६४	६२
९	कामी	१,९५५	९४२	१,०१३
१०	गुरुङ्ग	१७२	८०	९२
११	दमाई/ढोली	१,१५५	५६३	५९२
१२	ठकुरी	७३८	३१७	४२१
१३	सार्कि	५७६	२५७	३१९
१४	तेली	१५	८	७
१५	सन्यासी/दशनामी	७६८	३५७	४११
१६	धानुक	१२	५	७
१७	ब्राम्हण तराई	२३	११	१२
१८	घर्ति/भुजेल	१५	७	८
१९	कुमाल	३८	१७	२१
२०	लोहार	५४	३१	२३
२१	वादी	२१५	९०	१२५
२२	राजी	२९६	१४९	१४७
२३	अन्य	८६	३६	५०
२४	अन्य दलित	५४	२९	२५
२५	अन्य तराई	३६	१७	१९

४. गेरुवा गाउँपालिका

सि.नं.	जात/जाती	जम्मा	पुरुष	महिला
१	सबै	३४,८७१	१६,४३४	१८,४३७
२	क्षेत्री	४,८०८	२,१८२	२,६२६
३	ब्राम्हण पहाड	२,७५२	१,२२५	१,५२७
४	मगर	२७४	१३०	१४४
५	थारु	२२,४५७	१०,७३३	११,७२४
६	नेवार	१६२	७९	८३
७	मुस्लिम	४३	२५	१८
८	कामी	१,४५५	७१६	७३९
९	गुरुङ्ग	८९	४२	४७
१०	दमाई/ढोली	६९८	३२८	३७०

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

सि.नं.	जात/जाती	जम्मा	पुरुष	महिला
११	ठकुरी	१,५२९	६९३	८३६
१२	सार्कि	६५	३०	३५
१३	सन्यासी/दशनामी	१३६	६६	७०
१४	कथवनिया	११	५	६
१५	कमाल	१९	१२	७
१६	लोहार	२०३	९०	११३
१७	वादी	११५	५७	५८
१८	अन्य	२२	८	१४
१९	तराई अन्य	३३	१३	२०

५. गुलरिया नगरपालिका

१	सबै	६६,६७९	३३,४२७	३३,२५२
२	क्षेत्री	४,०८१	१,८६६	२,२१५
३	ब्राम्हण पहाड	५,४२७	२,५८९	२,८३८
४	मगर	१,४३९	७०२	७३७
५	थारु	१६,३३७	८,१००	८,२३७
६	तामाङ्ग	४७	१५	३२
७	नेवार	५२५	२५५	२७०
८	मुस्लिम	७,४८६	३,७५८	३,७२८
९	कामी	२,६००	१,१८२	१,४१८
१०	यादव	६,०५६	३,१८०	२,८७६
११	राई	१३	७	६
१२	गुरुङ्ग	१८२	८५	९७
१३	दमाई/ढोली	७८२	३७९	४०३
१४	ठकुरी	६४१	३०३	३३८
१५	सार्कि	७८	२९	४९
१६	तेली	४९२	२५४	२३८
१७	चमार/हरिजन/राम	२,७७३	१,४६२	१,३११
१८	कोईरी/कुशहवा	३४८	१७२	१७६
१९	कुर्मि	८३७	४४२	३९५
२०	सन्यासी/दशनामी	२८३	१३८	१४५
२१	धानुक	१८	८	१०
२२	मुसहर	३८	२२	१६
२३	दुसाध/पासवान/पासी	१,००५	५२१	४८४
२४	शेर्पा	६८	२९	३९
२५	सोनार	१८	१०	८
२६	केवट	१०६	५६	५०
२७	ब्राम्हण तराई	५७०	३००	२७०

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

सि.नं.	जात/जाती	जम्मा	पुरुष	महिला
२८	कथवनिया	६७१	३५७	३१४
२९	घर्ति/भुजेल	२८	१३	१५
३०	मल्लाह	४,६७२	२,४२६	२,२४६
३१	कलवार	७४	४१	३३
३२	कुमाल	९५	४६	४९
३३	हजाम/ठाकुर	५१६	२६९	२४७
३४	कानु	२३	१४	९
३५	सुधी	१२	६	६
३६	लोहार	८४	४१	४३
३७	धोवी	७३५	३९०	३४५
३८	माभी	११	५	६
३९	कुम्हार	२६	१३	१३
४०	हलुवाई	५३३	२८९	२४४
४१	राजपुत	३२	२१	११
४२	कायस्थ	४८५	२५२	२३३
४३	बढई	५७	३५	२२
४४	मारवाडी	२९	१६	१३
४५	सतार/सन्थाल	१६८	८९	७९
४६	वरई	२६	१८	८
४७	कहर	४७	२३	२४
४८	लोघ	३,६५५	१,९२३	१,७३२
४९	राजभर	७३	४१	३२
५०	गडेरी/भेडार	१८१	९३	८८
५१	चिडिमर	२०	१३	७
५२	बङ्गाली	२१५	१२४	९१
५३	बोटे	१३	६	७
५४	गाईने	३५	१७	१८
५५	वादी	३२	१४	१८
५६	राजी	५६	३२	२४
५७	पथरकट्टा/कुशवाडिया	८६	४३	४३
५८	कोरी	१२१	७२	४९
५९	अन्य	६३	२७	३६
६०	अन्य दलित	४८७	२६०	२२७
६१	अन्य तराई	१,०२६	५१४	५१२
६२	अन्य उल्लेख नभएको	१८	९	९
६३	विदेशी	२४	११	१३

६. मधुवन नगरपालिका

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

सि.नं.	जात/जाती	जम्मा	पुरुष	महिला
१	सवै	४६,४३७	२१,५०३	२४,९३४
२	क्षेत्री	८,९४४	३,९३२	५,०१२
३	ब्राह्मण पहाड	३,७४१	१,७०७	२,०३४
४	मगर	२,६१८	१,१८४	१,४३४
५	थारु	१९,८७२	९,६१८	१०,२५४
६	तामाङ्ग	६१९	२९०	३२९
७	नेवार	४८५	२१६	२६९
८	मुस्लमान	२७६	१३३	१४३
९	कामी	४,४१३	१,९६६	२,४४७
१०	यादव	२०	१३	७
११	गुरुङ्ग	१,३७५	५९६	७७९
१२	दमाई/ढोली	९९२	४६२	५३०
१३	ठकुरी	९९६	४३६	५६०
१४	साकिं	७१३	३२८	३८५
१५	तेली	१६	७	९
१६	सन्ध्यासी/दशनामी	३६७	१४७	२२०
१७	ब्राह्मण तराई	१८	९	९
१८	कलवार	२४	१४	१०
१९	कुमाल	११३	५६	५७
२०	लोहार	२३	११	१२
२१	धोबी	१३	५	८
२२	माझी	२३	८	१५
२३	हलुवाई	१४	८	६
२४	बोटे	१५	९	६
२५	गाईने	११५	४९	६६
२६	वादी	१८५	८७	९८
२७	राजी	३२४	१६०	१६४
२८	घले	११	५	६
२९	अन्य	७१	३०	४१
३०	अन्य तराई	२३	१०	१३
३१	अन्य उल्लेख नभएको	१८	७	११

७. राजापुर नगरपालिका

सि.नं.	जात/जाती	जम्मा	पुरुष	महिला
१	सवै	५९,५५३	२८,९२१	३०,६३२
२	क्षेत्री	२,४७८	१,१६०	१,३१८
३	ब्राह्मण पहाड	३,३२५	१,५३५	१,७९०
४	मगर	७१७	३४२	३७५

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

सि.नं.	जात/जाती	जम्मा	पुरुष	महिला
५	थारु	४६,८२२	२२,९१८	२३,९०४
६	तामाङ्ग	१४	३	११
७	नेवार	२०६	१०४	१०२
८	मुस्लमान	८२३	४२४	३९९
९	कामी	१,७१३	७८७	९२६
१०	यादव	२८६	१४३	१४३
११	राई	२०	१०	१०
१२	गुरुङ्ग	२३३	११२	१२१
१३	दमाई/ढोली	७४१	३५३	३८८
१४	ठकुरी	८६५	४१४	४५१
१५	सार्कि	१७५	८३	९२
१६	तेली	१४	९	५
१७	कुर्मि	६५	२६	३९
१८	सन्यासी/दशनामी	२१२	९०	१२२
१९	केवट	५४	२९	२५
२०	ब्राह्मण तराई	२४	११	१३
२१	कथवनिया	२०	१०	१०
२२	कलवार	३०	१५	१५
२३	हजाम/ठाकुर	१०७	५१	५६
२४	लोहार	१५४	७७	७७
२५	हलुवाई	५७	२८	२९
२६	मारवाडी	१७	१२	५
२७	बरई	१७	९	८
२८	लोघ	२४	१४	१०
२९	बादी	१६८	७९	८९
३०	अन्य	८२	३५	४७
३१	अन्य दलित	१३	६	७
३२	अन्य तराई	७७	३२	४५

८. ठाकुरबाबा नगरपालिका

सि.नं.	जात/जाती	जम्मा	पुरुष	महिला
१	सबै	४४,३१६	२०,७६४	२३,५५२
२	क्षेत्री	५,९०८	२,६७८	३,२३०
३	ब्राह्मण पहाड	६,०५०	२,७९३	३,२५७
४	मगर	८४०	३७५	४६५
५	थारु	२५,९८२	१२,४०५	१३,५७७
६	तामाङ्ग	३२	१०	२२
७	नेवार	१६१	७५	८६
८	मुस्लमान	२७०	१३१	१३९

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

सि.नं.	जात/जाती	जम्मा	पुरुष	महिला
९	कामी	२,१५४	९७२	१,१८२
१०	यादव	१२	५	७
११	राई	२४	९	१५
१२	गुरुङ्ग	५१	२२	२९
१३	दमाई/ढोली	७०५	३१४	३९१
१४	ठकुरी	१,१२७	५०५	६२२
१५	सार्कि	६३	२६	३७
१६	सन्यासी/दशनामी	४९५	२४१	२५४
१७	लोहार	१००	४९	५१
१८	याख्वा	१५३	७५	७८
१९	बादी	६५	२७	३८
२०	अन्य	६९	२७	४२
२१	अन्य दलित	४२	१९	२३
२२	अन्य तराई	१३	६	७

९. संस्थागत

सि.नं.	जात/जाती	जम्मा	पुरुष	महिला
१	सबै	२,९६५	२,७६०	२०५
२	क्षेत्री	१,०४७	१,००७	४०
३	ब्राह्मण पहाड	२९७	२७८	१९
४	मगर	३४८	३४३	५
५	थारु	४४५	३४१	१०४
६	तामाङ्ग	६८	६६	२
७	नेवार	६९	६८	१
८	कामी	१७९	१६९	१०
९	यादव	१५	१४	१
१०	राई	२४	२०	४
११	गुरुङ्ग	५८	५६	२
१२	दमाई/ढोली	५७	५५	२
१३	ठकुरी	१६६	१६५	१
१४	सार्कि	२५	२१	४
१५	सन्यासी/दशनामी	४६	४३	३
१६	कुमाल	२२	२१	१
१७	अन्य	६८	६२	६
१८	अन्य तराई	३१	३१	०

अनुसूचि २ : प्रदेश अनुसारको विविध जनसांख्यिक विवरणहरू :

तालिका १ : स्वामित्वको आधारमा घरपरिवार विवरण

सि.न.	प्रदेश न.	जम्मा	प्रयोग गरिएको घरको स्वामित्व /परिवार			
			आफ्नै	भाडामा	संस्थागत	अन्य
	नेपाल	५,४२३,२९७	४,६२३,६५३	६९४,७०१	३४,३१३	७०,६३०
१	प्रदेश न. १	९९१,७५०	८६५,६९३	९६,०६८	९,१३७	२०,८५२
२	प्रदेश न. २	९३२,०८७	८९६,३६९	२५,९७०	३,२८४	६,४६४
३	प्रदेश न. ३	१,२६९,१४४	८६०,६०३	३७८,४०४	१०,८३०	१९,३०७
४	प्रदेश न. ४	५७७,६८२	४७२,२११	९१,४२३	४,०८३	९,९६५
५	प्रदेश न. ५	८८४,७५७	८०२,४०८	७०,९७२	४,०६०	७,३१७
६	प्रदेश न. ६	२९८,१७४	२८१,३५२	१३,६९६	८९२	२,२३४
७	प्रदेश न. ७	४६९,७०३	४४५,०१७	१८,१६८	२,०२७	४,४९१

तालिका २ : घरको जगको बनावटको आधारमा घरपरिवार विवरण

सि.न.	प्रदेश न.	जम्मा	प्रयोग गरिएको घरको जगको प्रकार					अन्य	अनुत्तरीत
			माटोको जोडाई भएको ईट्टा/ ढुङ्गा	सिमेन्टको जोडाई भएको ईट्टा/ ढुङ्गा	पिलर सहितको ढलान	काठको खम्बा गाडेको			
	नेपाल	५,४२३,२९७	२,३९७,४४१	९५२,७०२	५३९,००४	१,३५०,१५१	१२६,२८१	५७,७१८	
१	प्रदेश न. १	९९१,७५०	३३९,६५३	१३८,१९७	८९,९०१	३५१,२२८	६६,४८८	६,२८३	
२	प्रदेश न. २	९३२,०८७	६७,५८८	२१३,९२२	३९,००३	५७८,९७१	१८,३३८	१४,२६५	
३	प्रदेश न. ३	१,२६९,१४४	५८७,७१८	२९१,०१९	२६९,०३२	९७,२४३	३,९११	२०,२२१	
४	प्रदेश न. ४	५७७,६८२	३८७,३११	८७,६४८	६९,२५९	२८,७०२	१,३८४	३,३७८	
५	प्रदेश न. ५	८८४,७५७	४८३,०६७	१५५,९९७	६२,०९०	१४१,९६६	३४,३७०	७,२६७	
६	प्रदेश न. ६	२९८,१७४	२६५,४१७	७,१५९	३,९७८	१८,७९३	३६६	२,४६१	
७	प्रदेश न. ७	४६९,७०३	२६६,६८७	५८,७६०	५,७४१	१३३,२४८	१,४२४	३,८४३	

तालिका ३: घरको बाहिरी गारोको बनावटको आधारमा घरपरिवार विवरण

सि.न.	प्रदेश न.	जम्मा	घरको बाहिरी गारो						
			माटोको जोडाई भएको ईट्टा/दुङ्गा	सिमेन्टको जोडाई भएको ईट्टा/दुङ्गा	काठ/ फल्याक	बाँस	काँचो ईट्टा	अन्य	अनुत्तरीत
नेपाल		५,४२३,२९७	२,२४४,९९२	१,५५८,८२३	२८७,८५९	१,०९६,९८८	६१,३१७	११२,६९४	६१,५०४
१	प्रदेश न. १	९९१,७५०	३१७,९८७	२१२,९८४	७५,१७७	३६७,०४८	२,००१	९,९५२	६,६०१
२	प्रदेश न. २	९३२,०८७	५२,४४१	२४०,२५१	४०,९१४	५७१,३९६	२,९००	८,६०९	१५,५७६
३	प्रदेश न. ३	१,२६९,१४४	५५५,४२२	५९९,१६०	४३,७४३	३१,७९२	७,४०५	१०,६१४	२१,००८
४	प्रदेश न. ४	५७७,६८२	३७०,५१३	१७४,३८२	११,४३४	१०,८६९	१,८०८	४,९४८	३,७२८
५	प्रदेश न. ५	८८४,७५७	४३५,२००	२३८,८४६	२६,८६६	६९,९१९	४४,३१७	६१,७०४	७,९०५
६	प्रदेश न. ६	२९८,१७४	२५८,३३८	१७,५९०	१६,१७९	१,९६०	८५३	६४३	२,६११
७	प्रदेश न. ७	४६९,७०३	२५४,२११	७५,६१०	७३,५४६	४४,००४	२,०३३	१६,२२४	४,०७५

तालिका ४: घरको छानोको बनावटको आधारमा घरपरिवार विवरण

सि.न.	प्रदेश न.	जम्मा परिवार	घरको छानाको बनावटको प्रकार							
			खर/पराल/छ्वाली	जस्ता/टिन/च्यादर	टायल/दुङ्गा/खपडा/भिँगट	सिमेन्ट/ढलान	काठ/फल्याक	माटो	अन्य	अनुत्तरीत
नेपाल		५,४२३,२९७	१,०३२,२८२	१,५३२,८०४	१,४४६,९९८	१,२१९,०६०	४४,०६९	५९,०२९	२२,७०३	६६,३५२
१	प्रदेश न. १	९९१,७५०	३०३,०८६	५०६,५७०	४३,५७५	१११,०७५	१०,८७४	२४९	८,८४७	७,४७४
२	प्रदेश न. २	९३२,०८७	२११,६३७	५१,६१३	४९३,८७१	१४७,८८३	८,१५१	०	२,५९९	१६,३३३
३	प्रदेश न. ३	१,२६९,१४४	८९,८७४	४२७,६५९	१८६,१८५	५२८,८०९	११,०४३	२६७	२,६२४	२२,६८३

सि.न.	प्रदेश न.	जम्मा परिवार	घरको छानाको बनावटको प्रकार							
			खर/पराल/छ्वाली	जस्ता/टिन/च्यादर	टायल/ढुङ्गा/खपडा/फिङ्गट	सिमेन्ट/ढलान	काठ/फल्याक	माटो	अन्य	अनुत्तरीत
४	प्रदेश न. ४	५७७,६८२	६४,१७६	२७१,११९	११६,६४२	११२,८९९	४,२१३	३,६१९	१,०६५	३,९४९
५	प्रदेश न. ५	८८४,७५७	२०५,७२३	२००,४३९	२०४,९४१	२५४,८८४	४,२९२	२,७८४	३,३५७	८,३३७
६	प्रदेश न. ६	२९८,१७४	९५,३६४	३३,५४४	९८,५८२	१३,३०१	३,२४१	४९,७८२	१,४५५	२,९०५
७	प्रदेश न. ७	४६९,७०३	६२,४२२	४१,८६०	३०३,२०२	५०,२०९	२,२५५	२,३२८	२,७५६	४,६७१

तालिका ५: पिउनेपानीको स्रोतको आधारमा घरपरिवार विवरण

सि.न.	प्रदेश न.	जम्मा परिवार	पिउने पानीको स्रोत							
			धारा/पाइप	ट्यूबेल/हातेपम्प	ढाकिएको ईनार/कुवा	खुला ईनार/कुवा	मुलधारा	नदी/खोला	अन्य	अनुत्तरीत
नेपाल		५,४२३,२९७	२,५९१,३७९	१,९०४,९६५	१३२,८७०	२५५,६५८	३११,३९४	६०,५८०	१३२,५५१	३३,९००
१	प्रदेश न. १	९९१,७५०	४३६,३१६	४३६,९०९	९,५२८	४६,३८३	४३,३६९	७,५७८	७,६२२	४,०४५
२	प्रदेश न. २	९३२,०८७	९७,४७२	७६२,०९९	४,४८७	३७,५४२	३,७३५	२,५७८	१३,४७८	१०,६९६
३	प्रदेश न. ३	१,२६९,१४४	८५२,२५३	११२,१५६	६७,२९१	५८,८८०	६९,२५२	९,२२६	९२,०५१	८,०३५
४	प्रदेश न. ४	५७७,६८२	४६२,२७७	१३,१०४	१७,०८१	२८,९५९	४६,७८६	४,२७२	२,९८८	२,२१५
५	प्रदेश न. ५	८८४,७५७	३७०,७८८	३९२,१३६	२१,५५९	४६,३००	२८,२५१	११,८७५	९,४००	४,४४८
६	प्रदेश न. ६	२९८,१७४	१८२,९८१	१,४५३	५,२७७	२१,५९०	७१,८६५	११,८०३	१,४७२	१,७३३
७	प्रदेश न. ७	४६९,७०३	१८९,२९२	१८७,१०८	७,६४७	१६,००४	४८,१३६	१३,२४८	५,५४०	२,७२८

तालिका ६: खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धनको आधारमा घरपविार विवरण

सि.न.	प्रदेश न.	जम्मा परिवार	इन्धनको प्रकार							
			काठ/दाउरा	मट्टितेल	एल पी ग्यास	गुईठा/गोहरा	गोबर ग्यास	बिजुली	अन्य	अनुत्तरीत
नेपाल		५,४२३,२९७	३,४७०,२२४	५५,६१०	१,१४०,६६२	५६३,१२६	१३१,५९६	४,५२३	२२,५८३	३४,९७३
१	प्रदेश न. १	९९१,७५०	६६४,९५३	८,९४८	१५७,९०४	११७,१२७	३०,७५२	१,४९६	६,४३२	४,१३८
२	प्रदेश न. २	९३२,०८७	४८५,१५६	११,८३२	५४,१३३	३५३,२३७	७,११६	३१०	९,२२२	११,०८१
३	प्रदेश न. ३	१,२६९,१४४	५८५,६४९	२२,३२८	६२१,०४१	९८३	२५,८०१	१,४३३	३,५२६	८,३८३
४	प्रदेश न. ४	५७७,६८२	३९५,५२२	३,४२१	१४८,००८	१,१९४	२५,९८१	६९१	५७०	२,२९५
५	प्रदेश न. ५	८८४,७५७	६२९,४३२	६,०४३	१२८,५६७	८८,७५१	२५,३०७	३१२	१,७७५	४,५७०
६	प्रदेश न. ६	२९८,१७४	२८१,६६२	५८६	११,५८७	१,०७६	९८८	१९१	३२३	१,७६१
७	प्रदेश न. ७	४६९,७०३	४२७,८५०	२,४५२	१९,४२२	७५८	१५,६५१	९०	७३५	२,७४५

तालिका ७ : बत्ति बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने इन्धनको आधारमा घरपरिवार विवरण

सि.न.	प्रदेश न.	जम्मा परिवार	इन्धनको प्रकार					अन्य	अनुत्तरीत
			बिजुली	मट्टितेल	गोबर ग्यास	सोलार			
नेपाल		५,४२३,२९७	३,६४७,७४६	९९१,५१०	१५,२६४	४०३,५०४	३३०,१७०	३५,१०३	
१	प्रदेश न. १	९९१,७५०	६५२,७७०	२१५,२३०	४,०३४	८६,७५२	२८,७७४	४,१९०	
२	प्रदेश न. २	९३२,०८७	५५६,३४२	३४८,२३२	१,९८५	१२,२३४	२,२०६	११,०८८	
३	प्रदेश न. ३	१,२६९,१४४	१,०८७,०५८	९५,०५६	३,४४८	५३,१०४	२२,०६३	८,४१५	
४	प्रदेश न. ४	५७७,६८२	४७६,८४१	५७,४०४	१,२३३	२९,१२४	१०,७६७	२,३१३	
५	प्रदेश न. ५	८८४,७५७	५८३,९३१	१८१,८८१	२,१३३	५८,३६५	५३,८६३	४,५८४	
६	प्रदेश न. ६	२९८,१७४	६४,८५०	१६,५५२	४१४	९९,४९५	११५,०९९	१,७६४	
७	प्रदेश न. ७	४६९,७०३	२२५,९५४	७७,१५५	२,०१७	६४,४३०	९७,३९८	२,७४९	

तालिका ८ : परिवारले प्रयोग गर्ने चर्पीको आधारमा घरपरिवार विवरण

सि.न.	प्रदेश न.	जम्मा परिवार	चर्पी नै नभएको	चर्पीको प्रकार		
				फ्लस भएको	साधारण	अनुत्तरीत
नेपाल		५,४२३,२९७	२,०६९,८१२	२,२६२,६५२	१,०५५,८६२	३४,९७१
१	प्रदेश न. १	९९१,७५०	३००,३४९	३३९,२६९	३४७,९५१	४,१८१
२	प्रदेश न. २	९३२,०८७	६७८,०५८	१५०,७६३	९२,२५६	११,०१०
३	प्रदेश न. ३	१,२६९,१४४	२१८,३०१	८५०,२०७	१९२,२२७	८,४०९
४	प्रदेश न. ४	५७७,६८२	८३,८४२	३६९,७०७	१२१,८७३	२,२६०
५	प्रदेश न. ५	८८४,७५७	३९७,८२१	३२३,५७५	१५८,७७७	४,५८४
६	प्रदेश न. ६	२९८,१७४	१४३,८५५	८३,५८०	६८,९६९	१,७७०
७	प्रदेश न. ७	४६९,७०३	२४७,५८६	१४५,५५१	७३,८०९	२,७५७

तालिका ९: घरपरिवारले प्रयोग गर्ने सुविधाहरूको आधारमा घरपरिवार विवरण

सि.न.	प्रदेश न.	जम्मा परिवार	कुनै पनि सुविधा नभएको	कम्प्लेक्स एउटा सुविधा भएको	सुविधाहरू												
					रेडियो	टेलीभिजन	केबल टेलीभिजन	कम्प्यूटर	ईन्टरनेट	टेलिफोन	मोबाइल फोन	मोटर	मोटर साइकल	साइकल	अन्य सवारी	रेफ्रिजेरेटर	अनुत्तरीत
नेपाल		५,४२३,२९७	७४२,३४०	४,५८५,७०९	२,७५६,३२५	१,९७६,६०३	१,०४८,३४८	३९५,०३४	१८०,७४६	३९९,६९९	३,५०४,९२९	८५,१३५	५१९,५७०	१,७५६,२४३	३७,०२३	३८८,४१०	९५,२४८
१	प्रदेश न. १	९९१,७५०	१२७,३६२	८६४,३८८	५०८,२३९	३८५,६३८	१२३,०२१	४४,७१८	१५,७१५	६२,६८९	६४७,१६७	९,०७७	७२,६८५	३८६,६४१	५,७५८	५५,३७४	९,५१२
२	प्रदेश न. २	९३२,०८७	१५८,२९८	७७३,७८९	३४०,८१५	३०८,०१०	७९,६८०	१८,९०६	४,५४८	२३,४०२	५१७,६८२	१६,५५७	८४,९४९	५७७,०१७	९,१७६	१४,१९५	२१,७७०
३	प्रदेश न. ३	१,२६९,१४४	१०६,८५८	१,१६२,२८६	७४३,६२५	६८५,८५०	४९६,८४१	२४६,८२१	१२६,४६३	२११,७५०	९६५,७९०	३८,५५८	२३०,२९०	१७२,४७३	३,९२७	२०३,९८४	१९,४९०

सि.न.	प्रदेश न.	जम्मा परिवार	कुनै पनि सुविधा नभएको	कम्प्युटर सुविधा भएको	सुविधाहरू												
					रेडियो	टेलीभिजन	केबल टेलीभिजन	कम्प्यूटर	ईन्टरनेट	टेलिफोन	मोबाइल फोन	मोटर	मोटर साइकल	साइकल	अन्य सवारी	रेफ्रिजेरेटर	अनुत्तरीत
४	प्रदेश न. ४	५७७,६८२	५८,४४०	५०८,३३७	३४६,६७८	२०९,०९७	१५९,१३८	३७,९६९	१७,४८९	३७,५१८	४३३,११२	६,००२	४०,५२१	५९,६४३	२,३८८	४८,०२९	१०,९०५
५	प्रदेश न. ५	८८४,७५७	९१,२७९	७७७,५३५	४३५,२४४	२६८,५३९	१४३,४६४	३३,७०४	११,८८२	३८,९२६	५८२,२४२	१०,५०८	६८,३१२	३९८,१९०	६,०८३	५३,४४०	१५,९४३
६	प्रदेश न. ६	२९८,१७४	८९,११०	२०९,०६४	१५५,००९	२५,२५१	१४,६२१	३,६१५	१,३०६	६,६९९	१२७,५०४	३१२	४,१०३	७,०३२	१,१८३	२,८३०	७,०२४
७	प्रदेश न. ७	४६९,७०३	११०,९९३	३४८,७१०	२२६,७१५	९४,२१८	३१,५८३	९,३०१	३,३४३	१८,७१५	२३१,४३२	४,१२१	१८,७१०	१५५,२४७	८,५०८	१०,५९६	१०,६०४

तालिका १०: अनुपस्थित जनसंख्याको विवरण

सि.न.	प्रदेश न.	जम्मा परिवार	अनुपस्थित घरपविार संख्या	अनुपस्थित जनसंख्या			अनुत्तरीत
				जम्मा	पुरुष	महिला	
	नेपाल	५,४२३,२९७	१,३७८,६७८	१,९२१,४९४	१,६८४,०२९	२३७,४००	६५
१	प्रदेश न. १	९९१,७५०	२७४,५१७	३५७,६४७	३१७,६५०	३९,९९०	७
२	प्रदेश न. २	९३२,०८७	१७८,५७६	२२४,४७९	२१८,२६२	६,१७८	३९
३	प्रदेश न. ३	१,२६९,१४४	२३०,४७४	३१२,२००	२४८,१०९	६४,०८९	२
४	प्रदेश न. ४	५७७,६८२	२३१,०७५	३२२,७६२	२८९,२९९	३३,४५९	४
५	प्रदेश न. ५	८८४,७५७	२८५,४८७	४१०,७५१	३६७,१५७	४३,५९०	४
६	प्रदेश न. ६	२९८,१७४	४७,५८०	६७,५८२	५८,७४१	८,८४०	१
७	प्रदेश न. ७	४६९,७०३	१३०,९६९	२२६,०७३	१८४,८११	४१,२५४	८

तालिका ११. विभिन्न प्रदेश अनुसार घरपरिवार संख्या, जनसंख्या तथा लिङ्ग अनुपात

क्र.स.	प्रदेश	घरपरिवार	जनसंख्या			औषत परिवार आकार	लिङ्ग अनुपात
			जम्मा	पुरुष	महिला		
	नेपाल	५,४२७,३०२	२६,४९४,५०४	१२,८४९,०४१	१३,६४५,४६३	४.८८	९४.१६
१	प्रदेश न. १	९९२,४४५	४,५३४,९४३	२,१६६,५३६	२,३६८,४०७	४.५७	९१.४८
२	प्रदेश न. २	९३२,३०८	५,४०४,१४५	२,७१७,९३८	२,६८६,२०७	५.८०	१०१.१८
३	प्रदेश न. ३	१,२७०,७९७	५,५२९,४४२	२,७४७,६३३	२,७८१,८०९	४.३५	९८.७७
४	प्रदेश न. ४	५७८,२१९	२,४०३,७५७	१,०९०,८०८	१,३१२,९४९	४.१६	८३.०८
५	प्रदेश न. ५	८८५,२०३	४,४९९,२७२	२,१४०,३१६	२,३५८,९५६	५.०८	९०.७३
६	प्रदेश न. ६	२९८,३५९	१,५७०,४१८	७६७,९२३	८०२,४९५	५.२६	९५.६९
७	प्रदेश न. ७	४६९,९७१	२,५५२,५१७	१,२१७,८८७	१,३३४,६३०	५.४३	९१.२५

तालिका १२ : ५ वर्ष वा सो भन्दा माथीको जनसंख्याको शैक्षिक स्थिति

सि.न.	प्रदेश न.	लिंग	५ वर्ष वा सो भन्दा	शैक्षिक स्थिति			अनुत्तरित	साक्षरता प्रतिशत
			माथीको जम्मा जनसंख्या	पढ्न र लेख्न जान्ने	पढ्न मात्र जान्ने	पढ्न लेख्न दुवै नजान्ने		
१	नेपाल	दुवै	२३,९२६,५४१	१५,७७७,७८६	६०२,७७७	७,५२४,४२७	२१,५५१	६५.९४
		पुरुष	११,५३४,०८४	८,६६६,२८२	२८३,७०८	२,५७५,९३५	८,१५९	७५.१४
		महिला	१२,३९२,४५७	७,१११,५०४	३१९,०६९	४,९४८,४९२	१३,३९२	५७.३९
२	प्रदेश १	दुवै	४,१२९,६५५	२,९४०,९९४	९३,०४४	१,०९३,८५३	१,७६४	७१.२२
		पुरुष	१,९६०,२३७	१,५५३,९६०	४४,१०५	३६१,४९७	६७५	७९.२७
		महिला	२,१६९,४१८	१,३८७,०३४	४८,९३९	७३२,३५६	१,०८९	६३.९४
३	प्रदेश २	दुवै	४,८१०,६४३	२,३८३,१२२	१४४,९३३	२,२७२,६६१	९,९२७	४९.५४
		पुरुष	२,४१६,८४३	१,४५२,३६२	७१,९०२	८८८,५४३	४,०३६	६०.०९
		महिला	२,३९३,८००	९३०,७६०	७३,०३१	१,३८४,११८	५,८९१	३८.८८

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

सि.न.	प्रदेश न.	लिंग	५ वर्ष वा सो भन्दा	शैक्षिक स्थिति			अनुत्तरित	साक्षरता प्रतिशत
			माथीको जम्मा जनसंख्या	पढ्न र लेख्न जान्ने	पढ्न मात्र जान्ने	पढ्न लेख्न दुवै नजान्ने		
४	प्रदेश ३	दुवै	५,११७,६७२	३,८३०,६५४	११५,२९७	१,१६८,५२६	३,१९५	७४.८५
		पुरुष	२,५३३,५५५	२,०९८,२७९	५३,९८९	३८०,१६३	१,१२४	८२.८२
		महिला	२,५८४,११७	१,७३२,३७५	६१,३०८	७८८,३६३	२,०७१	६७.०४
५	प्रदेश ४	दुवै	२,१९७,०४७	१,६४३,५०६	४४,७२९	५०७,५०५	१,३०७	७४.८१
		पुरुष	९८४,१३१	८२२,०९४	१९,२३१	१४२,३९२	४१४	८३.५४
		महिला	१,२१२,९१६	८२१,४१२	२५,४९८	३६५,११३	८९३	६७.७२
६	प्रदेश ५	दुवै	४,०४८,६१०	२,६८९,३५३	९७,६३०	१,२५८,५०९	३,११८	६६.४३
		पुरुष	१,९०८,६५५	१,४४१,०३६	४५,४००	४२१,०७९	१,१४०	७५.५०
		महिला	२,१३९,९५५	१,२४८,३१७	५२,२३०	८३७,४३०	१,९७८	५८.३३
७	प्रदेश ६	दुवै	१,३६७,००२	८५८,१२६	४५,३०३	४६२,६३७	९३६	६२.७७
		पुरुष	६६४,६०२	४८४,३९५	२१,०७५	१५८,८१९	३१३	७२.८८
		महिला	७०२,४००	३७३,७३१	२४,२२८	३०३,८१८	६२३	५३.२१
८	प्रदेश ७	दुवै	२,२५५,९१२	१,४३२,०३१	६१,८४१	७६०,७३६	१,३०४	६३.४८
		पुरुष	१,०६६,०६१	८१४,१५६	२८,००६	२२३,४४२	४५७	७६.३७
		महिला	१,१८९,८५१	६१७,८७५	३३,८३५	५३७,२९४	८४७	५१.९३

तालिका १३ : अपाङ्गताको आधारमा जनसंख्या विवरण

सि.न.	प्रदेश न.	जम्मा	अपाङ्गता नभएको	अपाङ्गताको प्रकार							
				शारीरिक अपाङ्गता	दृष्टि सम्बन्धि अपाङ्गता	सुनाई सम्बन्धि अपाङ्गता	श्रवण दृष्टिविहित	स्वर बोलाइ सम्बन्धि अपाङ्गता	मानसिक अपाङ्गता	बौद्धिक अपाङ्गता	बहु अपाङ्गता
१	नेपाल	दुवै	२५,९८१,१८३	१८६,४५७	९४,७६५	७९,३०७	९,४३६	५८,८५५	३०,९९७	१४,८८८	३८,६१६
		पुरुष	१२,५६८,९५५	१०८,२७९	४७,०४१	४१,२०४	४,८०३	३३,१९०	१६,७८७	८,२८०	२०,५०२
		महिला	१३,४१२,२२८	७८,१७८	४७,७२४	३८,१०३	४,६३३	२५,६६५	१४,२१०	६,६०८	१८,११४
२	प्रदेश १	दुवै	४,४४०,३०३	३३,६३१	१४,२०४	१४,६१६	१,५०४	१२,४८८	६,२५८	२,९९५	८,९४४
		पुरुष	२,११४,५७७	१९,७९२	७,२८२	७,८८२	८१३	६,७२४	३,१८६	१,५८४	४,६९६
		महिला	२,३२५,७२६	१३,८३९	६,९२२	६,७३४	६९१	५,७६४	३,०७२	१,४११	४,२४८
३	प्रदेश २	दुवै	५,३३२,७११	२४,७६२	१७,१२९	७,५७५	१,३५६	८,८०१	४,९८८	१,९१८	४,९०५
		पुरुष	२,६७६,९६०	१५,०९८	८,८६९	४,००७	७६४	५,३७३	३,०६१	१,१३८	२,६६८
		महिला	२,६५५,७५१	९,६६४	८,२६०	३,५६८	५९२	३,४२८	१,९२७	७८०	२,२३७
४	प्रदेश ३	दुवै	५,४३९,५०६	३१,७०९	१७,२२३	१३,४९५	१,८१९	१०,७३४	५,५००	३,०१०	६,४५६
		पुरुष	२,६९९,०७७	१८,३४६	८,५१४	६,८७९	८८४	५,९८२	२,८५१	१,६६३	३,४३७
		महिला	२,७४०,४२९	१३,३६३	८,७०९	६,६१६	९३५	४,७५२	२,६४९	१,३४७	३,०१९
५	प्रदेश ४	दुवै	२,३४८,७४१	१८,३४२	८,३३८	१०,१३४	८६०	७,२७४	३,६२६	१,८४८	४,५९४
		पुरुष	१,०६१,२९३	१०,७३५	४,०९०	५,०६५	४३०	३,८९९	१,८७८	१,०१४	२,४०४
		महिला	१,२८७,४४८	७,६०७	४,२४८	५,०६९	४३०	३,३७५	१,७४८	८३४	२,१९०
६	प्रदेश ५	दुवै	४,४१३,९९६	३०,७२४	१४,९७३	१३,३२९	१,९०४	९,४३७	५,६६०	२,९२४	६,३२५

सि.न.	प्रदेश न.	जम्मा	अपाङ्गता नभएको	अपाङ्गताको प्रकार							
				शारीरिक अपाङ्गता	दृष्टि सम्बन्धि अपाङ्गता	सुनाई सम्बन्धि अपाङ्गता	श्रवण दृष्टिविहिन	स्वर बोलाइ सम्बन्धि अपाङ्गता	मानसिक अपाङ्गता	बौद्धिक अपाङ्गता	बहु अपाङ्गता
		पुरुष	२,०९३,७८७	१७,९८२	७,४७२	६,७०४	९३८	५,२६८	३,०९२	१,६५२	३,४२१
		महिला	२,३२०,२०९	१२,७४२	७,५०१	६,६२५	९६६	४,१६९	२,५६८	१,२७२	२,९०४
७	प्रदेश ६	दुवै	१,५२१,२४१	२०,६७५	८,५७१	९,१८२	७४२	४,३६१	१,७८१	८६४	३,००१
		पुरुष	७४१,०३७	११,८३४	४,२३२	४,८९४	३८८	२,५४१	९२९	४८५	१,५८३
		महिला	७८०,२०४	८,८४१	४,३३९	४,२८८	३५४	१,८२०	८५२	३७९	१,४१८
८	प्रदेश ७	दुवै	२,४८४,६८५	२६,६१४	१४,३२७	१०,९७६	१,२५१	५,७६०	३,१८४	१,३२९	४,३९१
		पुरुष	१,१८२,२२४	१४,४९२	६,५८२	५,७७३	५८६	३,४०३	१,७९०	७४४	२,२९३
		महिला	१,३०२,४६१	१२,१२२	७,७४५	५,२०३	६६५	२,३५७	१,३९४	५८५	२,०९८

तालिका १४. प्रदेश ५ को विभिन्न भाषा भाषीहरूको जनसंख्याको विवरण :

सि.न.	भाषा / भाषी	जम्मा	पुरुष	महिला
१	सवै	४,४९९,२७२	२,१४०,३१६	२,३५८,९५६
२	नेपाली	२,३०१,३०५	१,०४९,७१५	१,२५१,५९०
३	मैथली	५४,६७२	२८,४२१	२६,२५१
४	भोजपुरी	५०९,०६०	२५६,३७०	२५२,६९०
५	थारु	५९७,०५६	२९०,१८९	३०६,८६७
६	तामाङ्ग	३,२५७	१,६५२	१,६०५
७	नेवार	२७,७४४	१३,२९८	१४,४४६

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

सि.न.	भाषा / भाषी	जम्मा	पुरुष	महिला
८	मगर	२०५,०४८	९२,६७०	११२,३७८
९	अवधी	४९८,१६६	२५६,७८७	२४१,३७९
१०	गुरुङ्ग	१९,७४६	८,८४४	१०,९०२
११	लिम्बु	२०५	१०५	१००
१२	उर्दु	२२८,५८१	११४,६७७	११३,९०४
१३	राजवंशी	२७	१५	१२
१४	शेर्पा	८२४	४१६	४०८
१५	हिन्दी	१५,५८४	८,४७५	७,१०९
१६	सन्थाली	४१२	२१७	१९५
१७	चेपाङ्ग	३१	२४	७
१८	दनुवार	३२	१२	२०
१९	उराऊ	१५७	८४	७३
२०	सुनुवार	९८	४७	५१
२१	बंगला	६००	३८१	२१९
२२	राजस्थानी	५०४	२६२	२४२
२३	माभी	१५	१०	५
२४	याक्खा	२१६	१११	१०५
२५	भुजेल	७२६	३४१	३८५
२६	दरई	६१	२४	३७
२७	कुमाल	२,८३५	१,३१५	१,५२०
२८	थकाली	३०४	१४७	१५७
२९	छन्त्याल	५७०	२६८	३०२
३०	सांकेतिक भाषा	३३७	१८५	१५२
३१	वोटे	१,२८०	५५५	७२५
३२	राजी	७४८	३७३	३७५

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

सि.न.	भाषा / भाषी	जम्मा	पुरुष	महिला
३३	घले	४०	१९	२१
३४	पन्जावी	१६९	८१	८८
३५	अंग्रजी	६०	३०	३०
३६	सिन्धी	२६	१४	१२
३७	असामी	१५१	६८	८३
३८	राई	८४५	४४८	३९७
३९	गनगाइ	२२	८	१४
४०	अछामी	७५	२८	४७
४१	खम	१७,३९४	८,२१९	९,१७५
४२	डोटेली	३,२७९	१,८२७	१,४५२
४३	दैलेखी	१४	८	६
४४	सोनाह	५०३	२४८	२५५
४५	अन्य	३,८०९	१,९६२	१,८४७
४६	उल्लेख नभएको	२,६८४	१,३६६	१,३१८

तालिका १५. प्रदेश ५ को विभिन्न जात जातीहरुको विवरण :

सि.न.	जात / जाती	जम्मा	पुरुष	महिला
१	सवै	४,४९९,२७२	२,१४०,३१६	२,३५८,९५६
२	क्षेत्री	६२२,८५९	२८५,४७८	३३७,३८१
३	बाम्हण पहाड	५६१,२३२	२५८,४६८	३०२,७६४
४	मगर	६८०,४९९	३०८,२०९	३७२,२९०
५	थारु	६८३,९५१	३३३,०३०	३५०,९२१
६	तामाङ्ग	७,२३२	३,५६३	३,६६९
७	नेवार	६१,९९१	२९,२३६	३२,७५५
८	मुसलमान	३१२,३२८	१५६,१५७	१५६,१७१
९	कामी	२७१,७६३	१२२,४७५	१४९,२८८
१०	यादव	१८१,५४२	९३,६४६	८७,८९६
११	राई	२,४९०	१,२७२	१,२१८
१२	गुरुङ्ग	४२,३६३	१९,१८४	२३,१७९
१३	दमाई / ढोली	८५,०६७	३८,७६९	४६,२९८
१४	लिम्बु	४४६	२२५	२२१
१५	ठकुरी	६१,४३४	२८,५१०	३२,९२४
१६	सार्की	६६,८६२	२९,३३७	३७,५२५
१७	तेली	३८,६४०	१९,७०४	१८,९३६
१८	चमार / हरिजन / राम	९१,८३९	४७,१७९	४४,६६०
१९	कोइरी / कुशवाह	१७,४२५	८,९४८	८,४७७
२०	कुर्मी	७०,८०६	३६,२७९	३४,५२७
२१	सन्ध्यासी / दशनामी	५२,१०९	२४,०७१	२८,०३८
२२	धानुक	७७९	४०५	३७४
२३	मुसहर	५,९६२	२,९७७	२,९८५
२४	दुसाध/पासवान/ पासी	४५,४५०	२३,२०१	२२,२४९
२५	शेर्पा	९७५	४८०	४९५
२६	सोनार	२,४६३	१,२४५	१,२१८
२७	केवत	४६,७९४	२३,६४७	२३,१४७
२८	ब्राम्हण तराई	१८,०५२	९,२७४	८,७७८
२९	कथवनिया	३४,८२५	१७,९९५	१६,८३०
३०	घर्ति / भुजेल	९,२१३	४,११५	५,०९८
३१	मल्लाह	३०,१७५	१५,३६०	१४,८१५
३२	कलवार	११,९१०	६,०७७	५,८३३
३३	कुमाल	४३,१२४	२०,३५०	२२,७७४
३४	हजाम / ठाकुर	२१,६२३	१०,९९५	१०,६२८
३५	कानु	४,२५२	२,२३५	२,०१७

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७४

सि.न.	जात / जाती	जम्मा	पुरुष	महिला
३६	राजवंशी	५७५	२९३	२८२
३७	सुनुवार	७३८	३४०	३९८
३८	सुधी	६२३	३१९	३०४
३९	लोहार	११,९०३	६,०७८	५,८२५
४०	तत्मा / तत्वा	१५	४	११
४१	खत्वे	२६८	१३२	१३६
४२	धोवी	४१,०५३	२०,८८७	२०,१६६
४३	माभी	२,५९९	१,३३६	१,२६३
४४	नुनिया	११०	६०	५०
४५	कुम्हार	२,७९४	१,४६३	१,३३१
४६	दनुवार	३३	१३	२०
४७	चेपाङ्ग / प्रजा	१२६	७५	५१
४८	हल्वाई	१३,७१२	७,१०१	६,६११
४९	राजपुत	२,३६९	१,२३९	१,१३०
५०	कायस्थ	७,५२३	३,८७४	३,६४९
५१	बढई	११,२५६	५,८४५	५,४११
५२	मारवाडी	५,२७५	२,७९४	२,४८१
५३	सतार / सन्थाल	४१८	२२१	१९७
५४	भाँगड / धगर	१५७	८४	७३
५५	वन्तर / सरदार	१८८	११४	७४
५६	बरई	१३,९८३	७,२२९	६,७५४
५७	कहर	४५,८१७	२३,३१८	२२,४९९
५८	गनगाइ	२२	८	१४
५९	लोघ	३१,९९८	१६,२९२	१५,७०६
६०	रजभर	५,३५६	२,७१०	२,६४६
६१	थामी	११४	४८	६६
६२	धिमाल	१३	५	८
६३	भोटे	१६०	८२	७८
६४	विन	१,९२६	९८३	९४३
६५	गडेरी / भेडहार	९,९४६	५,१५५	४,७९१
६६	याक्खा	७९६	४०३	३९३
६७	दरई	४६९	२०६	२६३
६८	थकाली	१,७५३	८२२	९३१
६९	चिडीमार	१,२१०	६३८	५७२
७०	माली	२,०३५	९९५	१,०४०
७१	बंगाली	४,७९९	२,५७०	२,२२९
७२	छन्त्याल / छन्तेल	१,३१५	५६१	७५४

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

सि.न.	जात / जाती	जम्मा	पुरुष	महिला
७३	डोम	२४६	१२६	१२०
७४	कम्हार	५२	२३	२९
७५	बोटे	२,०२९	९२७	१,१०२
७६	ब्रम्हु / वरमो	२५	१४	११
७७	गाइने	२,९२३	१,३५३	१,५७०
७८	वादी	६,७१९	३,११२	३,६०७
७९	हल्खोर	५५	२८	२७
८०	पन्जावी / शिख	१८४	१००	८४
८१	राजी	८३१	४०९	४२२
८२	कोचे	१६	८	८
८३	धुनीया	२,७८९	१,३७४	१,४१५
८४	पथरकट्टा / कुशवाडीया	१,२६९	६४६	६२३
८५	कुशुण्डा	११०	५३	५७
८६	ल्होमी	२७३	११३	१६०
८७	कल्हर	३३	१६	१७
८८	नटुवा	५९२	२८४	३०८
८९	घान्दी	१,८५९	९६०	८९९
९०	धन्कार / खरीकार	१,६०३	८०८	७९५
९१	घले	१९४	९२	१०२
९२	खवास	७८५	३७०	४१५
९३	राजधोव	१३९	७८	६१
९४	कोरी	१२,२१७	६,३६५	५,८५२
९५	चार्मलङ्ग	१६	८	८
९६	देव	१२	५	७
९७	अन्य	७,०४०	३,६३७	३,४०३
९८	अन्य दलित	१९,२४७	९,६७९	९,५६८
९९	अन्य जनजाती	४५	२२	२३
१००	अन्य तराई	२४,४३९	१२,४८०	११,९५९
१०१	अन्य उल्लेख नभएको	३१८	१६६	१५२
१०२	विदेशी	१,२९०	६६७	६२३

अनुसूचि ३ :

तालिका १: जिल्लागत रूपमा नेपालको जनसंख्याको अवस्था (७७ जिल्लाको)

क्र.स	जिल्ला	परिवार संख्या	जनसंख्या			क्षेत्रफल वर्ग कि.मि.	औषत परिवार को आकार	लिंग अनुपात	जनघनत्व
			जम्मा	पुरुष	महिला				
१	काठमाण्डौ	४३६,३४४	१,७४४,२४०	९१३,००१	८३१,२३९	३९५	४.००	१०९.८४	४,४१६
२	मोरङ	२१३,९९७	९६५,३७०	४६६,७१२	४९८,६५८	१,८५५	४.५१	९३.५९	५२०
३	रुपन्देही	१६३,९१६	८८०,१९६	४३२,१९३	४४८,००३	१,३६०	५.३७	९६.४७	६४७
४	भद्रा	१८४,५५२	८१२,६५०	३८५,०९६	४२७,५५४	१,६०६	४.४०	९०.०७	५०६
५	कैलाली	१४२,४८०	७७५,७०९	३७८,४१७	३९७,२९२	३,२३५	५.४४	९५.२५	२४०
६	सर्लाही	१३२,८४४	७६९,७२९	३८९,७५६	३७९,९७३	१,२५९	५.७९	१०२.५७	६११
७	सुनसरी	१६२,४०७	७६३,४८७	३७१,२२९	३९२,२५८	१,२५७	४.७०	९४.६४	६०७
८	धनुषा	१३८,२४९	७५४,७७७	३७८,५३८	३७६,२३९	१,१८०	५.४६	१००.६१	६४०
९	वाराणसी	१०८,६३५	६८७,७०८	३५१,२४४	३३६,४६४	१,१९०	६.३३	१०४.३९	५७८
१०	रौतहट	१०६,६६८	६८६,७२२	३५१,०७९	३३५,६४३	१,१२६	६.४४	१०४.६०	६१०
११	नवलपरासी - वर्द्धघाट सुस्ता पूर्व	६६,९३४	३,११,६०४	१,४२,७७९	१,६८,८२५		४.६६	८४.५७	
१२	नवलपरासी - वर्द्धघाट सुस्ता पश्चिम	६१,८५९	३,३१,९०४	१,६०,८९६	१,७१,००८		५.३७	९४.०९	
१३	सप्तरी	१२१,०९८	६३९,२८४	३१३,८४६	३२५,४३८	१,३६३	५.२८	९६.४४	४६९
१४	सिरहा	११७,९६२	६३७,३२८	३१०,१०१	३२७,२२७	१,१८८	५.४०	९४.७७	५३६
१५	महोत्तरी	१११,३१६	६२७,५८०	३११,०१६	३१६,५६४	१,००२	५.६४	९८.२५	६२६
१६	पर्सा	९५,५३६	६०१,०१७	३१२,३५८	२८८,६५९	१,३५३	६.२९	१०८.२१	४४४
१७	चितवन	१३२,४६२	५७९,९८४	२७९,०८७	३००,८९७	२,२१८	४.३८	९२.७५	२६१
१८	कपिलवस्तु	९१,३२१	५७१,९३६	२८५,५९९	२८६,३३७	१,७३८	६.२६	९९.७४	३२९
१९	दाङ	११६,४१५	५५२,५८३	२६१,०५९	२९१,५२४	२,९५५	४.७५	८९.५५	१८७
२०	कास्की	१२५,६७३	४९२,०९८	२३६,३८५	२५५,७१३	२,०१७	३.९२	९२.४४	२४४
२१	बाँके	९४,७७३	४९१,३१३	२४४,२५५	२४७,०५८	२,३३७	५.१८	९८.८७	२१०
२२	ललितपुर	१०९,७९७	४६८,१३२	२३८,०८२	२३०,०५०	३८५	४.२६	१०३.४९	१,२१६
२३	कञ्चनपुर	८२,१५२	४५१,२४८	२१६,०४२	२३५,२०६	१,६१०	५.४९	९१.८५	२८०
२४	बर्दिया	८३,१७६	४२६,५७६	२०५,०८०	२२१,४९६	२,०२५	५.१३	९२.५९	२११
२५	मकवानपुर	८६,१२७	४२०,४७७	२०६,६८४	२१३,७९३	२,४२६	४.८८	९६.६७	१७३
२६	काभ्रेपलान्चो क	८०,७२०	३८१,९३७	१८२,९३६	१९९,००१	१,३९६	४.७३	९१.९३	२७४

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७४

क्र.स	जिल्ला	परिवार संख्या	जनसंख्या			क्षेत्रफल वर्ग कि.मि.	औषत परिवार को आकार	लिंग अनुपात	जनघनत्व
			जम्मा	पुरुष	महिला				
२७	सुर्खेत	७२,८६३	३५०,८०४	१६९,४२१	१८१,३८३	२,४५१	४.८१	९३.४१	१४३
२८	धादिङ	७३,८५१	३३६,०६७	१५७,८३४	१७८,२३३	१,९२६	४.५५	८८.५५	१७४
२९	तनहुँ	७८,३०९	३२३,२८८	१४३,४१०	१७९,८७८	१,५४६	४.१३	७९.७३	२०९
३०	उदयपुर	६६,५५७	३१७,५३२	१४९,७१२	१६७,८२०	२,०६३	४.७७	८९.२१	१५४
३१	भक्तपुर	६८,६३६	३०४,६५१	१५४,८८४	१४९,७६७	११९	४.४४	१०३.४२	२,५६०
३२	सिन्धुली	५७,५८१	२९६,१९२	१४२,१२३	१५४,०६९	२,४९१	५.१४	९२.२५	११९
३३	इलाम	६४,५०२	२९०,२५४	१४१,१२६	१४९,१२८	१,७०३	४.५०	९४.६३	१७०
३४	स्याङ्जा	६८,८८१	२८९,१४८	१२५,८३३	१६३,३१५	१,१६४	४.२०	७७.०५	२४८
३५	सिन्धुपाल्चोक	६६,६८८	२८७,७९८	१३८,३५१	१४९,४४७	२,५४२	४.३२	९२.५८	११३
३६	गुल्मी	६४,९२१	२८०,१६०	१२०,९९५	१५९,१६५	१,१४९	४.३२	७६.०२	२४४
३७	नुवाकोट	५९,२१५	२७७,४७१	१३२,७८७	१४४,६८४	१,१२१	४.६९	९१.७८	२४८
३८	गोर्खा	६६,५०६	२७१,०६१	१२१,०४१	१५०,०२०	३,६१०	४.०८	८०.६८	७५
३९	बागलुङ	६१,५२२	२६८,६१३	११७,९९७	१५०,६१६	१,७८४	४.३७	७८.३४	१५१
४०	दैलेख	४८,९१९	२६१,७७०	१२६,९९०	१३४,७८०	१,५०२	५.३५	९४.२२	१७४
४१	पाल्पा	५९,२९१	२६१,१८०	११५,८४०	१४५,३४०	१,३७३	४.४१	७९.७०	१९०
४२	अछाम	४८,३५१	२५७,४७७	१२०,००८	१३७,४६९	१,६८०	५.३३	८७.३०	१५३
४३	वैतडी	४५,१९१	२५०,८९८	११७,४०७	१३३,४९१	१,५१९	५.५५	८७.९५	१६५
४४	सल्यान	४६,५५६	२४२,४४४	११५,९६९	१२६,४७५	१,४६२	५.२१	९१.६९	१६६
४५	प्युठान	४७,७३०	२२८,१०२	१००,०५३	१२८,०४९	१,३०९	४.७८	७८.१४	१७४
४६	रोल्पा	४३,७५७	२२४,५०६	१०३,१००	१२१,४०६	१,८७९	५.१३	८४.९२	११९
४७	डोटी	४१,४४०	२११,७४६	९७,२५२	११४,४९४	२,०२५	५.११	८४.९४	१०५
४८	रुकुम पूर्व	११,२०९	५३,१८४	३४,९८०	२८,२०४		४.७४	९०.६३	७२
४९	रुकुम पश्चिम	३०६४७	१५५३८३	७४१७९	८१२०४		५.०७	९१.३५	
५०	खोटाङ	४२,६६४	२०६,३१२	९७,०९२	१०९,२२०	१,५९१	४.८४	८८.९०	१३०
५१	रामेछाप	४३,९१०	२०२,६४६	९३,३८६	१०९,२६०	१,५४६	४.६२	८५.४७	१३१
५२	अर्घाखाँची	४६,८३५	१९७,६३२	८६,२६६	१११,३६६	१,१९३	४.२२	७७.४६	१६६
५३	बझाङ	३३,७८६	१९५,१५९	९२,७९४	१०२,३६५	३,४२२	५.७८	९०.६५	५७
५४	पाँचथर	४१,१९६	१९१,८१७	९०,१८६	१०१,६३१	१,२४१	४.६६	८८.७४	१५५
५५	दोलखा	४५,६८८	१८६,५५७	८७,००३	९९,५५४	२,१९१	४.०८	८७.३९	८५
५६	भोजपुर	३९,४१९	१८२,४५९	८६,०५३	९६,४०६	१,५०७	४.६३	८९.२६	१२१
५७	जाजरकोट	३०,४७२	१७१,३०४	८५,५३७	८५,७६७	२,२३०	५.६२	९९.७३	७७
५८	लमजुङ	४२,०७९	१६७,७२४	७५,९१३	९१,८११	१,६९२	३.९९	८२.६८	९९
५९	धनकुटा	३७,६३७	१६३,४१२	७६,५१५	८६,८९७	८९१	४.३४	८८.०५	१८३

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

क्र.स	जिल्ला	परिवार संख्या	जनसंख्या			क्षेत्रफल वर्ग कि.मि.	औषत परिवार को आकार	लिंग अनुपात	जनघनत्व
			जम्मा	पुरुष	महिला				
६०	संखुवासाभा	३४,६२४	१५८,७४२	७५,२२५	८३,५१७	३,४८०	४.५८	९०.०७	४६
६१	ओखलढुंगा	३२,५०२	१४७,९८४	६८,६८७	७९,२९७	१,०७४	४.५५	८६.६२	१३८
६२	पर्वत	३५,७९९	१४६,५९०	६५,३०१	८१,२८९	४९४	४.१०	८०.३३	२९७
६३	डडेलधुरा	२७,०४५	१४२,०९४	६६,५५६	७५,५३८	१,५३८	५.२५	८८.११	९२
६४	कालिकोट	२३,०१३	१३६,९४८	६८,८३३	६८,११५	१,७४१	५.९५	१०१.०५	७९
६५	वाजुरा	२४,९०८	१३४,९१२	६५,८०६	६९,१०६	२,१८८	५.४२	९५.२२	६२
६६	दार्चुला	२४,६१८	१३३,२७४	६३,६०५	६९,६६९	२,३२२	५.४१	९१.३०	५७
६७	ताप्लेजुङ	२६,५०९	१२७,४६१	६०,५५२	६६,९०९	३,६४६	४.८१	९०.५०	३५
६८	म्याग्दी	२७,७६२	११३,६४१	५१,३९५	६२,२४६	२,२९७	४.०९	८२.५७	४९
६९	जुम्ला	१९,३०३	१०८,९२१	५४,८९८	५४,०२३	२,५३१	५.६४	१०१.६२	४३
७०	सोलुखुम्बु	२३,७८५	१०५,८८६	५१,२००	५४,६८६	३,३१२	४.४५	९३.६३	३२
७१	तेह्रथुम	२२,०९४	१०१,५७७	४७,१५१	५४,४२६	६७९	४.६०	८६.६३	१५०
७२	मुगु	९,६१९	५५,२८६	२८,०२५	२७,२६१	३,५३५	५.७५	१०२.८०	१६
७३	हुम्ला	९,४७९	५०,८५८	२५,८३३	२५,०२५	५,६५५	५.३७	१०३.२३	९
७४	रसुवा	९,७७८	४३,३००	२१,४७५	२१,८२५	१,५४४	४.४३	९८.४०	२८
७५	डोल्पा	७,४८८	३६,७००	१८,२३८	१८,४६२	७,८८९	४.९०	९८.७९	५
७६	मुस्ताङ	३,३५४	१३,४५२	७,०९३	६,३५९	३,५७३	४.०१	१११.५४	४
७७	मनाङ	१,४८०	६,५३८	३,६६१	२,८७७	२,२४६	४.४२	१२७.२५	३

अनुसूचि ४ :

बर्दिया जिल्लामा रहेका सरकारी कार्यालयको नाम र टेलिफोन नं. हरु :

सि.नं.	कार्यालयको नाम	कार्यालयको फोन
१	बर्दिया जिल्ला अदालत	४२०३०१
२	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	४२०१३३
३	जिल्ला समन्वय समिति	४२०१३९
४	शिवदल गण , ठाकुरद्वारा	४०२००४
५	भैरवप्रसाद गण सुरक्षा गुल्म, बर्दिया	४२०६१०
६	बर्दिया जिल्ला अदालत	४२०२७७
७	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	४२०९४६
८	बबई राजापुर सिंचाइ व्यवस्थापन डिभिजन/बबई सिंचाई आयोजना बैदी धधवार	६२०२०२
९	जिल्ला वन कार्यालय	४२०१५६
१०	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	४२०११३
११	भूमिसुधार कार्यालय	४२०१३४
१२	मालपोत कार्यालय गुलरिया	४२०१०५
१३	मालपोत कार्यालय राजापुर	४६००११
१४	जि.स्वास्थ्य कार्यालय	४२००२७
१५	को.ले.नि.का.	४२००२०
१६	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	४२०१९९
१७	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय	४२००४०
१८	राष्ट्रिय अनुसन्धान जि.का.	४२०२३३
१९	जि.सरकारी वकील कार्यालय	४२०२०२
२०	जि.पशु सेवा कार्यालय	४२०२२९
२१	इलाका प्रशासन कार्यालय, राजापुर	४६०१७३
२२	इलाका प्रशासन कार्यालय, बाँसगढी	४००२००
२३	महिला तथा बालबालिका विकास कार्यालय	४२०११२
२४	गुलरिया नगरपालिका	४२०४१२
२५	राजापुर नगरपालिका	४६०१६७

बर्दिया जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५

सि.नं.	कार्यालयको नाम	कार्यालयको फोन
२६	जिल्ला हुलाक कार्यालय	४२०११८
२७	नापी कार्यालय गुलरिया	४२०२५५
२८	नापी कार्यालय राजापुर	४६०१९७
२९	खानेपानी सरसफाई तथा सब डिभिजन कार्यालय	४२०११०
३०	घ. तथा सा. उद्योग कार्यालय	४२०१०६
३१	जिल्ला निर्वाचन कार्यालय	४२०५०३
३२	डिभिजन सहकारी कार्यालय	४२०११९
३३	जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	४२००२२
३४	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज	४०२०११
३५	कारागार शाखा	४२०१८९
३६	गुलरिया छोटीभन्सार कार्यालय राजापुर भन्सार कार्यालय	४२०,९३३,२३४ ४६०१३०
३७	पशु क्वारेन्टाइन	४२०४९१
३८	स.प्र.वल सीमा सुरक्षा कार्यालय	४२१२२२
३९	कृष्णसार संरक्षण कार्यालय	६९०५५३
४०	जिल्ला ट्राफिक कार्यालय	
४१	कर्णाली नदी व्यवस्थापन आयोजना राजापुर	४६०२५०
४२	जिल्ला अस्पताल	४२११७७
४३	बासगढी नगरपालिका	४००००२
४४	मधुवन नगरपालिका	४४०१११
४५	ठाकुरबाबा नगरपालिका	
४६	बढैयाताल गाउँपालिका	
४७	गेरुवा गाउँपालिका	
४८	बारबर्दिया नगरपालिका	
४९	सिचाई विकास सब डिभिजन	४२०८९८
५०	स्थानीय शान्ती समिति	४२१२०४
५१	जिल्ला युवा समितिको कार्यालय	
५२	सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा विकास समिति जिल्ला कार्यालय	०८४-४२०२३०
५३	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना जोन कार्यान्वयन इकाई राजापुर	८४४६०१४९
५४	बबई, भादा, औरही नदी व्यवस्थापन आयोजना	

अनुसूची ५

ब्याख्या र परिभाषा

परिवार : सामान्यता एउटै आम्दानी खर्चले घर व्यवहार चलाई एकै भान्सामा खानपीन गरी बसेका व्यक्ति वा व्यक्तिहरुको समूहलाई परिवार भनिन्छ । परिवारमा एक व्यक्ति मात्र वा धेरै व्यक्तिहरु, नाता पर्ने वा नाता नपर्ने व्यक्तिहरु हुन सक्दछन ।

औषत परिवार संख्या : प्रति परिवार एकाईमा रहेको कूल संख्या देखाउने सूचक नै औषत परिवार संख्या हो । कुनै स्थान विशेषको कुल जनसंख्यालाई सोही स्थानको कुल परिवार संख्याले भाग गर्दा आउने मानलाई औषत परिवार संख्या भनिन्छ ।

परिवार मुली : घर परिवारको मुली भन्नाले घर परिवारको त्यो सदस्यलाई जनाउछ जसले परिवारको आम्दानी तथा खर्चको चाँजोपाजो मिलाउनको साथसाथै आवश्यक निर्णय समेत गर्ने गर्दछ ।

लैङ्गिक अनुपात : प्रति सय जना महिलामा पुरुषको संख्या व्यक्त गर्ने इकाई नै लैङ्गिक अनुपात हो । कुनै स्थान विशेषको कुल पुरुषको जनसंख्यालाई महिलाको संख्याले भाग गरेर १०० ले गुणन गर्दा लैङ्गिक अनुपात प्राप्त हुन्छ ।

जनघनत्व : प्रति एकाई क्षेत्रफलमा रहेको कुल जनसंख्या व्यक्त गर्न जनघनत्वको गणना गरिन्छ । यसले कुनै स्थानको क्षेत्रफल र त्यस स्थानको जनसंख्या विचको सम्बन्ध देखाउछ ।

परिवार नियोजन साधन कर्ता दर : १० वर्ष भन्दा बढी उमेरका विवाहित जनसंख्याले परिवार नियोजनका स्थायी वा अस्थायी उपाय अवलम्बन गर्ने जनसंख्याको प्रतिशत नै परिवारनियोजन साधन प्रयोग कर्ता दर हो ।

कृषि चलन : एउटै व्यक्ति वा परिवारले वा निकायले देखदेख (व्यवस्थापन) गरेको कृषि उत्पादनको एक आर्थिक एकाईलाई कृषि चलन भनिन्छ । यस्तो कृषि-चलनभित्र आफ्नो हकको वा अर्काको हकको भए पनि जुनसुकै शर्तमा लिई आंशिक वा पूर्ण रूपमा कृषि उत्पादनको उद्देश्यले पालिएका पशुपंक्षीहरु वा जुनसुकै आकारको भए पनि कृषिका लागि उपयोग गरिएको सम्पूर्ण जग्गा पर्दछ ।

क) हिमाल र पहाडका जिल्लामा कम्तीमा ४ आना (०.०१२७२ हेक्टर) र तराईका जिल्लामा कम्तीमा ८ धुर (०.०१३५५ हेक्टर) क्षेत्रफल वाली लागेको जग्गा भएमा वा,

ख) जुनसुकै उमेरका कम्तीमा १ वटा गाई-भैंसी पालेको भएमा वा

ग) कम्तीमा ५ वटा भेडा-बाखा, सुँगुर-बङ्गुरजस्ता चौपाया पालेको भएमा वा

घ) चल्ला र माउ गरी कम्तीमा २०सम्म चराचुरुङ्गी (कुखुरा,हाँस) पालेको भएमा ।

कित्ता : वरिपरि अरुको साँध भएर बीचमा रहेको जमिनको भागलाई कित्ता भनिन्छ । कहिलेकाही कित्ताको साँधमा खोला, जंगल, भीर, नदीजस्ता प्राकृतिक साँध पनि पर्न सक्दछन् । जग्गाको कित्ता र गहा फरकफरक कुरा हुन । एकै चलन अन्तर्गत दुई वा दुई भन्दा बढी कित्ता हुनका लागि एक कित्ता भित्रकागहा अर्को कित्ता भित्रका गहासँग कतैतिरबाट जोडिएको हुनुहुँदैन । कृषि गणनामा प्रयोग गरिएको कित्ता र साधारण बोलीचालीको भाषामा (वा नापीमा) प्रयोग गरिएको कित्ता एकै होइनन् ।

मुख्य कृषक : मुख्य कृषक भन्नाले कृषि-चलनको आर्थिक तथा प्राविधिक विषयमा निर्णय लिने, खेतीपातीको रेखदेख गर्ने र निर्देशन दिने व्यक्ति ।

बालबालिका महिला अनुपात : बालबालिका महिला अनुपात भन्नाले ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरुको जनसंख्या र प्रजनन उमेर समूह अर्थात् १५ देखि ४९ वर्षका महिलाहरुको जनसंख्याको अनुपातलाई जनाउँछ । यो प्रजननको स्तर इंगित गर्ने सरल सूचक हो । यस सूचकलाई प्राय प्रतिहजार महिलाहरुमा बालबालिकाहरुको संख्याको रूपमा व्यक्त गरिन्छ ।

बालिका आश्रित अनुपात :- बालिका आश्रित अनुपात भन्नाले ० देखि १४ वर्ष उमेर समूहका कुल बालिकाहरुको जनसंख्या र १५ देखि ५९ वर्ष उमेर समूहका कुल जनसंख्याको अनुपातलाई जनाउँछ । यसलाई प्रतिशतमा व्यक्त गरिन्छ ।

बालक आश्रित अनुपात :- बालक आश्रित अनुपात भन्नाले ० देखि १४ वर्ष उमेर समूहका कुल बालकहरुको जनसंख्या र १५ देखि ५९ वर्ष उमेर समूहका कुल जनसंख्याको अनुपातलाई जनाउँछ । यसलाई प्रतिशतमा व्यक्त गरिन्छ ।

कुल आर्थिक त्रियाकलाप दर :- कुलआर्थिक त्रियाकलाप दर भन्नाले १० वर्ष वा सो भन्दा माथिका उमेर समूहका आर्थिक दृष्टिले अक्सर त्रियाशिल जनसंख्या र उही उमेर समूहका कुल जनसंख्याको अनुपातलाई जनाउँछ । यसलाई प्रायः प्रतिशतमा व्यक्त गरिन्छ ।

पुरुषहरुको आर्थिक त्रियाकलाप दर :- पुरुषहरुको आर्थिक त्रियाकलाप दर भन्नाले १० वर्ष वा सो भन्दा माथिका उमेर समूहका आर्थिक दृष्टिले अक्सर त्रियाशिल जनसंख्या र उही उमेर समूहका कुल पुरुषहरुको जनसंख्याको अनुपातलाई जनाउँछ । यसलाई प्रायः प्रतिशतमा व्यक्त गरिन्छ ।

महिलाहरुको आर्थिक त्रियाकलाप दर :- महिलाहरुको आर्थिक त्रियाकलाप दर भन्नाले १० वर्ष वा सो भन्दा माथिका उमेर समूहका आर्थिक दृष्टिले अक्सर त्रियाशिल जनसंख्या र उही उमेर समूहका कुल महिलाहरुको जनसंख्याको अनुपातलाई जनाउँछ । यसलाई प्रायः प्रतिशतमा व्यक्त गरिन्छ ।

आर्थिक दृष्टिले त्रियाशील महिला पुरुषको अनुपात :- १० वर्ष वा सो भन्दा माथिका उमेर समूहका आर्थिक दृष्टिले त्रियाशील महिला पुरुषको अनुपात ।

बालबालिकाहरुको आर्थिक त्रियाकलाप दर :- बालबालिकाहरुको आर्थिक त्रियाकलाप दर भन्नाले १० देखि १४ वर्ष उमेर उमेर समूहका आर्थिक दृष्टिले अक्सर त्रियाशिल बालबालिकाको जनसंख्या र सोही उमेर समूहको कुल बालबालिकाको जनसंख्याको अनुपातलाई जनाउँछ । यो सूचकलाई प्रतिशतमा व्यक्त गरिन्छ ।

बालकहरुको आर्थिक त्रियाकलाप दर :- बालकहरुको आर्थिक त्रियाकलाप दर भन्नाले १० देखि १४ वर्ष उमेर समूहका आर्थिक दृष्टिले अक्सर त्रियाशिल बालकको जनसंख्या र सोही उमेर समूहको कुल बालकहरुको जनसंख्याको अनुपातलाई जनाउँछ । यो सूचकलाई प्रतिशतमा व्यक्त गरिन्छ ।

बालिकाहरुको आर्थिक त्रियाकलाप दर :- बालिकाहरुको आर्थिक त्रियाकलाप दर भन्नाले १० देखि १४ वर्ष उमेर समूहका आर्थिक दृष्टिले अक्सर त्रियाशिल बालिकाको जनसंख्या र सोही उमेर समूहको कुल बालिकाहरुको जनसंख्याको अनुपातलाई जनाउँछ । यो सूचकलाई प्रतिशतमा व्यक्त गरिन्छ ।

साक्षरता दर :- ५ वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेर समूहका जुनसुकै भाषामा लेख्न र पढ्न जान्ने कुल जनसंख्या र उही उमेर समूहका कुन जनसंख्याको अनुपात हो । यो सूचकलाई प्रतिशतमा व्यक्त गरिन्छ ।

कुल आश्रित अनुपात :- ० देखि १४ वर्ष उमेर समूहका बालबालिकाहरूको जनसंख्या र ६० वर्ष वा सो बढी उमेर समूहका वृद्धवृद्धाहरूको जनसंख्याको योग र १५ देखि ५९ वर्ष उमेर समूहका जनसंख्याको अनुपात हो । यो सूचकलाई प्रतिशतमा व्यक्त गरिन्छ ।

बालबालिकाहरूको आश्रित अनुपात :- ० देखि १४ वर्ष उमेर समूहका बालबालिकाहरूको जनसंख्या र १५ देखि ५९ वर्ष उमेर समूहका जनसंख्याको अनुपात हो । यो सूचकलाई प्रतिशतमा व्यक्त गरिन्छ ।

बृद्धवृद्धाहरूको आश्रित अनुपात :- ६० वर्ष वा सो बढी उमेर समूहका वृद्धवृद्धाहरूको जनसंख्या र १५ देखि ५९ वर्ष उमेर समूहका जनसंख्याको अनुपात । यस सूचकलाई प्रतिशतमा व्यक्त गरिन्छ ।

कुल प्रजनन दर :- प्रजनन गर्न योग्य उमेर समूहका (१५ वर्ष देखि ४९ वर्ष) महिलाहरूले आफ्नो प्रजनन अवधिभर औषत प्रति महिला जीवित जन्मिएका शिशुहरूको संख्यालाई कुल प्रजनन दर भनिन्छ ।

कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (Gross Domestic Production):- कुनै आर्थिक क्षेत्र (देश वा ठाउँ) भित्र निश्चित समयवधिमा उत्पादित वस्तु तथा सेवाको मौद्रिक मूल्यको कुन मानलाई कुल गार्हस्थ्य उत्पादन भनिन्छ ।

सन्दर्भ सामाग्रीहरू

१. National Population and Housing Census (NPHC) 2011, Volume 1
२. National Population and Housing Census (NPHC) 2011, Volume 2
३. National Population and Housing Census 2011 (Caste/Ethnicity & Language)
४. Nepal Human Development Report 2014, UNDP
५. २१ औं जिल्ला परिषद्, आ.व.०७४/७५ जिल्ला विकास समिति, बर्दिया, गुलरिया ।
६. वार्षिक कृषि विकास कार्यक्रम तथा तथ्यांक पुस्तिका आ.व.०७२/७३ जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, बर्दिया।
७. जिल्ला वस्तुगत विवरण बर्दिया, आ.व.०६३/६४, प्रकाशक तथ्यांक कार्यालय, बाँके र जि.वि.स. बर्दिया ।
८. वार्षिक प्रगति पुस्तिका आ.व.०७२/७३ जिल्ला पशु सेवा कार्यालय, बर्दिया ।
९. वार्षिक प्रगति पुस्तिका आ.व. ०७३/७४ जिल्ला वन कार्यालय, बर्दिया ।
१०. बर्दियाली सहकारी सन्देश, वार्षिक पुस्तिका आ.व.०७३/७४, डिभिजन सहकारी कार्यालय, बर्दिया ।
११. गतिविधि, उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद् कोहलपुर कार्यालयका गतिविधिहरूको प्रकाशन २, २०७० आषाढ ।
१२. बर्दियाको शैक्षिक दर्पण वर्ष २, अङ्क १, (भाद्र-माघ २०७१), जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बर्दिया ।
१३. जिल्ला स्वास्थ्य प्रतिवेदन आ.व.०७३/७४, जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, बर्दिया ।
१४. बर्दियाको शैक्षिक दर्पण वर्ष २, अङ्क १, (भाद्र-माघ २०७१), जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बर्दिया ।
१५. बाँके जिल्लाको गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल, २०७५, तथ्यांक कार्यालय, बाँके ।
१६. जिल्ला वस्तुगत विवरण बर्दिया २०७२, तथ्यांक कार्यालय, बाँके ।
१७. स्थानीय तह निर्वाचन, २०७४, एक भलक, जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, बर्दिया
१८. Websites
www.cbs.gov.np
www.undp.org.np
www.npc.gov.np